

Handelingen

21- 22

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1989-1990

Vergaderingen van januari 1990

WERKBEURZEN VOOR AUTEURS

ERKENNING ADOPTIEDIENSTEN

VERVUILING LEIE EN DENDER

AFVALSTOFFENBELEID

DEMOCRATISERING ONDERWIJS

ONTBREKEN MER UITBREIDINGSWERKEN LUCHTHAVEN ZAVENTEM

KINDEROPVANG

ERKENNING PROJECTEN SAMENLEVINGSOPBOUW

MIJNWERKERSLENINGEN

BENELUX-OVEREENKOMST GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING

WIJZIGING DECREET MILIEUVERGUNNING

BEEINDIGING COMPENSATIEPOLITIEK .

Inhoud

Nr. 21   **Woensdag 24 januari 1990**

Berichten van verhindering, blz. 863

Begrotingsstuk

Indiening en verwijzing, blz. 863

Ontwerp van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 863

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 863
Wijziging in verwijzing naar Commissie, blz. 864

Voorstellen van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 864
Intrekking, blz. 864

Voorstellen tot wijziging van het Reglement

Intrekking, blz. 864

Verslagen

Indiening, blz. 864

Beraadslagingen van de Vlaamse Executieve

Indiening en verwijzing, blz. 864

Geschildberaadslaging van de Vlaamse Executieve

Indiening en verwijzing, blz. 865

Opmerkingen van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 865

Mededelingen van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 865

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 865

Kennisgevingen van het Arbitragehof

Indiening, blz. 866

Onderzoek naar taalgroep en woonplaats, blz. 866

Vragen (R.v.O. art. 70)

Vraag van de heer R. Van Hooland tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over schade bij bloemenkwekers ten gevolge van ethyleengasvervuiling, blz. 866

Vraag van de heer L. Peeters tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de werkbeurzen voor auteurs, blz. 867

Regeling van de werkzaamheden, blz. 868

Vragen (R.v.O. art. 70) (Voortzetting)

Vraag van de heer J. Timmermans tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over verbeteringswerken aan de Rijksweg Brussel-Ninove, blz. 868

Vraag van de heer J. Timmermans tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over

het tracé van de N 42 te Herzele – Sint-Lievens-Esse, blz. 868

Vraag van mevrouw F. Brepoels tot de heer N. De Batselier, Vice-voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over de participatie van de Limburgse Investeringsmaatschappij in de uitbreiding van de luchthaven van Maas-tricht, blz. 869

Vraag van de heer G. Janzegers tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de stand van zaken in het TGV-dossier, blz. 870

Vraag van mevrouw M. Vogels tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over het uitblijven van besluiten ter uitvoering van het decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten, blz. 871

Interpellaties (R.v.O. art. 72)

Interpellatie van de heer R. Van Hooland tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de **vervuiling van de Leie**, blz. 872

Sprekers : de heren R. Van Hooland, A. Van Nevel, C. Lisabeth A. Denys, Minister T. Kelchtermans

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het afvalstoffenbeleid na de doorlichting van OVAM

Interpellatie van de heer J. Timmermans tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het afvalstoffenbeleid

Interpellatie van de heer L. Peeters tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de mogelijke bouw van een verbrandingsoven voor de huisvuilverwerking in Vlaams Brabant, blz. 878

Sprekers : de heren E. Gryp, H. Suyckruijck, J. Timmermans, R. Daems, L. Peeters, G. Cardoen, D. Vervaeke, A. Denys, mevrouw A.-M. Neyts-Uytbroeck, Minister T. Kelchtermans, de heer F. Vermeiren

Interpellatie van de heer D. Van der Maele tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de vervuiling van de Dender te Geraardsbergen, blz. 891

Sprekers : de heer D. Van der Maele, mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke, de heer J. Timmermans, Minister T. Kelchtermans

Interpellatie van de heer W. Van Durme tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de democratisering van het hoger onderwijs

Interpellatie van de heer C. Moors tot de

heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de democratisering van het onderwijs, blz. 896

Sprekers : de heren W. Van Durme, C. Moors, J. Verheyden, mevrouw N. Maes, Minister D. Coens

Interpellatie van de heer J. Timmermans tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over het ontbreken van een MER inzake uitbreidingswerken bij de luchthaven van Zaventem, blz. 904

Sprekers : de heren J. Timmermans, F. Vermeiren, Minister L. Walt Niel

Interpellatie van mevrouw N. Maes tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over de kinderopvang, blz. 908

Sprekers : mevrouw N. Maes, Minister J. Lenssens, mevrouw M. De Meyer, mevrouw M. Vogels

Interpellatie van de heer C. Moors tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over richtlijnen en criteria voor de erkenning van projecten voor samenlevingsopbouw, blz. 916

Sprekers : de heer C. Moors, Minister J. Lenssens

Regeling van de werkzaamheden, blz. 918

Nr. 22   **Donderdag 25 januari 1990**

Berichten van verhindering, blz. 919

Voorstel van decreet

Intrekking, blz. 919

Samenstelling van Commissies

Wijzigingen onder de vaste en de plaatsvervangende leden, blz. 919

Actuele vragen (R.v.O. art. 71)

Actuele vraag van de heer T. Van Parys tot de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt, over het ambtshalve op rust stellen van statutair gemeentepersoneel, blz. 919

Actuele vraag van de heer A. Denys tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over het ten laste nemen door de Regie der Luchtwegen van de exploitatiekosten en bepaalde investeringen van de regionale luchthavens, blz. 920

Actuele vraag van de heer W. Luyten tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, over het beleid van de Vlaamse Executieve betreffende Roemenië, blz. 922

Actuele vraag van de heer R. Daems tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsmi-

nister van Financiën en Begroting, over de wedijver tussen de leden van de Executieve in verband met geo-informatiesystemen, blz. 923

Actuele vraag van de heer D. Vervaeke tot de heer N. De Batselier, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over mogelijke steun aan het recreatieproject Sun Parcs te Mol-Rauw, blz. 925

Actuele vraag van mevrouw M. Vogels tot de heer L. Waltmiel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting en tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de goedkeuring door de Vlaamse Executieve van de wijziging van het Gewestplan Herentals-Mol ten behoeve van het project Sun Parcs te Mol-Rauw, blz. 926

Actuele vraag van de heer L. Dhoore tot de heer L. Waltmiel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over de mijnwerkersleningen, blz. 928

Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de Benelux-Overeenkomst inzake

grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale samenwerkingsverbanden of autoriteiten, gedaan te Brussel op 12 september 1986

— 251 (1988-1989) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 929

Sprekers : de heren J. De Bremaeker, verslaggever, H. Suykerbuyk, mevrouw N. Maes, Minister G. Geens

Artikelsgewijze bespreking, blz. 933

Voorstel van decreet van de heren L. Vanvelthoven en E. Gryp c.s. houdende wijziging van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning — 141 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 3

Algemene bespreking, blz. 933

Sprekers : de heren C. Lisabeth, verslaggever, E. Gryp, F. Aerts, J. Timmermans, Minister T. Kelchtermans

Artikelsgewijze bespreking, blz. 937

Voorstel van resolutie van de heer A. Denys betreffende maatregelen om een einde te maken aan de compensatiepolitiek — 268 (1989-1990) — Nrs. 1 tot 3

Voorstel tot verwijzing naar Commissie, blz. 938

Sprekers : de heren A. De Beul, A.

Denys, mevrouw M. Vogels, de heren A. Annemans, L. Hancké

Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de Benelux-Overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale samenwerkingsverbanden of autoriteiten, gedaan te Brussel op 12 september 1986

— 251 (1988-1989) — Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming, blz. 941

Hoofdelijke stemming (Herhaling), blz. 942

Voorstel van decreet van de heren L. Vanvelthoven en E. Gryp c.s. houdende wijziging van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning — 141 (BZ 1988) — Nrs. 1 tot 3

Hoofdelijke stemming, blz. 943

Regeling van de werkzaamheden, blz. 944

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

- *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

E. Beysen, A. Steverlynck ; gezondheidsredenen.

Jozef Bosmans, J. Caudron, J. Cuyvers, O. Van den Broeck, P. Vandermeulen, P. Vangansbeke, P. Van Grembergen, L. Vanhorenbeek ; buitenslands.

M. Bartholomeeussen, Jos Bosmans, J. Dufaux, J. Geysels, O. Lefeber, F. Swaelen, W. Taelman, E. Vandebosch, H. Van Dienderen, E. Vankeirsbilck, J. Van Looy ; ambtsverplichtingen.

F. Cauwenberghs ; familieverbindingen.

BEGROTINGSSTUK

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende ont-

werp van decreet werd ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende eindregeling van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap en Instellingen van Openbaar Nut voor het begrotingsjaar 1982
- 12-A (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Financiën en Begroting.

ONTWERP VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : Het volgende ontwerp van decreet werd ingediend :

- Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
- 278 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Economie, Energie en Tewerkstelling.

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende voorstellen van decreet werden ingediend :

- Voorstel van decreet van de heer D. Vervaeke houdende regeling

van beheersovereenkomsten ter bescherming en herstel van natuur en landschap
- 276 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting.

- Voorstel van decreet van de heer J. Geysels c.s. houdende wijziging van het decreet van 27 juni 1985 op de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
- 281 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Economie, Energie en Tewerkstelling.

- Voorstel van decreet van de heer A. Laridon c.s. houdende wijziging van artikelen 13, 16 en 17 van het koninklijk besluit van 30 augustus 1984 houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket
- 282 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Onderwijs en Vorming.

- Voorstel van decreet van de heer A. Laridon c.s. houdende wijziging van artikelen 6, 9, 10 en 19 van het koninklijk besluit van 30 augustus 1984 houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket
- 283 (1989-1990) - Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Onderwijs en Vorming.

- Voorstel van decreet van de heer A. Laridon c.s. houdende wijziging van artikelen 6, 9 en 11 van het koninklijk besluit van 30 au-

Voorzitter

gustus 1984 houdende organisatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs op basis van een lestijdenpakket

– 284 (1989-1990) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Onderwijs en Vorming.

– Voorstel van decreet van de heer E. Van Rompuy c.s. houdende organisatie en erkenning van lokale radio's

– 285 (1989-1990) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor de Media.

Wijziging in verwijzing naar Commissie

De Voorzitter : Het volgende voorstel van decreet, oorspronkelijk verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud, wordt verwezen naar de Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting :

– Voorstel van decreet van mevrouw F. Brepoels c.s. houdende regeling van onderhouds-/aanplantovereenkomsten inzake landschapselementen

– 240 (1988-1989) – Nr. 1.

VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende voorstellen van resolutie werden ingediend :

– Voorstel van resolutie van de heer H. Van Dienderen betreffende een cultureel akkoord tussen Vlaanderen en Nicaragua

– 275 (1989-1990) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden.

– Voorstel van resolutie van de heer A. De Beul c.s. betreffende de bijeenroeping van de eerste Algemene Conferentie van de Nederlandse Cultuur

– 277 (1989-1990) – Nr. 1.

Verwezen naar de Verenigde Commissies voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden en voor Cultuur.

– Voorstel van resolutie van de heren W. Verreycken, G. Annemans en F. Dewinter betreffende amnestie

– 279 (1989-1990) – Nr. 1

Verwezen naar de Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften.

– Voorstel van resolutie van mevrouw N. Maes c.s. betreffende het inschrijvingsgeld voor de Nederlandstalige kunstscholen met beperkt leerplan in Brussel

– 280 (1989-1990) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Onderwijs en Vorming.

Intrekking

De Voorzitter : Het volgende voorstel van resolutie werd ingetrokken :

– Voorstel van resolutie van de heer R. Blanpain betreffende de goedkeuring van het Europees Sociaal Handvest, ondertekend te Turijn op 18 oktober 1961

– 158 (1988-1989) – Nr. 1.

VOORSTELLEN TOT WIJZIGING VAN HET REGLEMENT

Intrekking

De Voorzitter : De volgende voorstellen tot wijziging van het Reglement werden ingetrokken :

– Voorstel van mevrouw M. Vogels tot wijziging van het Reglement van Orde van de Vlaamse Raad

– 92 (BZ 1988) – Nr. 1.

– Voorstel van de heer J. Caudron tot wijziging van artikel 19 van het Reglement van Orde van de Vlaamse Raad

– 247 (1988-1989) – Nr. 1.

VERSLAGEN

Indiening

De Voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

– door de heer J. De Breaecker namens de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden over het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van de Benelux-Overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale samenwerkingsverbanden of autoriteiten, gedaan te Brussel op 12 september 1986

– 251 (1988-1989) – Nr. 2.

– door de heer A. Deneir namens de Commissie voor Welzijn en Gezondheid over de Nota migrantenbeleid van de Vlaamse Executieve

– 193 (1988-1989) – Nr. 2.

– door de heer H. Suykerbuyk namens de Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften over het Reglement – Aanpassingen

– 20 (1989-1990) – Nr. 1.

– door de heer C. Lisabeth namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud over het voorstel van decreet van de heren L. Vanvelthoven en E. Gryp c.s. houdende wijziging van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning

– 141 (BZ 1988) – Nr. 3.

BERAADSLAGINGEN VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende beraadslagingen van de Vlaamse Executieve werden ingediend :

– Beraadslaging van de Vlaamse Executieve van 15 november 1989 houdende machtiging tot het overschrijven van ordonnanceskredieten binnen de begroting van de Vlaamse Gemeen-

Voorzitter

schap voor het begrotingsjaar 1989

– VE/K 85.

- Beraadslaging van de Vlaamse Executieve van 20 december 1989 houdende machtiging tot het vastleggen, ordonnanceren en betalen van uitgaven aan te rekenen op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989
– VE/K 86.

- Beraadslaging van de Vlaamse Executieve van 20 december 1989 houdende machtiging tot vastlegging van uitgaven aan te rekenen op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1989
– VE/K 87.

Verwezen naar de Commissie voor Financiën en Begroting.

GESCHILBERAADSLAGING VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende geschilberaadslaging van de Vlaamse Executieve werd ingediend :

- Geschilberaadslaging van de Vlaamse Executieve van 22 december 1989 met betrekking tot toelagen ten gunste van de inrichtingen voor kunstonderwijs
– VEN 34.

Verwezen naar de Commissie voor Financiën en Begroting.

OPMERKINGEN VAN HET REKENHOF

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende opmerkingen van het Rekenhof werden ingediend :

- Opmerking van het Rekenhof betreffende de subsidiëring door de Nationale Loterij inzake culturele en persoonsgebonden aangelegenheden.
- Opmerking van het Rekenhof betreffende de begrotingsberaadslagingen van de Vlaamse 'Executieve nrs. VE/K 86 en VE/K 87 van 20 december 1989.

Verwezen naar de Commissie voor Financiën en Begroting.

MEDEDELINGEN VAN HET REKENHOF

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende mededelingen van het Rekenhof werden ingediend :

- Mededeling van het Rekenhof van een brief aan de Gemeenschapsminister van Cultuur in verband met de Belgische Radio en Televisie (BRT), Nederlandse Uitzendingen – Oprichting van een algemeen pensioenfonds voor het personeel en hun rechthebbers.
- Mededeling van het Rekenhof, samen met een uiteenzetting, van de beslissing van de Vlaamse Executieve van 29 juli 1989 betreffende het geschil gerezen tussen het Rekenhof en de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting inzake de subsidie aan de gemeente Genk voor wegen- en rioleringswerken in de omgeving van de kruising van de N 48 met de Bosdel in het industrieterrein Genk-Zuid 1.1 en 2.1.
- Mededeling van het Rekenhof, samen met een uiteenzetting, van de beslissing van de Vlaamse Executieve van 29 juli 1989 betreffende het geschil gerezen tussen het Rekenhof en de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting inzake een subsidie verleend aan de gemeen-

te Lummen voor de uitrusting van het industrieterrein Gestel te Lummen.

- Mededeling van het Rekenhof, samen met een uiteenzetting, van de beslissing van de Vlaamse Executieve van 29 juli 1989 betreffende het geschil gerezen tussen het Rekenhof en de Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting inzake een toelage aan de intercommunale Leiedal voor de bouw van een brug op het industrieterrein LAR te Menen.

Verwezen naar de Commissie voor Financiën en Begroting.

ARRESTEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De Voorzitter : De volgende arresten van het Arbitragehof werden ingediend :

- Arrest van het Arbitragehof van 11 januari 1990 inzake het beroep tot vernietiging van de artikelen 17 en 24 tot 29 van de programawet van 30 december 1988 ingesteld door :
  - a) S. Rigo ;
  - b) PVBA Labo Rigo, thans BVBA Medisch Labo Rigo ;
  - c) BVBA Medisch Laboratorium Rigo, thans BVBA Medisch Labo Rigo– Arrest nr. 1/90.
- Arrest van het Arbitragehof van 17 januari 1990 inzake het beroep van de Ministerraad tot gedeeltelijke vernietiging van het decreet van het Waalse Gewest van 7 juli 1988 op de mijnen
– Arrest nr. 5/90.

Deze arresten liggen ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering.

KENNISGEVINGEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De Voorzitter : De volgende kennisgevingen van het Arbitragehof werden ingediend :

- Kennisgeving van het Arbitragehof betreffende de prejudiciële vraag gesteld door de vrederechter van het kanton Asse bij vonnis van 23 november 1989 inzake de gemeente Asse tegen Gautot Marie en consorten
- Rolnummer 163.
- Kennisgeving van het Arbitragehof betreffende de prejudiciële vraag gesteld door het Arbeidshof te Bergen, bij arrest van 13 december 1989 inzake de RSVZ t/ Dewitte
- Rolnummer 164.
- Kennisgeving van het Arbitragehof betreffende het beroep tot vernietiging en de vordering tot schorsing van artikel 1, 2°, van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen, en van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking, en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen
- Rolnummer 165.
- Kennisgeving van het Arbitragehof betreffende het beroep tot vernietiging en de vordering tot schorsing van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, en van de wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen
- Rolnummer 166.

Deze kennisgevingen liggen ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering.

ONDERZOEK NAAR TAALGROEP EN WOONPLAATS

De Voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het onderzoek naar taalgroep en woonplaats betreffende de heer Isidoor Egelmeers, Senator, opvolger van Senator Joseph, Wyninckx, ontslagnemend.

Conform artikel 3 van ons Reglement dienen wij er ons van te vergewissen of de betrokkene ingeschreven is op de lijst van de leden van de Nederlandse taalgroep van de Senaat.

Bij brief van 4 januari 1990 heeft de Senaat ons medegedeeld dat de heer Egelmeers op die dag de grondwettelijke eed heeft afgelegd en tot de Nederlandse taalgroep behoort.

Gelet op voormelde brief van de Senaat stel ik voor dat de Raad er zich, zoals gebruikelijk, zou toe beperken van de gegeven omstandigheden akte te nemen en de formaliteit betreffende het onderzoek naar taalgroep en woonplaats als vervuld te beschouwen.

Geen bezwaar ? (*Instemming*)

Aldus is besloten.

Met genoegen roep ik de heer Egelmeers dan ook uit tot lid van de Vlaamse Raad en heet hem namens u allen welkom in deze vergadering. (*Algemeen applaus*)

VRAGEN (R.v.O. art. 70)

Vraag van de heer R. Van Hooland tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over schade bij bloemenkwekers ten gevolge van ethyleengasvervuiling

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Van Hooland tot de heer Theo Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over schade bij bloemenkwekers ten gevolge van ethyleengasvervuiling.

De heer R. Van Hooland (VU) interpellante Minister T. Kelchtermans (CVP) over de vervuiling van de Leie

De heer Van Hooland heeft het woord.

De heer R. Van Hooland (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, verschillende orchideeënkwekers in de streken van Melle, Dilbeek, Sint-Niklaas, Sint-Genesius-Rode, Wetteren, Overijse en Lochristi leden in november en december jongstleden enorme schade, van 50 tot 100 ten honderd van hun aanplant.

De boosdoener blijkt ethyleengas te zijn. Sterk bezoedelde lucht, temperatuurinversie en windstil weer brachten een verhoogde concentratie van dit gas in de serres teweeg met als gevolg het aborteren van bloemknoppen, het verwelken van pas geopende bloemen, kortom het afsterven van de bloeiwijze van verschillende orchideeënsorten. Ook in Nederland kende men recent schade bij de plantenkweek ingevolge smog. 27 miljoen frank werd aan 110 chrysantekwekers toegekend, hetzij ruim 250.000 frank gemiddeld per geval.

Mag ik van de Gemeenschapsminister vernemen welke de normen zijn voor de ethyleenconcentratie in de

l
e
n
s
f

n

b
b
l
i
o
c
c
d

ir
et
o
w

w

la

te
w
te

in
bl

H

al
le

tr

W
V

V
H
24

Van Hooland

lucht ? Welke zijn de normen voor ethyleenlozingen ? Is er, of voorziet men, in financiële overheidssteun – schadevergoeding – voor de getroffen kwekers ?

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, met betrekking tot de door het geachte lid gestelde vragen wil ik allereerst opmerken dat ethyleen bij lage concentraties – zoals dit gewoonlijk in de omgevingslucht voorkomen – niet toxisch is voor de mens. Ethyleen wordt daarenboven niet alleen in de industrie gebruikt, maar is ook een natuurlijk plantenhormoon dat onder meer door de orchideeën zelf wordt geproduceerd. Licht verhoogde concentraties in de lucht geven aanleiding tot vroegtijdige rijping of rotting van planten. Deze eigenschap wordt overigens commercieel benut om bijvoorbeeld bananen sneller te laten rijpen.

Schade aan serreplanten wordt echter veelal vastgesteld bij stabiele weersomstandigheden met windstilte. De verluchting van de serres is dan minimaal. Uit het door het IHF in mijn opdracht gedane onderzoek blijkt dat de oorzaak van de aangeklaagde schade moeilijk te identificeren is. Hierbij wordt zelfs niet uitgesloten dat een gebrekkige ventilatie van de serres en een grote concentratie aan orchideeën op een kleine oppervlakte wel eens aan de basis van het fenomeen zouden kunnen liggen.

Het geachte lid citeert meerdere geografisch verspreide locaties waar bedoelde schade is vastgesteld. Tot dusver konden geen concrete industriële bronnen worden aangewezen die op al deze plaatsen een verhoogde ethyleenverontreiniging zouden hebben veroorzaakt.

Wat zijn vraag naar normeringen betreft kan ik het geachte lid ten slotte nog meedelen dat er voor ethyleen geen immissie- noch emissienormen voor toepassing in het Vlaamse Gewest zijn uitgevaardigd.

Voor een eventuele schadevergoe-

ding is op mijn begroting geen budget voorzien. Wellicht moet die vraag worden gericht aan de Voogdijminister voor het nationaal Rampenfonds of aan de Minister bevoegd voor Financiën die, via fiscale minwaarde, een compensatie voor minder-opbrengsten kan toestaan. Ik herhaal dat een oplossing voor dit probleem niet tot mijn bevoegdheid behoort en ik zal er dan ook niet op antwoorden.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag van de heer L. Peeters tot de heer P. Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de werkbeurzen voor auteurs

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Leo Peeters tot de heer Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de werkbeurzen voor auteurs.

De heer Peeters heeft het woord.

De heer L. Peeters (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, de Gemeenschapsminister van Cultuur heeft een advertentietekst laten publiceren over de werkbeurzen voor Vlaamse auteurs in 1990. De aanvragen daarvoor moeten uiterlijk 1 februari aanstaande schriftelijk worden ingediend en vermelden de hiernavolgende voorwaarden : een uitgeverscontract voor een nieuwe publikatie moet worden voorgelegd ; de recente publikaties in boekvorm of in literaire tijdschriften moeten worden meegedeeld.

De advertentietekst is dubbelzinnig vermits onmogelijk kan worden uitgemaakt of er moet voldaan zijn aan deze beide voorwaarden, ofwel aan één van beide. Bovendien zet de contractvoorwaarde de Commissie die het werk van een auteur op literaire kwaliteit zou moeten beoordelen gedeeltelijk buiten spel en is het ook niet meer duidelijk wat nog precies moet worden beoordeeld : de kwaliteit van de publikaties van het afgelopen jaar of de kwaliteit van het oeuvre

of de kwaliteit van de uitgever waarmee een contract is afgesloten.

Bovendien kan niemand elk jaar opnieuw een contract voorleggen, tenzij een broodschrijver. Deze laatste heeft minder nood aan grote werkbeurzen omdat hij door zijn hoog publikatieritme en dus hoge produktie, grotere inkomsten uit de literaire arbeid heeft.

Aan de Minister wens ik de hiernavolgende vragen voor te leggen.

Ten eerste is het, gelet op de geformuleerde bezwaren niet beter dat de contractvoorwaarde wordt afgeschaft en dat de Minister ter vervanging daarvan de auteurs om een werkplan zou vragen. Dit zou worden gekoppeld aan een inkomensplafond, zodat vooral aan die auteurs een werkbeurs kan worden toegekend die, blijkens de kwaliteit van hun oeuvre en blijkens hun sociaal-economische positie, ook echt een werkbeurs nodig hebben om te kunnen schrijven.

Ten tweede, vormen vooral kwaliteit van het oeuvre, het werkplan, produktiviteit van de auteur en de verwachtingen over de kwaliteit van zijn werk en niet een contract de belangrijkste argumenten om de auteur een werkbeurs toe te kennen ?

De Voorzitter : Minister Kelchtermans, die namens Minister Dewael antwoordt, heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, inderdaad heeft de Minister van Cultuur voor het toekennen van literaire werkbeurzen in 1990 twee voorwaarden gesteld die gelijktijdig horen vervuld te worden.

Enerzijds meent hij dat een werkbeurs – in de zuivere zin van het woord – toegekend moet worden aan werk-in-uitvoering. Het volstaat niet dat een geïnteresseerd auteur enkel een werkplan zou voorleggen. Dit mag uiteraard en zal de evaluatie zeker vergemakkelijken. Maar belangrijker daarbij is dat het gehonoreerde werk ook een publiek bereikt, zodat een contract met een uitgever een onoverkomelijke voorwaarde is.

Wat de definitie van dit contract be-

T. Kelchtermans

treft, is hij wèl de mening toegedaan dat een zo ruim mogelijke interpretatie moet worden gehanteerd. Dit wil zeggen dat elke ernstige overeenkomst, anders dan de traditionele contractvorm, ook in aanmerking dient te komen.

Het is inderdaad niet denkbeeldig dat er auteurs zijn die niet elk jaar een dergelijke overeenkomst kunnen voorleggen. Voor deze literatoren bestaan er echter ook andere steunmaatregelen, namelijk het aankopen van publikaties, additionele honoraria en gesubsidieerde lezingen.

Op dit ogenblik is het de overtuiging van de Minister dat de sociaal-economische positie van de auteur niet mag interfereren bij de eventuele toekenning van werkbeurzen. Een studie hieromtrent zal binnen afzienbare tijd moeten uitmaken of hierin in de toekomst verandering moet worden gebracht.

Hoe dan ook meent hij dat de kwaliteit van de literaire arbeid van de auteur de basisvoorwaarde van een werkbeurs moet uitmaken, reden waarom ook een overzicht gevraagd wordt van recent gepubliceerd werk in boekvorm of in literaire tijdschriften. Op deze manier zal de adviseerende rol die de Letterencommissie speelt ten volle waargemaakt kunnen worden en wordt zij geenszins buiten spel gezet.

Ter afsluiting wil hij wel duidelijk stellen dat deze regeling nieuw is vanaf 1990 en geïnspireerd werd door talloze contacten met de sector zelf en dat een evaluatie na één jaar werking zal moeten uitmaken of en hoe deze regeling naar de toekomst moet verlengd worden.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Wat onze agenda betreft, stel ik er u in kennis van dat

de mondelinge vraag van de heer Van Dienderen tot Minister Dewael en Minister Lenssens over de houding van de Executieve ten opzichte van de financiële regeling betreffende de tewerkstelling van gewetensbezwaarden door welzijns-, verzorgings- en sociaal-culturele organisaties, op verzoek van de vraagsteller, die zoals reeds aangekondigd, heden verhinderd is, wordt verschoven naar de volgende openbare vergadering.

VRAGEN (R.v.O. art. 70) (Voortzetting)

Vraag van de heer J. Timmermans tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over verbeteringswerken aan de Rijksweg Brussel-Ninove

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Timmermans tot de heer Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over verbeteringswerken aan de Rijksweg Brussel-Ninove.

De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, op 29 mei jongstleden stelde ik de Gemeenschapsminister een schriftelijke vraag inzake de plannen voor de Brusselsesteenweg op Oostvlaams grondgebied.

In zijn antwoord deelde de Gemeenschapsminister mij mee dat de aandacht in de eerste plaats naar het kruispunt van de N-8 met de Herremansstraat gaat. De Bijzondere Commissie voor Verkeersveiligheid had de toestand op dit kruispunt onderzocht en voorgesteld het kruispunt uit te rusten met een voorbehouden opstelstrook voor de linksafslanders en een veilige oversteekplaats voor de voetgangers. Uw Administratie werkte deze voorstellen verder uit.

Kan de Gemeenschapsminister mij

op de hoogte brengen van de resultaten van zijn Administratie ? Tegen welke datum zullen deze verbeteringswerken, die de veiligheid moeten verhogen, worden uitgevoerd ?

De Voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister J. Sauwens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het betreft hier een T-kruispunt met veel linksafslaand verkeer vanuit Brussel naar de dorpscentra van Meerbeke en Denderwinde ke. De Bijzondere Commissie voor Verkeersveiligheid stelde voor maatregelen te onderzoeken voor het aanleggen van een vijfde rijstrook voor linksafslaand verkeer met aanleg van een zebepad. Dit zou dienen te gebeuren zonder onteigeningen.

Een bedrag van 8 miljoen frank is op het programma 1990 opgenomen voor dit kruispunt. De werken zullen dus dit jaar worden aanbesteed. De dienst is bezig met de terreinopmetingen en de werken zullen spoedig worden uitgevoerd.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag van de heer J. Timmermans tot de heer J. Sauwens, Gemeenschapsminister van Openbare Werken en Verkeer, over het tracé van de N 42 te Herzele - Sint-Lievens-Esse

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Timmermans tot Minister Sauwens over het tracé van de N-42 te Herzele - Sint-Lievens-Esse.

De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op mijn schriftelijke vraag nummer 183 van 21 juni 1989 zei u dat de rechtekking van de N-42 Wetteren-Geraardsbergen te Sint-Lievens-Esse werd opgenomen in het investeringsprogramma 1990. In

Timmermans

persverslagen van 12 januari las ik dat u tegenover een delegatie landbouwers en buurtbewoners verklaarde nog deze maand een ander tracé te zullen goedkeuren.

Graag verneem ik van u dan ook een antwoord op de volgende vragen.

Werd inderdaad een nieuw tracé uitgetekend? Wat zijn de wijzigingen ten overstaan van het eerder aangehouden tracé en wat waren de motieven tot wijziging?

Waarom werden de betrokken inwoners niet geraadpleegd, middels een onderzoek commodo et incommodo?

Is het niet wenselijk, Vooraleer ter zake een beslissing te nemen, dit onderzoek commode et incommodo te doen plaatsgrijpen, ten einde eventuele bezwaren te kennen?

Is het eveneens niet wenselijk de betrokken gemeentebesturen en de parlementsleden uit het gewest te informeren en te horen in gezamenlijk overleg?

De Voorzitter : Minister Sauwens heeft het woord.

Minister J. Sauwens : Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op de vraag van de heer Timmermans kan ik het volgende zeggen. Voor het vak van de N 42, Geraardsbergen-Wetteren, ter hoogte van Sint-Lievens-Esse, bestaan twee mogelijke oplossingen : ofwel het moderniseren en aanpassen van de bestaande weg ; ofwel het aanleggen van een omleiding zoals gepland op het Gewestplan Aalst-Ninove.

Aan mijn Administratie heb ik gevraagd een vergelijkende studie te maken betreffende beide tracés. Deze studie werd mij thans overgemaakt en eerstdaags zal ik hierover een beslissing nemen.

De betrokken gemeentebesturen uit het gewest hebben mij reeds hun standpunt laten kennen evenals sommige parlementsleden uit de streek. Ook inwoners lieten mij hun bezwaren vóór of tegen een van beide op-

lossingen kennen. Een onderzoek commodo et incommodo is niet gebruikelijk voor dergelijke infrastructuurwerken.

Zodra ik een definitieve beslissing heb genomen zal ik niet nalaten u hierover in te lichten.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag van mevrouw F. Brepoels tot de heer N. De Batselier, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over de participatie van de Limburgse Investeringsmaatschappij in de uitbreiding van de luchthaven van Maastricht

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Brepoels tot de heer De Batselier, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, Middenstand en Energie, over de participatie van de Limburgse Investeringsmaatschappij in de uitbreiding van de luchthaven van Maastricht.

Mevrouw Brepoels heeft het woord.

Mevrouw F. Brepoels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Gemeenschapsministers, collega's, via de pers verneem ik dat de Limburgse Investeringsmaatschappij, de LIM, zich voornemt financieel te participeren in de uitbouw van de vlieghaven Maastricht in het Nederlandse Beek. Er zou hierover reeds een afspraak bestaan tussen de Directie van de luchthaven Maastricht en de heer Bernard Martens, Directeur-generaal van de LIM.

De LIM-gelden kwamen tot stand als gevolg van de sluiting van de steenkoolmijnen en zijn dus reconversiegelden, die de LIM nu blijkbaar wil investeren in een buitenlandse onderneming.

Omdat het Maasland, dat door de uitbouw van de luchthaven Maas-

tricht de ergste bijkomende geluidshinder mag verwachten, reeds de meest verlaten regio van Limburg is en kampt met een verschrikkelijk hoog werkloosheidscijfer, alsook mijns inziens omdat het Maasland in het bijzonder en Limburg in het algemeen effectieve werkgelegenheid in eigen streek verdienen.

Graag vernam ik dienaangaande van de heer Minister of hij op de hoogte is van de overeenkomst die zou worden gesloten tussen de LIM en de luchthaven Maastricht.

Zo ja, wat de heer Minister van plan is te ondernemen om te verhinderen dat het Maasland, door het sluiten van een dergelijke overeenkomst, nog eens extra bestraft worden zal door geluidshinder?

Minister N. De Batselier (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, ik heb inderdaad kennis genomen - zij het ook eerst via de pers - van de plannen van de Limburgse Investeringsmaatschappij, de LIM, om een participatie te nemen in een project van ontwikkeling van de Nederlandse Luchthaven in Beek.

Ik wil er eerst op wijzen dat het Vlaamse Gewest vrij aanzienlijke middelen ter beschikking stelt van de LIM, ook via de GIMV. Het gaat om een bedrag van 2 miljard frank op een totaal van 5 miljard frank, waarbij KS de resterende 3 miljard frank ter beschikking stelt. KS en de GIMV zijn trouwens de enige aandeelhouders van de LIM.

Het lijkt mij dan ook aangewezen dat de LIM in haar investeringspolitiek rekening houdt met het globale sociaal-economische beleid van de Vlaamse Executieve, wat niet belet dat de LIM autonoom kan werken. Ik wil dus niet direct betuttelend optreden.

Het zal u niet onbekend zijn, geachte collega, dat ecologische overwegingen een centrale plaats innemen in het beleid van de Vlaamse Executieve. Gezien de geluidshinder waarvoor in vrij brede kring wordt gevreesd, heb ik dan ook ernstige bezwaren tegen voornoemd project. Bovendien loopt dit project vooruit

De Batselier

op de beleidsnota regionale luchthavens die de Vlaamse Executieve voorbereidt. Ook vanuit dit oogpunt bekeken kan ik het plan van de LIM niet toejuichen.

Ten slotte wil ik erop wijzen dat de LIM-aandeelhouders, ter gelegenheid van de oprichting van de vennootschap, bij het definiëren van de doelstelling van de maatschappij, de prioriteit legden op de oprichting van bedrijven in Limburg, in het bijzonder in het door mijnsluitingen getroffen gebied en dat zij dit doel wilden verwezenlijken door de vestiging van nieuwe bedrijfsactiviteiten in Limburg te stimuleren.

Welnu, mijns inziens kan het project in Beek zeker niet op een rechtstreekse manier bijdragen tot de sociaal-economische promotie van Limburg.

Ondertussen heb ik de Afgevaardigde-bestuurder van de LIM voor een gesprek op mijn Kabinet uitgenodigd. Uit dit gesprek is gebleken dat de Raad van Bestuur van de LIM enkele maanden geleden principieel akkoord ging met een participatie in de exploitatie van de luchthaveninfrastructuur in Beek. Dit werd evenwel gekoppeld aan twee voorwaarden. In de eerste plaats moet de rendabiliteit van het project verzekerd zijn en in de tweede plaats moet de LIM toegang krijgen tot alle managementinformatie en tot alle informatie nopens de vestiging van bedrijven rond de luchthaven. Uit het gesprek is evenwel gebleken dat de LIM momenteel ernstige twijfels heeft over de realisatie van deze voorwaarden.

Ik stel vast dat de LIM enerzijds en ikzelf anderzijds, weliswaar om uiteenlopende redenen, tot dezelfde conclusie komen, met name dat bij de huidige stand van zaken het project naar grote waarschijnlijkheid geen doorgang kan vinden.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag van de heer G. Janzegers tot de heer L. Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de stand van zaken in het TGV-dossier

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Janzegers tot de heer Walt Niel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, en de heer Theo Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de stand van zaken in het TGV-dossier.

De heer Janzegers heeft het woord.

De heer G. Janzegers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Gemeenschapsministers, collega's, naar ik verneem heeft de Minister van Verkeerswezen de burgemeesters van de gemeenten, bedreigd door de TGV, uitgenodigd op een gesprek over de TGV bij een kopje koffie. Bij dit gesprek werd uitgegaan van de stelling dat de aanleg van de TGV, onder meer in een eigen bedding ten zuiden van de E 40, reeds definitief beslist is. Zo beloofde de Minister de bouw van geluidsschermen aan de burgemeester van Bierbeek naast de huizen die vlak naast het traject zullen blijven staan.

Tegenover onze actieve nationale Minister valt de rust, of beter de berusting op van de Vlaamse Regering. In Brussel en Wallonië lopen bepaalde openbare onderzoeken. In Vlaanderen niets, enkel een mondelinge uitspraak van Gemeenschapsminister Sauwens dat er nog niets beslist is, dat de uiteindelijke beslissing bij de Vlaamse Regering ligt.

Zou het daarom niet tijd worden voor een meer actieve politiek ter zake naar de bevolking toe, aan wie in het verleden schijnbaar te veel werd voorgespiegeld over inspraak, een uitgebreid openbaar onderzoek na de publikatie van de MER-rapporten enzovoort ?

Meer concreet : komt er, en zo ja wanneer, een degelijk en grondig voorbereid openbaar onderzoek over de TGV, op basis van het MER-

rapport ? Heeft de Vlaamse Regering al via de beloofde omzendbrief contact opgenomen met de betrokken gemeentebesturen ? Zo neen, waarom niet ? Wanneer zal het dan wel gebeuren ?

Kan de Vlaamse Regering nu reeds garanderen dat zij als uitvoerende macht haar houding tegenover de nationale Regering zal afstemmen op de besluiten van het openbaar onderzoek en van het nog te voeren debat in de Vlaamse Raad ?

De Voorzitter : Minister Walt Niel heeft het woord.

Minister L. Walt Niel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, mede in naam van collega Kelchtermans kan ik het volgende antwoord geven op de vraag gesteld door de heer Janzegers.

Ik heb geen oordeel te vellen over het feit dat de Minister van Verkeerswezen de burgemeesters van de gemeenten, welke door het TGV-traject zouden worden geraakt, ontvangt bij een sober kopje koffie. Vermits ik niet bij het gesprek betrokken was, is het mij niet bekend van welke stellingen er bij dit koffietafel-ondersje werd uitgegaan.

Via de media heb ik, waarschijnlijk evenals het geachte lid, vernomen dat er een definitief voorstel van de bevoegde Minister uitgegaan is naar de nationale Regering toe, via de Eerste Minister en zijn Vice-Eerste Ministers en dat dienaangaande een akkoord werd bereikt. Vrijdag 36 januari, overmorgen dus, zou het nationaal Kabinet zich hierover beraden. Pas daarna zal er een voorstel worden geformuleerd voor de Gewesten.

Het feit dat er zogenaamd rust heerst in de Vlaamse Regering betekent geenszins dat de Vlaamse Regering een berustende houding zal aannemen in een dergelijk belangrijk dossier. Tot op dit ogenblik kunnen de Vlaamse Regering en ikzelf slechts rekening houden met de naakte feiten waarop ik nu dieper zal ingaan.

Door de nationale Regering werd nog geen enkele officiële vraag gesteld, nog geen tracé voorgelegd of

Waltiel

een dossier ingediend. Dit zou dus na vrijdag 26 januari kunnen gebeuren. Tot dusver werd enkel het MER door de AROL conform de voorgeschreven procedure verklaard wat inhoud en uitvoering betreft.

Evenmin werd enige bouwaanvraag ingediend voor een TGV-tracé op Vlaams grondgebied. Ook is nog geen enkele vraag gesteld om in het kader van de opname van een of ander tracé, de gewestplannen te herzien.

Het geachte lid zal van mij willen aannemen dat men, om de bevolking open, grondig en eerlijk te informeren, eerst zelf over alle gegevens van een dossier moet kunnen beschikken ten einde het risico te ontlopen die bevolking inderdaad allerlei zaken voor te spiegelen.

Een degelijk en grondig voorbereid openbaar onderzoek over de TGV-tracés komt er, dat is duidelijk.

Wanneer? Deze termijn is afhankelijk van het indienen van de definitieve voorstellen door de nationale Regering. Het zou dus op zijn minst voorbarig zijn om nu reeds met lege handen, ik zou zeggen met lege dossiers, de gemeenten of de bevolking tegemoet te treden.

Ik wil erop wijzen dat de procedure van gewestplanwijziging, wanneer deze zou moeten gebeuren, voorschrijft dat een openbaar onderzoek van negentig dagen wordt gehouden. Bovendien bepaalt het besluit van de Vlaamse Executieve van 23 maart 1989 tot wijziging voor het Vlaams Gewest van het koninklijk besluit van 22 juni 1971 voor bepaling van de publiekrechtelijke personen voor wie bouw- en verkavelingsvergunningen worden afgegeven door de gemachtigde ambtenaar, de vorm waarin deze zijn beslissing neemt en de wijze waarop de bekendmaking dient te gebeuren.

De beslissingen van de Vlaamse Regering zullen uiteraard hiermede rekening houden.

Verder wil ik het geachte lid er toch aan herinneren dat bij motie, aange-

nomen in de Vlaamse Raad van 23 maart 1989 – ik meen me zelfs te herinneren dat dit tot besluit van een interpellatie van de heer Guido Jangegers gebeurde – de Vlaamse Regering werd verzocht de beslissingen inzake de TGV-problematiek afhankelijk te maken van een voorafgaand debat in de Vlaamse Raad.

Bij mijn weten zijn er geen redenen om aan de ernst van de moties van de Vlaamse Raad te twijfelen, noch aan de ernst en de bezorgdheid van de Vlaamse Regering bij het behandelen van dergelijke problemen.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag van mevrouw M. Vogels tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over het uitblijven van besluiten ter uitvoering van het decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten

De Voorzitter : Aan de orde is de mondelinge vraag van mevrouw Vogels tot de heer Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over het uitblijven van besluiten ter uitvoering van het decreet van 3 mei 1989 houdende erkenning van adoptiediensten.

Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw M. Vogels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Ministers, geachte collega's, we hebben allemaal de schrijnende beelden gezien van een weeshuis in Roemenië. We hebben gehoord over de onmenselijke geboortepolitiek van het Ceaucescu-regime en het al dan niet instemmen met buitenlandse adopties door het regime als pasmunt in haar buitenlandse politiek. De media hadden ook veel aandacht voor de tientallen Belgische gezinnen die al jarenlang wachtten op de laatste documenten voor hun te adopteren kinderen.

In een aantal westerse landen, Vlaanderen inclusief, ontstond hierdoor een

vloedgolf van aanvragen om een Roemeens kindje te adopteren. Deze spontane solidariteitsuiting is in de geschetste context zeer menselijk en begrijpelijk.

Toch kan eraan getwijfeld worden of het adopteren van Roemeense kindjes op dit moment wel opportuun is. Het belang van die kinderen dient immers voorop te staan. Bovendien is er een reëel gevaar dat onbekwame en zelfs malafide personen zich opwerpen als adoptiebemiddelaars. De Vlaamse overheid beschikt momenteel niet over de wettelijke instrumenten om tegen dergelijke praktijken op te treden. Het decreet van 20 april 1989, dat het belang van het kind voorop stelt en de erkenning van adoptie-organisaties regelt, blijft immers dode letter door het uitblijven van uitvoeringsbesluiten.

De adoptiediensten hebben na onderling overleg een voorstel van uitvoeringsbesluiten voorgelegd. Tot op heden echter werden geen uitvoeringsbesluiten uitgevaardigd. Naar verluidt zouden een aantal obstakels een snelle beslissing verhinderen.

Kan de Minister mij antwoorden op de volgende vragen?

Welke zijn de zogenaamde obstakels die de snelle beslissing in verband met de uitvoeringsbesluiten van het decreet van 20 april 1989 in de weg staan?

Op welke termijn kunnen deze worden weggewerkt, of met andere woorden wanneer zal het adoptiedecreet gerealiseerd worden in de praktijk?

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, namens Minister Lenssens, die weerhouden is in een commissievergadering, zal ik de vraag van mevrouw Vogels beantwoorden.

De uitwerking van de uitvoeringsbesluiten bij het decreet van 3 mei 1989 op de erkenning van adoptiediensten heeft betrekking op zeer verschillende elementen die in het decreet

T. Kelchtermans

werden opgenomen. In het decreet wordt tienmaal verwezen naar uitvoeringsbesluiten die door de Executieve moeten worden genomen.

Op 12 oktober jongstleden werd mij het advies voorgelegd door de Raad van Bestuur van Kind en Gezin betreffende deze uitvoeringsbesluiten.

Met de verschillende adoptiediensten werd nadien nog overleg gepleegd over concrete punten zoals het vereiste aantal medewerkers, de vereiste kwalificaties, het aantal openingsuren enzovoort teneinde kwaliteitsnormen vast te leggen, zonder de werking van bestaande waardevolle adoptiediensten in het gedrang te brengen. Dit was de wens van alle leden van de Commissie van de Vlaamse Raad die dit decreet voorbereidden.

Het ontwerpbesluit zal over enkele weken aan de Vlaamse Executieve worden voorgelegd, zodat het decreet zal kunnen ingaan op 1 april van dit jaar.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

INTERPELLATIES (R.v.O. art. 72)

Interpellatie van de heer R. Van Hooland tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de vervuiling van de Leie

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Hooland tot de heer Theo Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de vervuiling van de Leie.

De heer Van Hooland heeft het woord.

De heer R. Van Hooland (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het onderwerp inzonderheid de vervui-

ling van de Leie en de dreigende teeloorgang van haar omgeving voor mens en dier, ligt mij zeer nauw aan het hart.

Mijnheer de Minister, u verstrekte mij reeds herhaaldelijk en ook welwillend nuttige informatie. Over het onderwerp is reeds heel wat gepubliceerd en ik heb ook aan andere bevoegde Ministers en Staatssecretarissen vragen gesteld waarop ik het antwoord eerstdaags verwacht. Het gaat hier deels om een internationaal probleem, nog steeds, waartegen wij tot nu toe, helaas, effectief nog niet veel hebben kunnen ondernemen.

De jongste jaren en vooral de jongste weken is herhaaldelijk alarm geslagen over de slechte kwaliteit van het water in het Leiebekken en helaas niet alleen daar. Zo verwijs ik bijvoorbeeld naar de Dender.

Wij hebben de Leie zelfs begraven. want wat dood is moet worden begraven. Ik heb hier het doodsbericht. dat sommigen onder u misschien ook hebben gekregen. Dat is wellicht het eerste doodsbericht over een stuk dode natuur. Wij hebben de Leie begraven in de hoop dat zij eens uit haar slib en vuil zal mogen verrijzen. Daarin geloven wij.

Er werden nochtans veel inspanningen geleverd van overheidswege. inzonderheid door de VMZ en de betrokken lokale besturen, zonder de vele alerte particulieren te vergeten. Hierbij verwijs ik naar de aanzienlijke investering in de Provincie Oost-Vlaanderen, waar het grootste deel van het in Vlaanderen 100 kilometer lange Leiebekken zich bevindt.

Die investering van 2,7 miljard frank voor waterzuiveringsinstallaties kost ons nu ongeveer honderd miljoen frank per jaar om ze draaiend te houden. Wij weten dat Oost-Vlaanderen beschikt over 50 ten honderd van de waterzuiveringscapaciteit – die naar Vlaamse norm nodig is – en dat 50 ten honderd van de installaties die er wel zijn onbenut blijven. Dat betekent dat in Oost-Vlaanderen, zoals elders in Vlaanderen, nog 75 ten honderd van de vereiste installatie voor waterzuivering niet in bedrijf is.

Die gang van zaken is symptomatisch voor onder andere ons waterbeheer. Wij spannen ons in en wij investeren, maar de kwaliteit laat veel te wensen over of verslecht nog. Vandaag nog moeten wij vernemen, via Greenpeace, dat wij de norm die we onszelf voor 1995 hebben gesteld niet zullen halen, namelijk dat de helft van ons oppervlaktewater zuiver zal zijn. Terloops, deze informatie wordt ons gemeld uit het buitenland en is gebaseerd op het wetenschappelijk werk van een Vlaams wetenschapper, nu werkzaam in Nijmegen omdat hij vier jaar geleden in Gent niet aan de slag kon wegens gebrek aan fondsen.

Daarom wil ik hier en nu de bevoegde Minister dringend verzoeken de normen voor de kwaliteit van het Leiewater bekend te maken, welke oogmerken wij willen bereiken, wanneer, met welke instrumenten en middelen, met andere woorden een gefundeerd beleidsplan ; voorrang te geven aan het saneringsprogramma voor het Leiebekken ; de betrokken diensten in een gericht project tot sanering van de Leie te organiseren ; onverwijld permanente contactmogelijkheden, 2 uur op 24 uur en 7 dagen op 7 te organiseren voor lokale besturen, bedrijven, verenigingen en particulieren.

De kwaliteitswinst door gedane investeringen wordt teniet gedaan door de ongecontroleerde gang van zaken : aanzienlijke zuiveringscapaciteit blijft ongebruikt en bij calamiteit of aparte inbreuken weet men niet tot wie zich te richten of zijn diverse bevoegde instanties onbereikbaar.

Voor dit complex, grootschalig probleem is evenzeer een andere aanpak nodig dan het verhogen van kredieten. (*Applaus*)

De Voorzitter : Het woord is aan de heer Van Nevel.

De heer A. Van Nevel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, wij onderschrijven en steunen het verzoek van collega Van Hooland, burgemeester van de mooiste en rijkste Leiegemeente Sint-Martens-Latem, om voorrang te verlenen aan de sanering van de Leie. Een propere Leie in het mooie Leielandschap is zowat

Van Nevel

het symbool geworden voor het Vlaamse waterzuiveringsbeleid.

De voorbije jaren hebben zowat alle belanghebbenden actie gevoerd voor een propere Leie. Indien Minister Kelchtermans voldoende publieke steun wil ontvangen voor zijn ambitieuze waterzuiveringsplannen, zal een snelle zuiveringsactie in de Leie-regio nodig zijn. Hier zal zijn beleid op het terrein worden getest en beoordeeld.

De zuivering van de Leie is noodzakelijk voor de uitbouw van de Leiestreek tot een regionaal recreatiegebied. In voorbereiding hiervan werd reeds in 1985 een beleidsgroep samengesteld bestaande uit GOMOV, de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen, de Federatie voor Toerisme, de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, de Visserijcommissie, AROL en de gemeentebesturen van Sint-Martens-Latem, Deinze, Zulte en Gent.

Hierdoor wordt het maatschappelijk bewustzijn van de problematiek nogmaals bevestigd. Bovendien werden onder meer door de technische werkgroepen belangrijke gegevens aangeleverd die als gefundeerde basis kunnen dienen voor het uitstippelen van een globaal waterzuiveringsplan. De GOMOV-studie heeft trouwens de mythe doorprikt dat Frankrijk de grootste vervuiler is van de Leie. Wij hopen dat de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij bij haar investeringspolitiek terdege rekening zal houden met de conclusies van dit onderzoek.

Het verzoek van collega Van Hooland om voorrang te verlenen aan de sanering van de Leie is dus helemaal niet nieuw. Dat is evenmin het geval met het voorstel tot een projectgerichte aanpak van de vervuiling. Zijn interpellatie kan echter wel een aansporing zijn tot verder overleg tussen de diensten die de waterzuivering moeten realiseren en de deelnemers aan het GOMOV-overleg. Directeur Capart ontplooid reeds in maart 1988 plannen om de Leie te saneren. Dit schijnt bij de gemeentebesturen van de Leiestreek en de inwoners onvoldoende bekend.

De symbolische begrafenis van de Leie op 15 december jongstleden – waarschijnlijk georganiseerd door burgemeester Van Hooland, want er verscheen van hem een geslaagde foto in de pers – eindigde in de Prinses Clementinalaan te Gent. Was er geen betere plaats dan de Prinses Clementinalaan om deze symbolische daad te beëindigen? De Leiestreek is immers een zeer mooie streek.

De symbolische begrafenis van de Leie was de zoveelste actie in een keten die vijftien jaar geleden begon toen Roger Raveel, die te Machelen aan de Leie woont, een kunstwerk maakte om zijn ongenoegen te laten blijken over de vervuiling van de Leiestreek van West-Vlaanderen tot Gent. Na hem volgden onder meer GOMOV in 1985; de Deinse Dobbermannen, een vereniging van hengelaars, in 1986 en Greenpeace in 1987. Ik twijfel niet aan het monster dat door afgevaardigden van SOS Red de Leie werd genomen, maar één monster is bitter weinig om een wetenschappelijke conclusie te trekken.

Wij hopen dat het aangekondigde Milieubeleidsplan 1990-1995 een concreet actieplan voor de Leieregio zal bevatten, waarin het op gang gebrachte waterzuiveringsprogramma voor de Leie – dat in juli 1988 op ongeveer 500 miljoen frank werd geschat – versneld wordt uitgevoerd. In concreto denken wij hier aan de afleiding van de volledige vuilvracht naar het Schipdonkkanaal en aan de aanleg van diverse collectoren.

Tot slot wil ik nog enkele detailpunten aanraken.

In juli 1988 werd in Sint-Denijs-Westrem een waterzuiveringsinstallatie van het type Evens gebouwd. De omwonenden klagen erover dat dit heel wat stankoverlast veroorzaakt. Erger is echter dat door die installatie het water wordt opgehouden waardoor de aanpalende velden en weiden een te hoge waterstand krijgen.

Is het waar dat de installatie hoger geplaatst is dan aangegeven op het oorspronkelijk plan waarop de bouwvergunning werd toegestaan? Wie moet instaan voor de daardoor veroorzaakte schade?

Andere vaststelling is dat op 11 januari 1990 door de stad Gent een bordje „openbaar onderzoek” werd aangebracht op de plaats waar het systeem Evens zich nu bevindt. Het bordje vermeldt: „Openbaar onderzoek betreffende de vraag van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, ingediend met het doel een vergunning te verkrijgen tot het plaatsen van een waterzuiveringsinstallatie in de bedding van de Rosdambeek”.

Bezwaren kunnen tot 26 januari worden ingediend bij de Stedelijke Dienst Leefmilieu. Deze installatie is al sedert 1988 in gebruik. Waarom nu dit openbaar onderzoek? Betekent het dat er geen bouwvergunning was? Dat verbaast mij ten zeerste.

Sint-Martens-Latem is gekozen als plaats voor een milieuvriendelijke waterzuiveringsinstallatie in de vorm van twee rietvelden, de Scheidbeek en de Meersbeek. Zowel de rietvelden als de prefab-waterzuiveringsinstallatie zijn belangrijke eerste stappen voor de zuivering van de Leie. Kan de Minister ons nu reeds meedelen of te gelegener tijd de bouw van een waterzuiveringsinstallatie op de Rosdambeek en de aanleg van twee rietvelden in Sint-Martens-Latem aan een evaluatie zullen worden onderworpen?

De Voorzitter: De heer Lisabeth heeft het woord.

De heer C. Lisabeth (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik sluit mij graag aan bij een aantal aspecten van de interpellatie van de heer Van Hooland inzake de vervuiling van de Leie.

De heer Van Hooland sprak in algemene termen over bepaalde maatregelen die moeten worden genomen. Ik wil het vooral hebben over de noodzaak om een saneringsprogramma bij prioriteit uit te voeren. Het gaat hier om een saneringsprogramma voor – wat wij in onze streek noemen – de toeristische Leie. Desbetreffend was Senator Holsbeke, vele jaren geleden, een van de eerste pleitbezorgers.

Mijnheer de Minister, een beleid voeren en een saneringsprogramma

Lisabeth

vooropstellen, vergt vooreerst inzicht in de bestaande situatie van vervuiling, het vooropstellen en bekendmaken van normen en het toetsen van beide.

Er is een algemeen inzicht in de bestaande situatie : de Leie is zeer sterk vervuild.

Mijnheer de Minister, het verwondert mij enigszins dat in het MINA-plan geen exacte gegevens zijn opgenomen – wel over de bovenloop van de Leie – niet over de benedenloop, of over wat wij van Deinze tot Gent de toeristische Leie noemen. Hier is tot op heden praktisch geen zuiveringsinfrastructuur, behalve hier en daar een kleine infrastructuur, aanwezig. Wel wordt in het MINA-plan een globale benadering gemaakt van de noodzakelijke zuiveringscapaciteit voor de benedenloop van de Leie. Het gaat hier om een capaciteit van circa 92.000 IE, waarvan 68.000 IE van huishoudelijke afvalwaters en 24.000 IE van de industrie. Daarnaast is er nog een belangrijke mate van agrarische verontreiniging.

Een meer gedetailleerde analyse van de waterhuishouding is te vinden in de GOMOV-studie van 1988. De heer Van Nevel heeft hier ook reeds naar verwezen. Zonder in detail op deze analyses in te gaan, wens ik enkele vaststellingen die daarin zijn opgenomen naar voren te brengen. Ten eerste, de nodige zuiveringscapaciteit en de verhoudingen die daarin werden vooropgesteld, wijken niet sterk af van wat u in het algemeen MINA-plan hebt vooropgesteld. Ten tweede, de agrarische verontreiniging wordt daarin meer in detail bestudeerd en blijkt zeker niet te verwaarlozen. Ten derde, de GOMOV-studie bevat een vrij duidelijk zicht op de vervuiling van de diverse aanvoerbeken, zoals onder meer de Kattebeek, de Petegemse Beek en dergelijke.

Het is vooral op het laatste element, met name de vervuiling van de aanvoerbeken, dat in het kader van een globaal saneringsprogramma moet worden ingegrepen. Ik vraag prioriteit voor dit globaal saneringspro-

gramma. Voor wat de toeristische Leie betreft kan men in feite een einde maken aan de doorstroming van de vervuiling in de Leie door het afsluiten in een eerste fase van het Sas van Astene. Precies daarom is het bijzonder belangrijk prioriteit te geven aan de zuivering van de Leie, daar men op vrij korte termijn en door een relatief geringe investering een maximale zuivering kan bekomen.

Daarbij kan de vraag worden gesteld welke zuivering, voor welke investering en op welke termijn.

Over de graad van zuivering hoeft niet veel te worden gestudeerd. Het besluit van de Executieve van 21 oktober 1987 laat hierover geen twijfel bestaan : vóór 1 juli 1995 moeten de kwaliteitsparameters van hoofdzakelijk viswater worden behaald. De investering, die hiervoor nodig is, wil ik even in een ruimer geheel kaderen, zoals het in het MINA-plan wordt gesitueerd.

Uit het MINA-plan blijkt inderdaad dat in orde van grootte, bijkomende rioolwaterzuiveringsinstallaties nodig zijn voor een totaal van ongeveer 2700.000 IE. Voor de Leie gaat het over iets meer dan 90.000 IE, of drie procent van de totale gewenste investering. Wil men daarop een prijs kleven, dan kan dit bij orde van grootte ook aan de hand van de gegevens van het MINA-plan gebeuren. Indien men dezelfde uitgangspunten als basis neemt, komt men tot een investering van ongeveer 335 miljoen frank of opnieuw circa drie procent van het totaal investeringsbedrag, voorzien voor Vlaanderen.

Rekening houdend met het feit dat er reeds een belangrijk gedeelte van collectorennet bestaat, kunnen de investeringskosten in ieder geval worden beperkt tot beneden de grens van 3 procent van het totaal geraamd investeringspakket voor Vlaanderen.

Ik knoop hieraan graag de volgende bedenkingen vast. Wanneer men een dergelijk resultaat, namelijk een zuivere toeristische Leie met als norm viswater, kan bereiken met een vrij beperkte investering, moet daaraan prioriteit worden gegeven. Wanneer

ik echter het AWP-programma van de VMZ bekijk, twijfel ik er niet aan dat de toeristische Leie tot één van de prioriteiten behoort. Ik vrees echter vooral voor de timing en de geplande capaciteit. De AWP-studie van de VMZ plant in een eerste fase een beperkte rioolwaterzuiveringsinstallatie in Astene van 4.000 inwoners-equivalent en de aanleg van enkele collectoren. Deze eerste fase wilde men uitvoeren in de periode 1988-1990. Wij zijn nu 1990 en voor zover ik weet werd nog steeds geen dossier goedgekeurd, laat staan uitgevoerd.

In een tweede fase voor Deinze zijn opnieuw enkele collectoren opgenomen, samen met de bouw van een rioolwaterzuiveringsinstallatie in Deinze met een inwoners-equivalent van circa 36.000. Het spreekt vanzelf dat, als de eerste fase vertraging oploopt, dit bijna zeker ook het geval zal zijn voor de tweede fase.

Daarom, mijnheer de Minister, vraag ik mij met een zekere onrust af of we nog ooit vis zullen zien zwemmen in de Leie.

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, bij het lezen van het interpellatieverzoek van collega Van Hooland heb ik mij zeer, sterk afgevraagd wat de zin of de onzin van een dergelijke interpellatie is.

Het thema de zuivering van het Leiewater is uiteraard niet zinloos. Integendeel, iedereen die houdt van en woont langs de Leie is ten zeerste bekommerd over de zeer slechte waterkwaliteit.

Ik heb het echter meer over het doel dat men nastreeft met het houden van een interpellatie. Een interpellatie dient immers om over bepaalde problemen opheldering te bekomen, het beleid kritisch te analyseren of desnoods dit beleid te wraken. Collega Van Hooland doet vandaag echter niets anders dan openstaande deuren intrappen. Wij hebben hier al vaak de algemene literatuur betreffende de waterzuivering besproken.

Denys

Collega Van Hooland vraagt voornamelijk drie zaken. Ten eerste, wat zijn de kwaliteitsnormen voor het Leieland? Iedereen die het dossier van de waterzuivering een beetje kent, weet dat dit bekendgemaakt is in het besluit van 21 oktober 1987. Ten tweede, vraagt de heer Van Hooland voorrang te geven aan het saneringsprogramma van de Leie. Iedereen die het dossier kent weet eveneens dat de VMZ al geruime tijd heeft beslist prioriteit te verlenen aan de zuivering van de toeristische Leie. Ten slotte, vraagt de heer Van Hooland om een zogenaamd gericht programma tot sanering van de Leie op te starten. Wat bedoelt hij hiermee echter concreet: het gedeelte toeristische Leie tussen Deinze en Gent of het hele Leiebekken? Er is hier sprake van een begripsverwarring. De Leie is immers meer dan het deel tussen Deinze en Sint-Denijs-Westrem, maar loopt van de Franse grens tot in Gent.

In dit verband merk ik het volgende op. Ik begrijp dat de VMZ door van het project de zuivering van de toeristische Leie een prioriteit te maken, een soort sensibiliseringsactie op gang wil brengen met het verwezenlijken van een zichtbaar en spectaculair resultaat op een kort, maar druk bezocht deel van de Leie. Toch moeten we er rekening mee houden dat door deze prioritaire micro-aanpak van een beperkt deel tussen Deinze en Sint-Denijs-Westrem de globale aanpak van de Leie gedeeltelijk overschaduw wordt en dat zelfs de normale prioriteiten worden gewijzigd.

Het is nogal logisch dat als men kiest om al het water van het Leiebekken tussen de Franse grens en Gent globaal zuiver te krijgen tegen 1995, men dan een andere orde van prioriteiten zou moeten stellen dan nu, waar alles gezet wordt om tegen 1992 een klein stukje zuiver te krijgen.

Ik heb de indruk dat collega Van Hooland de gestelde investeringsprioriteiten van de VMZ om alles toe te splitsen op de toeristische Leie, nog wil aanscherpen, waarschijnlijk alleen omdat hij burgemeester is van

een prachtige gemeente langs dit beperkt gedeelte.

Het is natuurlijk een kortzichtige burgemeestersreflex, omdat iedereen weet dat uiteindelijk de globale zuivering van de oppervlaktewateren in Vlaanderen slechts efficiënt, kan aangepakt worden door te werken op een globale manier. De heer Van Hooland pleit voor coördinatie van de verschillende diensten, maar gelijktijdig pleit hij ook om het globale dossier op te splitsen in kleine „gesausicsonnerde” onderdelen.

De PW daarentegen pleit voor een globale coördinatie in het beleid, tussen VMZ, Openbare Werken, de gemeenten en grensoverschrijdende instanties. Geen versnipperde, prioriteitvervalsende gerichtprojecten maar een globale gecoördineerde aanpak.

Vroeger kon de Vlaamse Executieve het gebrek aan coördinatie nog verantwoord worden door te zeggen dat bepaalde aspecten geregionaliseerd en andere nationaal gebleven waren. Nu gaat dit niet op want alles is nu op dat terrein geregionaliseerd.

Mijnheer de Voorzitter, ik zou tot collega Van Hooland willen zeggen dat alvorens hier te interpellieren en zijn misnoegdheid uit te drukken, hij misschien beter toch eerst op eigen borst zou kloppen.

Mijnheer Van Hooland, u hoeft niet te wachten op een kleinschalig gerichtproject. U kunt als burgemeester van Sint-Martens-Latem nu reeds beslissen om de grote achterstand van deze gemeente inzake rioleringen op te halen. Een korte analyse leert ons dat enkel het dorpscentrum van Latem zelf goed berioleerd is, maar dat buiten deze dorpskem Latem zeer slecht scoort inzake rioleringen. Méér zelfs, in haar prioritaire aanpak heeft de VMZ twee rietvelden aangelegd in Sint-Martens-Latem en heeft u tot dusver als burgemeester nagelaten alle lozingspunten te doen aansluiten op deze rietvelden. Slechts vier van de negen lozingspunten zijn aangesloten. (*Protest bij verschillende leden*)

U moet beseffen dat het probleem van de waterzuivering niet enkel de

Minister maar ook de gemeente aanbelangt. Men zal het probleem nooit oplossen wanneer men ter zake geen samenwerking tot stand brengt tussen de VMZ, het beleid van de Minister en dat van de gemeente.

Wanneer men de pretentie heeft om de Minister daarover te interpellieren moet men de moed hebben de verantwoordelijkheid correct te situeren. Ik zeg hier klaar en duidelijk dat in verband met dit dossier de gemeente ook een verantwoordelijkheid draagt. Ik vind dat ik het recht heb dit hier te zeggen.

Collega Van Hooland, u heeft als burgemeester het recht initiatieven te nemen, zonder dat daarvoor een project wordt opgestart en contacten te leggen met de burgemeesters van de buurgemeenten. Ik denk bijvoorbeeld aan Deinze. Dit bent u waarschijnlijk vergeten bij de aanleg van het rietveld De Scheidsbeek, want u had perfect kunnen voorzien om een verkaveling van een deelgemeente van Deinze, met name Sint-Martens-Lerne, hierin op te nemen. Indien men de situatie globaal bekijkt had men dit nochtans moeten doen.

Mijnheer de Minister, de PVV zal vanuit de oppositie het waterzuiveringsbeleid kritisch blijven beoordelen. De vele mankementen die we vroeger hebben aangehaald blijven gelden. Bovendien neemt het Leiebekken daar gevoelsmatig bij mij een zeer belangrijke plaats in.

Maar wij willen niet vervallen in kortzichtig, plaatselijk electoralisme. Daarom vragen wij een correcte, tijdige uitvoering van het investeringsprogramma van de zogenaamde toeristische Leie. Verder vragen wij om niet over te gaan tot een versnipperde aanpak van het globale waterzuiveringsdossier, maar te streven naar een grotere coördinatie met Openbare Werken, de gemeenten en de grensoverschrijdende instanties.

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, verschillende collega's namen deel aan het debat inzake

Kelchtermans

de interpellatie met betrekking tot de vervuiling van de Leie.

Ik ben collega Denys dankbaar voor zijn benadering, maar wel minder voor zijn kritiek. Blijkbaar voerde hij een monoloog zowel wat betreft de vragen als wat de antwoorden op die vragen dienden te zijn. Deze vragen diende hij tot collega Van Hooland in zijn hoedanigheid van burgemeester te richten en niet als lid van de Vlaamse Raad.

Ik dank de heer Denys voor zijn benadering, met name dat wij op het stuk van waterzuivering van de lokaal gebonden situaties moeten afstappen, maar dit in een globale, zowel in een Vlaamse, een Belgische, als in een Europese context, dienen te plaats.

Deze benadering van collega Denys verheugt mij omdat ik van hem niet gewoon ben dat hij een algemene beleidsdoelstelling van mijn departement uitdrukkelijk onderschrijft.

Vooreerst weze benadrukt dat de normen waaraan al onze Vlaamse oppervlaktewateren moeten voldoen reeds bij besluit van de Vlaamse Executieve van 21 oktober 1987 zijn vastgelegd. Daarbij is tevens gespecificeerd dat deze vormen tegen uiterlijk 1 juli 1995 dienen bereikt en is – conform de EG-richtlijnen – ook voor elk van de oppervlaktewaters de bestemming aangeduid. Zo is het gedeelte van de Leie van de provinciegrens Oost- en West-Vlaanderen tot aan de monding in de Ringvaart te Gent als viswater voorbestemd, wat thans duidelijk niet het geval is of althans op zeer beperkte gedeelten.

Het heeft trouwens weinig zin nu nog in Vlaanderen over prioriteiten te spreken, voor mij is heel Vlaanderen prioritair. Het spreekt vanzelf dat niet alles aan dezelfde snelheid kan worden uitgevoerd.

Wanneer wij echter voor de periode 1987 tot 1990 vaststellen dat wij meer dan ooit tevoren verwijderd zijn van de door ons vooropgestelde kwaliteitsdoelstellingen, houdt zulks in dat wij de snelheid moeten opvoeren. Ter zake heb ik reeds een aantal sug-

Luidens CVP-Senator A. Van Nevel is de zuivering van de Leie noodzakelijk voor de uitbouw van de Leiestreek tot een regionaal recreatiegebied

gesties gedaan. Sommigen zullen dat beschouwen als plannen die nog niet in daden werden omgezet. Inzake de VMZ hebben wij op de begroting 1989 investeringskredieten voorzien. Daarin werd voor ongeveer 100 procent vastgelegd. Op 14.000 frank na werden 1,3 miljard frank vastgelegd in prioritaire investeringsprojecten, die de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering via AWP 1, 2 en 3 heeft voorgelegd.

De heer A. Denys : Spreekt u enkel over de vastleggingen ?

Minister T. Kelchtermans : Alleen over de vastleggingen op basis van de ontwerpdocs, die ons werden voorgelegd. Ter zake werd in het verleden reeds een discussie gevoerd. Bovendien hebben wij de nodige lessen getroffen uit de aanbevelingen van de SOBEMAP-studie.

Collega Lisabeth heeft gewezen op het MINA-plan-2000. Eerlang zullen wij het Vlaams Milieubeleidsplan, met een concreet actieprogramma voor de volgende vijf jaren, opstellen. Daarin zal u vernemen dat wij van 1991 tot 1995 ook op het vlak

van de waterzuivering concrete voorstellen formuleren, voortbouwend op de grote opties, die reeds in het kader van het MINA-plan werden genomen. Daarin zal ook de versnelde uitbouw aan bod komen van het geheel van de rioolwaterzuiveringsinfrastructuur, evenals het aanmoedigen van de aanleg van rioleringen op gemeentelijk niveau en het verwijderen van delen van rioleringen, wanneer dit vanuit efficiënt oogpunt noodzakelijk is, samen met de waterzuiveringsinfrastructuur en de collectoren.

Vooraf aan de verontreiniging aan de bron zullen wij voorrang moeten geven. Willen wij een effectgericht vergunning- en inspectiebeleid op gang brengen, dan zal deze verontreiniging aan de bron gedeeltelijk als vanzelfsprekend moeten worden voorkomen. Ook het principe dat de vervuiler betaalt zal hierbij essentieel zijn. Trouwens, in het verleden werden hieromtrent reeds gesprekken gevoerd.

Maatregelen moeten worden genomen tot vermindering van de verontreiniging van het oppervlaktewater via de zogezegde diffuse bronnen,

T. Kelchtermans

waarbij inzonderheid de verontreiniging door de landbouw ingevolge overmatige uitspreiding van dierlijk mest dient gevisieerd. Ik meen dat wij in belangrijke mate vorderingen hebben gemaakt via overleg met de sector en met andere belanghebbenden. Binnen het Vlaamse Milieubeleidsplan kunnen wij ook concrete voorstellen doen die de overdreven bemesting zowel door kunstmest als door dierlijk mest meer moeten reglementeren en overbemesting voorkomen.

Ten slotte is er ook overleg met het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijk Gebied en ook met Frankrijk teneinde te komen tot een vermindering van de verontreiniging via de grenswaterlopen in het Vlaamse Gewest.

Bovendien kan ik ook verwijzen naar de Interministeriële Conferentie die trouwens door de Eerste Minister zelf wordt voorgezeten en waar het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Hoofdstedelijke Gewest afspraken hebben gemaakt om wederkerige waterzuiveringsprogramma's voor te leggen teneinde tussen de verschillende programma's een coördinatie te kunnen doorvoeren en de prioriteiten op elkaar af te stemmen, in mijnen hoofde binnen de eerstvolgende vijf jaar. Binnen het Milieubeleidsplan 1990-1995 zullen wij binnen enkele dagen daaromtrent zeer precieze voorstellen doen. Ik meen dat dit beleid ook de goedkeuring van de Vlaamse Executieve zal wegdragen en wij zullen op dit punt nog uitvoerig terugkomen.

Ik kom thans tot de specifieke vragen gesteld door de collega's Van Hooland, Van Nevel en Lisabeth. Collega Denys had eerder een aantal bedenkingen naar aanleiding van de interpellatie van collega Van Hooland.

Wat de kwaliteitsnormen van het Leiewater betreft, zijn deze normen vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Executieve van 21 oktober 1987. Naar aanleiding van uw interpellatie van november vorig jaar met betrekking tot de verontreiniging van het Leiewater, had ik u toegezegd deze

gegevens zo spoedig mogelijk te bezorgen. Bij brief van 28 november 1989 heb ik u rechtstreeks een aantal gegevens medegedeeld. U heeft er waarschijnlijk naar gerefereerd aangezien u heeft gezegd dat ik een aantal interessante gegevens ter beschikking had gesteld. Ik meen dat vooral deze kwalitatieve gegevens werden bedoeld. Ook in het MINA-plan zelf werden trouwens een aantal gegevens opgenomen.

Wat de saneringsmaatregelen betreft, zal de rol van de VMZ binnen het Vlaams Milieubeleidsplan uitdrukkelijk worden gedefinieerd, ook met het oog op de uitvoering van het gehele actieprogramma 1990-1995. Ik meen dat wij tot een andere omschrijving van de takenfunctie van de VMZ moeten komen. Willen wij ook de nodige garanties hebben dat ieder van de onderdelen, bouw- en exploitatievergunningen en ook de inspectie, de nodige aandacht krijgt. Ik heb de stellige indruk – en dit wordt ook door het SOBEMAP-rapport bevestigd – dat de parastatalen, hoe goed de intenties ook zijn, nu met te veel taken zijn opgezaald om aan ieder van deze afzonderlijke eenheden de nodige aandacht te kunnen geven. Ik verwijs ook naar de voorstellen die wij ter zake zullen doen.

Wat het toerisme op de Leie betreft, blijft de prioriteit voor de Leie bestaan binnen het actieprogramma.

Collega Van Nevel heeft een aantal precieze vragen gesteld in verband met het probleem van de Roosdambeek. Deze vragen verwonderen mij ten eerste. In de eerste plaats heeft hij gezegd dat de waterbeheersproblemen zouden zijn ontstaan ingevolge de inplanting door de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering van een kleinschalige zuiveringsinstallatie, type Evens – zoals dit in vakmidden wordt genoemd – in de Roosdambeek.

Ik geef eerlijk toe dat dit probleem mij niet bekend is. Daar zouden de oorzaken van het waterbeheersingsprobleem zijn ontstaan.

U zegt dat er recent een openbaar onderzoek werd georganiseerd. Ik heb niet de gelegenheid gehad om

hieromtrent de nodige informatie bij de VMZ op te vragen. Ik ben dus verrast door uw mededeling. U verwijst er trouwens naar dat dit er wel eens zou kunnen op wijzen dat er geen bouwvergunning werd afgeleverd.

De heer A. Van Nevel : Een exploitatievergunning.

Minister T. Kelchtermans : Er was sprake van een bouwvergunning. Ik refereer naar wat u zelf hebt gezegd. Het zou mij verwonderen mocht het openbaar onderzoek daarop betrekking hebben. Ik vraag u echter mij de gelegenheid te geven om daarover de nodige informatie in te winnen. Van zodra deze in mijn bezit is zal ik u de nodige uitleg geven.

Ik kom tot mijn besluit. Ik zal aan de Vlaamse Maatschappij voor de Waterzuivering een evaluatie vragen van de vordering die wij inzake de Leie boeken. De zuivering van het Leiegebied is gekaderd in de globale aanpak zoals uit het Vlaams Milieubeleidsplan zal blijken.

In verband met de vragen die met betrekking tot schade werden gesteld zal ik mij ook eerst informeren bij de Vlaamse Maatschappij voor de Watervoorziening. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Van Hooland heeft het woord.

De heer R. Van Hooland : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, ik ben tevreden met de grote bijval voor mijn interpellatie. Ik dank de Minister voor zijn antwoord en ik wens te zeggen tot de heer Denys dat ik dus wel degelijk de Minister geïnterpelleerd heb.

Wij kennen het probleem in verband met Frankrijk. Open deuren instampen is niet altijd onnuttig. In Roemenië werden ook open deuren ingestampt. Dat mensen naar vrijheid streven weet iedereen. De vraag is hoe u de vrijheid bekomt en hoe u gelukkig leeft in die vrijheid.

Reeds in oktober 1986 is er omtrent de Leie een interpellatie geweest. Het resultaat was de uitspraak dat de Leie binnen de twee jaar proper zou zijn.

Van Hooland

Mijnheer de Minister, ik weet niet of het u is opgevallen, maar mijn interpellatie was positief bedoeld ten einde u en al de mensen die zoveel inspanningen doen een beetje te helpen. Ik heb geïnterpelleerd omdat er geen andere mogelijkheid bestaat om interactief een probleem uit te diepen en tot een dialoog te komen.

Wat de begrafenis van de Leie betreft – de heer Van Nevel heeft daarnaar verwezen – moet ik zeggen dat ik die niet heb georganiseerd. Ik vond ze wel terecht. Ik heb gezegd dat wat dood is moet worden begraven in de hoop dat het verrijst. Ik heb wel het grote voorrecht genoten om de lijkrede uit te spreken, omdat ik aan de basis lag van SOS-Ked de Leie negen jaar geleden. Toen was de heer Denys nog helemaal niet met die dingen bezig. *(Onderbreking door de heer A. Denys)*

Ik heb het gehad over de Leie en niet over de toeristische Leie, laat staan Sint-Martens-Latem. Mijn benadering is een geïntegreerde benadering, maar dat zult u intussen wel weten.

Ik wens nu nog iets te zeggen over het probleem zelf. Wij hebben hier al zoveel goed bedoelde en goed geformuleerde verklaringen gehoord, zowel van Ministers als van anderen. In het SOBEMAP-rapport wordt ook één en ander beschreven. Het probleem is dat ons milieu-apparaat boven de grond niet in verhouding staat tot het probleem van de oppervlaktewateren of het milieuprobleem onder de grond. Ik vraag dan ook dat men dit complexe en grootschalige probleem professioneel zou aanpakken. Als ik spreek over normen dan spreek ik ook over oogmerken. Ik heb gezegd dat een beleid zonder oogmerk ineffectief is en meestal inefficiënt is omdat men veel investeert om weinig resultaat te bereiken. Het lijkt me niet overbodig te zijn dit te vermelden in een interpellatie als deze.

Wij moeten er vooral voor waken niet te doen aan management by speech. We zijn ermee bezig, rustig of opgejut, naargelang van het temperament. Sommigen praten over het

geschikte moment, gewoon om lokale politiek te verkopen die hier niet thuishoort.

Management by speech is geheel ondoeltreffend en ongeschikt om dit probleem op te lossen.

De Voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de Voorzitter, ik wil, ten eerste, even repliceren op het laatste dat de heer Van Hooland heeft gezegd : management by speech. Een van de eerste lessen over management is er minder over te praten, maar zo snel mogelijk iets aan te doen.

Het is niet alleen de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering en de VMZ maar ook van de gemeenten. Op dat vlak kan de heer Van Hooland er dus zelf iets aan doen.

Ten tweede, er is in de benadering van de heer Van Hooland te weinig tot uiting gekomen dat men de waterzuivering op twee manieren kan aanpakken : het uitsplitsen van dossiers en de globale aanpak.

De voorstellen, de insinuaties en de beschouwingen van de heer Van Hooland geven mij de indruk dat hij de dossiers wil uitsplitsen in kleine onderdelen, gericht op dossiers die hem nauw aan het hart liggen.

Dat is gevaarlijk en daarom heb ik geapplaudisseerd voor het antwoord van Minister Kelchtermans. Hij volgt de algemene optiek, namelijk de globale aanpak.

Wij pleiten voor coördinatie maar dan in een globale aanpak. In Vlaanderen kan men niet meer spreken over prioriteiten. De waterverontreiniging is zo groot dat die globaal moet worden aangepakt.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer E. Gryp tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Na-

tuurbehoud en Landinrichting, over het afvalstoffenbeleid na de doorlichting van OVAM

Interpellatie van de heer J. Timmermans tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over het afvalstoffenbeleid

Interpellatie van de heer L. Peeters tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de mogelijke bouw van een verbrandingsoven voor de huisvuilverwerking in Vlaams Brabant

De Voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van de heer Gryp tot Minister Kelchtermans over het afvalstoffenbeleid na de doorlichting van OVAM, van de heer Timmermans tot Minister Kelchtermans over het afvalstoffenbeleid en van de heer Leo Peeters tot Minister Kelchtermans over de mogelijke bouw van een verbrandingsoven voor de huisvuilverwerking in Vlaams Brabant.

De heer Gryp heeft het woord.

De heer E. Gryp (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het uitlekken van het audit-rapport over de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij OVAM, opgemaakt door het studie bureau Arthur Young, is in zekere zin al even ophefmakend als het SOBEMAP-rapport over de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering. Er blijkt namelijk uit dat vooral het gebrek aan personeel voor de controle op de heffingsplichtige bedrijven, de quasi totale afwezigheid van sancties tegen overtreders en de weinige middelen, die worden aangewend voor het voorkomen en voor de recyclage van afval, ervoor zorgen dat wij, ondanks het bestaan van deze maatschappij, langzaam maar zeker wegzinken en vaststikken in onze afvalberg.

Er is echter meer. De manier waarop deze doorlichting werd uitgevoerd, doet vragen rijzen.

Onder druk van de Directeur-generaal viel de keuze, zoals kon worden verwacht, deze maal niet op SOBEMAP maar werd Arthur Young aan-

GrYP

geduid. Volgens verklaringen van een OVAM-ambtenaar werd echter op de wekelijkse dinsdagmiddagvergadering beslist dat Arthur Young alleen leidinggevende ambtenaren mocht ondervragen, met andere woorden alleen politiek benoemden.

Vandaar onze eerste prangende vraag : sinds wanneer wordt het studie bureau aangeduid door de door te lichten instelling en zijn het de hogere kaders die bepalen wie mag worden ondervraagd ?

Onthullend is ook dat voor de opvolging van de milieueffingen slechts één enkele ambtenaar in dienst is. Bovendien blijkt dat geen enkele ambtenaar van de dienst Toezicht werd ondervraagd. Nochtans wordt deze dienst geacht to te zien op de bepalingen van het afvaldecreet van 1981 en de wet op giftig afval van 1974.

Kan het zijn dat de reden waarom deze belangrijke mobiele ambtenaren niet werden ondervraagd, moet worden gezocht in een aantal dubieuze praktijken, zoals etentjes op kosten van de geïnspecteerde bedrijven met als tegenprestatie gunstige inspectieverslagen of het nalaten van de instelling van vervolging tegen overtreders ?

Volgens genoemde getuigen wordt ook geen enkel toezicht uitgeoefend op de jaarlijkse meldingsplicht of op de maandelijkse aangifteplicht van giftig afval. Zo zouden daardoor alleen al jaarlijks tonnen giftig afval volkomen illegaal verdwijnen.

Een ander relevant feit bestaat erin dat er geregeld inspecteurs naar de privé-sector overstappen, wat hen niet kwalijk kan worden genomen of worden belet. Zij worden echter niet vervangen zodat de ambtsgebieden per inspecteur steeds groter worden. Graag vernam ik enige uitleg ter zake.

Bovendien zou ik graag willen weten waarom men nog steeds weigert de toezichthoudende ambtenaren sectorieel, in plaats van per regio, tewerk

te stellen. Hierdoor wordt enerzijds de ongezonde vertrouwdheid met steeds dezelfde bedrijfsleiders in de hand gewerkt en anderzijds sectoriële deskundigheid van de ambtenaren onmogelijk gemaakt.

Er zouden ook heel wat onderlinge tegenkantingen binnen OVAM tussen bepaalde Directies bestaan. Zo zou de Directie Planning, in dienst van de gemeenschap en het leefmilieu, worden tegengewerkt door de Directie Techniek en Onderzoek, waarvan wordt beweerd dat deze volgens zeer bedenkelijke criteria opdrachten toewijst aan bepaalde studie bureaus, bedrijven en transportfirma's. De gewezen Inspecteur-generaal van deze sectie zou trouwens al meer dan twee jaar zijn geschorst, met behoud van wedde en werd bovendien door het Parket buiten vervolging gesteld. Dergelijke situaties zijn toch alleen maar mogelijk in een bananenrepubliek ?

Bij OVAM is er ook nog zo iets als een Juridische Dienst. Het schijnt echter dat deze meer gelijkt op een adviesbureau voor bedrijven voor truuks om de milieuwetgeving te omzeilen. Bovendien zou het ook functioneren als een filter om de Pro Justitia's tegen te houden. Multinationals kunnen steeds rekenen op deze doofpot, die gevoelige processen-verbaal niet naar de Parketten doorstuurt.

Is de Minister op de hoogte van deze praktijken ? Zo ja, welke maatregelen overweegt hij om hieraan paal en perk te stellen ?

De heer H. Suykerbuyk : U insinueert. U heeft het over wat men zegt en vraagt ter zake de mening van de Minister.

De heer E. Gryp : Ik heb mijn gegevens uit een persartikel. Iedere burger kan die in de pers lezen.

De heer H. Suykerbuyk : Er is nog niets bewezen !

De heer E. Gryp : Iedere lezer kan zijn bedenkingen formuleren, ook degenen die worden aangeklaagd. Tot hiertoe heeft niemand van hen bij mijn weten gereageerd.

De heer H. Suykerbuyk : Bij mijn weten levert dit geen begin van bewijs.

De heer E. Gryp : Als de beschuldigen op zulke aantijgingen die in de pers verschijnen, niet reageren met een recht op antwoord of met vervolgingen wegens eerroof, dan besluit ik dat waarschijnlijk de waarheid is gezegd. Vandaar dat ik vragen kom stellen aan degenen die uitleg kunnen geven.

De heer H. Suykerbuyk : Dat is sterk. U zet de zaken op zijn kop. U beweert iets en anderen moeten het tegendeel leveren !

De heer E. Gryp : Van alles wat ik heb aangehaald staat er immers niets in het audit-rapport van Arthur Young dat gemaakt werd op maat van de ware opdrachtgevers, met name de verschillende diensthoofden, inspecteurs-generaal en directeurs-generaal die deze onzure praktijken aanwenden om machtige vervuilers dienstig te zijn.

Mijnheer de Minister, ik hoop dat u conclusies zult trekken uit deze vaststellingen en dat u deze augiasstal zult uitmesten.

De Voorzitter : U moet nu besluiten, mijnheer Gryp. U bent al vier minuten over tijd.

De heer E. Gryp : Hoeveel tijd heb ik, mijnheer de Voorzitter ?

De Voorzitter : Eén kwartier.

De heer E. Gryp : Dan zal ik mij een beetje haasten.

De Voorzitter : Neen, u moet nu besluiten. U bent lang genoeg lid van de Vlaamse Raad om te weten dat wij strikte tijdsbeperkingen hebben.

De heer E. Gryp : Dan besluit ik mijn interpellatie. Het Reglement is blijkbaar meer waard dan de democratie.

De Voorzitter : De democratie vergt ook dat u de reglementaire beschikkingen naleeft. Ook dat is een vorm van democratie.

De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans (op de tribune): Mijnheer de Voorzitter, de Vlaamse socialisten hebben bij de ambtsaanvaarding van de Gemeenschapsminister van Leefmilieu en na kennisname van het Regeerakkoord van deze Executieve veel krediet gegeven aan de Gemeenschapsminister van Leefmilieu.

Zij hebben deze stellingname duidelijk verwoord onder meer in hun repliek op het MINA-plan, dat verwelkomd werd door onze fractie als een belangrijke stap in het milieubeleid in Vlaanderen. Immers, na een milieubeleid dat gedurende vele jaren gekenmerkt was geweest door casuïstiek en door de afwezigheid van elke beleidsvisie bij de voorgangers van de Minister, luidde het MINA-plan, gekaderd in het nieuw Vlaams Regeerprogramma, een nieuwe fase in de beleidsvoering in.

Vandaag echter moeten ook wij vaststellen dat sinds die ambtsaanvaarding, ondertussen meer dan een jaar geleden, weinig concreets werd gerealiseerd. Ook niet, in het domein waar ik het vandaag wil over hebben, namelijk dat van de afvalstoffenproblematiek.

Aanleiding tot deze interpellatie, zijn de resultaten van de doorlichting van de Openbare Afvalstoffenmaatschappij OVAM, op vraag van de Minister door het bureau Young. Uit de resultaten blijkt ten overvloede, dat ook in dit domein, waar de Minister nochtans over een veel betere Administratie beschikt dan elders, resultaten uitblijven, zullen uitblijven, omwille van de tekortkomingen van dit beleid.

Indien daden uitblijven in dit domein kan natuurlijk niet verwacht worden dat in andere domeinen, waar de omkadering veel zwakker is, resultaten zouden worden geboekt.

In deze interpellatie, mijnheer de Minister, wens ik een aantal standpunten van de Vlaamse socialisten bijzonder duidelijk te formuleren en een aantal concrete vragen te stellen waarop ik graag concrete antwoorden kreeg.

Eerste thema waarover ik het wil

hebben: het ontwerp-decreet betreffende het beheer van afvalstoffen, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Executieve op 6 september 1989.

Het decreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen van mijn partijgenoot Marc Galle heeft de basis gelegd voor het afvalstoffenbeleid in de jaren 80 in Vlaanderen. Ik denk dat eenieder ermede akkoord gaat dat dit 'decreet een goed decreet is en dat het in zijn tijd zeer vernieuwend was. Het heeft immers voor het eerst de basis gelegd voor een geïntegreerd milieubeleid.

In de andere sectoren van het leefmilieu, lucht en water, wacht de Vlaamse Gemeenschap nog steeds op het juridisch instrumentarium dat bijvoorbeeld een meldingsplicht en een democratische planprocedure gekoppeld aan een openbaar onderzoek invoert.

Tussen 1982 en 1988, mijnheer de Minister, hebben uw voorgangers niet alleen verzuimd om in andere sectoren het voorbeeld van het afvalstoffendecreet te volgen. Zij hebben daarenboven de toepassing van het bestaande afvalstoffendecreet van 2 juli 1981 zeer onvolledig verzekerd. Er is in heel die periode geen enkele toepassing gemaakt van het artikel in het afvalstoffendecreet dat het voorkomen mogelijk maakt. Er is geen toepassing gemaakt van het artikel 17 op de milieueffingen en de heffing op produkten werd zelfs uit het decreet gehaald.

Op 6 september 1989 heeft de Vlaamse Executieve, op uw voorstel en onder impuls van de SP, in het domein van de vaste afvalstoffen verdere verbeteringen voorgesteld in het genoemde ontwerp-decreet. De verstrenging van de strafbepalingen, foutloze aansprakelijkheid van de producent, de explicitering van het voorkomen, de beklemtoning van de rol van OVAM en de bepalingen over de heffingen dragen de onverdeelde goedkeuring weg van de Vlaamse socialist.

In uw toelichting bij de begroting 1990 hebt u, op 16 oktober 1989, verklaard dat dit nieuwe decreet de basis

zou vormen voor een nieuw beleid in de jaren negentig. Mijn concrete vraag, mijnheer de Minister, is wanneer dit uiterst belangrijke ontwerp-decreet aan de Vlaamse Raad zal worden voorgelegd.

Ik wil er de nadruk op leggen dat naast de hogergenoemde items in dat decreet de Vlaamse socialisten bijzonder belang hechten aan de volgende elementen:

een planmatige aanpak ter voorkoming en ter verwijdering;

het vergunningsplichtig stellen van verwijdering en van recyclage;

een efficiënt heffingenstelsel, waar ik in het tweede deel van mijn interpellatie op terugkom;

de handhaving van een stringente controle op de afvalstoffenstromen, ook inzake verwijdering door de OVAM;

de totstandkoming van structuren die de selectieve inzameling van de afvalstoffen moeten verzekeren tussen de overheid en de privé-sector;

de consolidatie van een dynamische overheidssector, namelijk de OVAM, in de zeer snelle evoluties die in dit domein aan de orde zijn.

Het tweede deel in mijn interpellatie handelt over de milieueffingen. De Vlaamse socialisten hebben eind vorig jaar het ontwerp-programmadecreet houdende de instelling van milieueffingen onder andere op vaste afvalstoffen goedgekeurd. Zij hebben dat gedaan, ik heb daarop in herhaalde uiteenzettingen de nadruk gelegd, omdat de goedkeuring van de programmawet noodzakelijk was om het principe de vervuiler betaalt in de realiteit om te zetten en om te verhinderen dat de pogingen van sommigen om de meningsverschillen over de hoogte van de heffingen en de aard zouden zijn uitgemond in helemaal geen milieueffingen.

Niettemin beantwoordt het programmadecreet 1989 slechts ten dele aan onze bekommernis omdat de burger teveel betaalt, verhoudingsgewijs tot de industrie en de landbouwer; de

Timmermans

heffingen onrechtvaardig zijn, in die zin dat ze lineair zijn ; de invoering van heffingen in het kader van de vergunningsplichtige inrichtingen bijkomende administratie veroorzaakt en niet in relatie staat tot de veroorzaakte verontreiniging, bezwaar dat door de Raad van State ook reeds werd geformuleerd naar aanleiding van de forfaitaire heffingen voorgesteld bij het ontwerp-mestdecreet ; de onvoldoende onderbouwing van de relatie tussen de vervuiling en de betaling in de vastgestelde heffingen.

De Vlaamse Socialisten hebben het programmadecreet goedgekeurd na toezegging door u, mijnheer de Minister, van enkele zaken : dat binnen het jaar een grondig bestudeerd en technisch verantwoord voorstel zou worden voorgelegd ter vaststelling van de milieuheffingen 1991 en dat de door de milieuheffingen in 1990 geïnde middelen zouden worden aangewend ter voorkoming van de afvalstoffen en ter recyclage ervan.

Vandaag wordt vanuit de landbouwsector zeer duidelijk gesteld dat, tenzij oplossingen voor de mestproblematiek op zeer korte termijn tot stand komen, het programmadecreet juridisch zal worden aangevochten. Ook van de kant van de industrie wordt gewezen op de zwakke en onaanvaardbare kanten van het heffingsdecreet .

De voorbereiding van een nieuw heffingendecreet enerzijds en de verzekering van de aanwending van de inkomsten ter voorkoming van de afvalstoffen en de recyclage ervan anderzijds zijn dan ook zeer dringend en zeer belangrijk. Het is veelzeggend dat zelfs in een audit-verslag als dat van Young, waar ik het straks zal over hebben, over de werking van de OVAM, deskundigen het noodzakelijk achten er de nadruk op te leggen dat zij de aanwending in andere sectoren van de middelen verworven in de afvalsector, zeer nefast vinden.

Daarnaast wil ik nogmaals aanstippen dat de heffingen, wat ons betreft, in de eerste plaats geen middel zijn tot spijzing van de inkomsten van de

Vlaamse overheid, maar middelen om de afvalstoffenproductie en -verwijdering te sturen.

Ik heb genoteerd, mijnheer de Minister, dat u datzelfde heeft herhaald tijdens het voorbije weekend.

Het is cruciaal dit vandaag te onderstrepen omdat moet gevreesd worden dat niet alleen de manier waarop u leiding geeft aan de OVAM voor nogal wat kritiek vatbaar is maar evenzeer uw aanpak van dit, zoals gezegd, uiterst belangrijke dossier.

Ik wil dan ook een duidelijk antwoord op de volgende vragen.

Mijnheer de Minister, hoever staat u met de voorbereiding van een grondig technisch onderbouwd ontwerp van decreet dat moet leiden tot de vaststelling van de milieuheffingen voor het volgende jaar ? Werden er maatregelen genomen om lessen te trekken uit het unieke moment in de afvalstoffengeschiedenis in Vlaanderen, het moment waarop de heffingen zeer sterk stijgen ?

Welke maatregelen werden door u genomen om de inkomsten uit de milieuheffingen in een eerste fase misschien niet exclusief maar dan toch voor het overgrote deel, aan te wenden voor de recyclage en ter voorkoming ?

Het derde deel van mijn interpellatie handelt over de doorlichting in uw opdracht van de Openbare Afvalstoffenmaatschappij door het studiebureau Young.

Mijnheer de Minister, in de toelichtingsnota bij de begroting 1990, stelt u op pagina 16, dat uit de doorlichting die op dat ogenblik op stapel stond, verregaande conclusies zouden worden getrokken voor een betere organisatie van het afvalstoffenbeleid en op 16 oktober verklaarde u in de Vlaamse Raad dat de nieuwe personeelsformatie voor de OVAM op stapel stond en dat de uitvoering er eveneens kon bijdragen tot een beter afvalstoffenbeleid.

Vandaag ben ik in het bezit van de resultaten van de doorlichting van de

OVAM door het bureau Arthur Young. Deze resultaten werden door u aan de Leden van de Vlaamse Executieve medegedeeld. Ik wijs er op dat voor deze mededeling de belangrijkste resultaten te lezen stonden in een u niet ongenegen pers.

Mijnheer de Minister, een minder vriendelijke geest dan de mijne, zou na lezing van het rapport van Young ongetwijfeld tot de constatering komen dat u de doorlichting van sommige van de maatschappijen en besturen die tot uw dienst staan meer noodzakelijk hebt geacht dan de doorlichting van andere. Mag ik u vragen waarom tot vandaag de doorlichting van het Bestuur van Leefmilieu, noch de doorlichting van de Vlaamse Landmaatschappij door u noodzakelijk werden geacht. dit ondanks de toch bijzonder weinig succesvolle strijd die door de Administratie voor Leefmilieu bijvoorbeeld tegen de luchtverontreiniging wordt gevoerd.

Mijnheer de Minister, een minder vriendelijke geest dan de mijne zou u ongetwijfeld vragen te verduidelijken wat het studiebureau Young bedoelt met een aantal precieze opmerkingen in zijn rapport, zoals bijvoorbeeld op pagina 8 de verwijzing naar. ik citeer : „een eventuele discontinuïteit in het beleid, als gevolg van snelle politieke mandaatswijziging, de mogelijkheid dat het beleid van de OVAM een onderdeel kan vormen van overkoepelende politieke belangen” en op pagina 93 : „de spanning tussen OVAM en electoraal-politieke doelstellingen die door de geïnterviewde met voorbeelden werden geïllustreerd”. Deze vragen zal ik niet stellen, mijnheer de Minister, ik citeer ze alleen.

De inzet van de beslissingen die in verband met de werking van de Afvalstoffenmaatschappij nu moeten worden genomen is immers te belangrijk.

De Vlaamse socialisten verheugen zich erover dat door de resultaten van deze studie wordt bevestigd wat bij het brede publiek algemeen is gekend, met name dat de door de Vlaamse Socialisten opgerichte Af-

Timmermans

valstoffenmaatschappij een goed werkende Maatschappij is, in tegenstelling tot wat collega Gryp van Agalev daarover heeft gezegd.

Wij verheugen ons daarover omdat deze Maatschappij ons initiatief was en uiteraard veel meer nog omdat wordt bewezen dat een overheidsinstelling goed en efficiënt kan werken, zelfs in dit uiterst moeilijke domein.

Mijnheer de Voorzitter, ik zal besluiten, aangezien mijn tijd is verstreken.

Mijnheer de Minister, wij wensen vandaag van u te vernemen welke conclusies u hebt getrokken uit voorliggende door u betaalde studie, gelet op de vroeger in de Vlaamse Raad aangekondigde gevolgen van deze doorlichting.

Wij wensen van u te vernemen op welke wijze u de problemen die door deze audit werden belicht en die zich in zeer belangrijke mate situeren op uw niveau, zullen worden aangepakt.

Wij wensen dat zeer dringend maatregelen worden genomen om de acute personeelsproblemen bij de OVAM op te vangen.

Het is voor ons onaanvaardbaar dat een goed werkende overheidsinstelling in haar werking wordt bedreigd door de afwezigheid van enige dynamiek uit hoofde van haar voorgedijminister. Het is onaanvaardbaar dat verschillende diensten bij de OVAM vandaag in hun werking worden bedreigd door administratieve maatregelen en door de afwezigheid van andere maatregelen.

Uiteraard rijst bij ons de vraag, indien dit in onvoldoende mate zou gebeuren, welke perspectieven zijn er dan nog op de andere domeinen, waar veel minder sterke punten het landschap bepalen dat door de overheid vorm krijgt.

De Voorzitter : Mijnheer Timmermans, mag ik u verzoeken te besluiten aangezien uw tijd is verstreken ?

De heer J. Timmermans : Mijnheer de Voorzitter, tot besluit, de OVAM

is, onder de stoel van het leefmilieu in Vlaanderen, één van de weinige poten die voldoende stevig is. Het zou volgens ons zeer onverantwoord zijn deze poot af te zagen, al was het maar gedeeltelijk, alvorens de andere poten die onder de stoel moeten komen een zelfde hoogte en een zelfde stevigheid hebben bereikt.

De Voorzitter : De heer Daems heeft het woord.

De heer R. Daems (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, mijn uiteenzetting zal heel kort zijn want als ik het goed voor heb, dan heeft een spreker die zich aansluit bij een interpellatie slechts recht op vijf minuten spreektijd.

Ik heb een aantal zeer precieze vragen inzake de audit die u heeft laten uitvoeren en waarvan wij ondertussen – misschien een beetje te laat, maar dat is blijkbaar een constante in de politiek – het resultaat hebben gekregen. Aan dat feit til ik persoonlijk niet zo zwaar. Gunstige winden vindt men trouwens overal. Ik ga er dus van uit dat u daaraan geen fout heeft, althans niet officieel.

Velen zouden misschien verwacht hebben dat dit soort studie door SOBEMAP had kunnen worden gemaakt, omdat dit studiebureau een zeer kritisch rapport heeft opge maakt over de waterzuivering.

Niettemin hebben wij moeten constateren dat Arthur Young een zeer precieze opdracht heeft gekregen. Mijn vraag is of SOBEMAP op gelijke voet met Arthur Young de kans heeft gekregen om u te overtuigen dat haar studie inzake OVAM eventueel beter zou zijn geweest en op welke basis met betrekking tot de wetten op de overheidsopdrachten – de wetten van 1973 en de koninklijke besluiten van 1974 en 1975 – u deze opdrachten heeft gegund.

Had u niet beter SOBEMAP de kans gegeven om mee te dingen en deze opdracht te vervullen ? Wij zijn er allen van overtuigd dat zij bij het onderzoek in verband met de waterzuivering goed werk hebben geleverd.

Dit is een eerste concrete vraag omdat wij de indruk hebben dat u SOBEMAP met opzet heeft geweerd.

Een tweede precieze vraag is of uw kabinetmedewerkers zeer doelgericht hebben aangeduid wie als dusdanig zou mogen worden geïnterviewd in het kader van deze audit. Ik heb een zeer beperkte ervaring inzake consultations en audits, maar het komt mij voor dat de lijst van geïnterviewde personen erg kort is en zeer doelgericht lijkt. Bij een audit is het normaliter de auditor zelf die beslist met wie hij gaat spreken, maar is het niet zo dat hem dit, in welke mate dan ook, wordt opgelegd ?

Graag wens ik te vernemen of er aan het auditbureau opdrachten werden gegeven in die zin dat zij slechts met een aantal personen contact mogen opnemen of zij hun informatie slechts mochten betrekken bij een aantal zeer specifieke personen.

Een derde concrete vraag betreft het feit dat een aantal diensten niet zijn doorgelicht. Het is toch eigenaardig dat wanneer men van OVAM een audit vraagt over materies die erg in de actualiteit staan, onder andere milieu dat iedereen zeer sterk interesseert, er heel toevallig twee diensten zijn, waar de meeste kritiek naartoe gaat, die niet werden onderzocht in het kader van dit rapport, met name de Dienst Toezicht en de Juridische Dienst.

Wij vinden geen personen terug die uit die diensten komen of er rechtstreeks mee te maken hebben. Dat is toch wel eigenaardig. Komt dat omdat personen uit uw omgeving doelgericht de instructie hebben gegeven slechts een beperkt aantal mensen te interviewen of bestaat hiervoor een andere reden ?

Ik stel deze vraag meer speciaal omdat blijkt dat de bedrijven zelf hun milieueffingen vaststellen, daar zij zelf de gestorte hoeveelheid afval moeten aangeven. De Dienst Toezicht is dan ook één van de meest bepalende diensten van OVAM. Uit deze audit moeten wij over die dienst alles vernemen via buitenstaanders die worden geïnterviewd.

Daems

Waarom werden de Dienst Toezicht of de Juridische Dienst niet rechtstreeks gecontacteerd ? Waarom werden niet een aantal personen buiten OVAM en buiten de gewone externe deskundigen ondervraagd over de resultaten van OVAM, zoals gemeenten ? Volgens mij is dit een te kortkoming van deze audit. Aangezien ik Arthur Young echter ken als een goed auditbureau, vermoed ik dat dit het gevolg is van doelgerichte instructies om slechts een beperkt aantal personen te ondervragen.

Zoals de interpellant en de heer Suykerbuyk, constateerde ook ik dat onder meer in de pers heel wat beweringen verschenen als zouden er bij OVAM frauduleuze praktijken gebeuren. Mijnheer de Minister, zoiets mag u niet aanvaarden. U moet hierop reageren en een onderzoek instellen, al was het maar om de schandvlek, die momenteel op uw ambtenaren rust, weg te nemen.

U doet echter niets. U verdedigt ze niet eens. Een onderzoek zou ook toelaten de eventueel bestaande ongeoorloofde praktijken te ontdekken en uit te sluiten. Ik vraag u dringend hieraan iets te doen. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Leo Peeters heeft het woord.

De heer L. Peeters (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in de loop van de maand oktober 1989 werd een studievennootschap opgericht bestaande uit leden van uw Kabinet, OVAM, GOM en de betrokken Vlaams Brabantse Intercommunales voor huisvuilophaling. Deze studiegroep had tot doel een plan uit te werken voor een globale oplossing voor de huisvuilproblematiek in Vlaams Brabant.

Eind december 1989, na slechts een paar keer samengekomen te zijn, kwam deze studievennootschap tot een aantal bevindingen, voorstellen en kostenramingen. Hiermee bleef deze vennootschap wel binnen de afgesproken termijn om voorstellen te formuleren.

Bij de ernst van de opzet kan men evenwel vraagtekens plaatsen. Op 1 januari 1990 reeds diende de aanbestedingsprocedure te starten. Van daar de korte termijn waarop de studie diende afgerond. Deze termijn kaderde eveneens binnen de protocol-afspraken met het Waalse Gewest, waar het Vlaams Brabants afval voorlopig wordt gestort.

Het uitblijven van een beslissing wijst op de complexiteit van deze problematiek alsook op de zuiver economische benadering die men heeft nagestreefd. Er bestaan inderdaad veel twijfels betreffende deze vennootschap en de conclusies ervan moet ik hier niet meer vermelden.

Ik wil wel even terugkomen op de inplantingsplaats die werd weerhouden. Het zou zeer bedenkelijk zijn indien men, op basis van een zuiver economische redenering, zou opteren voor een inplanting in de Vilvoordse regio. Economisch gezien is dat misschien wel de meest gunstige inplantingsplaats, maar helemaal niet meer als men er tal van andere aspecten bij betreft.

Het is ondenkbaar dat er in deze regio nog bijkomende lucht- of bodemverontreiniging komt. Diverse metingen en studies tonen reeds aan dat dit gebied een milieuprobleemgebied is. Ik verwijs hiervoor ook meer bepaald naar het MINA-plan.

De streek heeft zich de laatste jaren heel wat inspanningen getroost om via de reconversie van het oude industriegebieden, milieuvriendelijker investeerders aan te trekken. Het bouwen van een verbrandingsoven zou heel deze operatie in diskrediet brengen. De verbrandingsoven past helemaal niet in de bestaande plannen tot industrialisering zoals vervat in de verschillende ontwerpen-BPA van de betrokken gemeenten. Dit is immers een materie waarover er stilaan consensus groeit tussen de gemeentebesturen en de andere betrokken diensten.

Ook het verkeerselement is belangrijk in deze discussie. De inplanting rond Vilvoorde zou voor gevolg heb-

ben dat enkele honderden containervoertuigen dagelijks de bestaande verkeerssituatie verergeren. Zelfs rekening houdend met de doortrekking in een derde fase van de Woluwelaan tot de Darse, zou zulks tot een onleefbare en chaotische verkeerssituatie aanleiding geven en aldus een zware hypotheek leggen op de poging tot renovatie in deze regio.

Trouwens ook met betrekking tot het globale verkeersvraagstuk voor het kanaalgebied zou een verbrandingsoven eens te meer de bestaande onderhandelingen tussen gemeenten en betrokken diensten op de helling plaatsen. Deze onderhandelingen zijn begonnen met het oog op de verbetering van de bestaande toestand en rekening houdend met het Cargovil-project.

Tevens zou deze inplanting een nieuwe bedreiging vormen voor de landschappelijk waardevolle kanaaloevers met recreatieve functie. Om trent de toekomst van deze natuur- en landbouwgebieden stelde ik in het verleden reeds verschillende parlementaire vragen, daar de gebieden een natuurlijke buffer vormen tussen enerzijds de industriegebieden Budamacheien-Vilvoorde en anderzijds de bekkens Willebroek-Boom-Bornem. Deze natuurlijke ordening dient te worden behouden.

De kanaaloevers zouden anders ontegensprekelijk een uitvalsgebied vormen naar een mogelijk residuort in het Bos van Aa. Het Bos van Aa is omwille van zijn ligging, van de ondergrond en van de nabijheid van een waterwinningsgebied, zeker niet de geschikte plaats om dit residu te storten. Ook daaromtrent heb ik reeds herhaaldelijk mijn bezorgdheid geuit.

Studies tonen aan dat het bestaand ontwerp BPA Bos van Aa in de regio voor heel wat contestatie zorgt, omwille van de milieueffecten, de verkeersproblemen en de globale bemerkingen van ruimtelijke aard. De mogelijkheid van een residuort zal de discussie helemaal doen verzan- den. We mogen bovendien niet vergeten dat dit Bos van Aa op de gewestplannen nog altijd in de agrari-

L. Peeters

sche-landschappelijke waardevolle zone ligt en trouwens qua kleur op het gewestplan niet zo'n zuivere aanwezigheid is geweest. Een totale omschakeling naar stort en industrie lijkt mij hier niet wenselijk en zou een zoveelste opoffering betekenen van landschappelijk waardevol gebied.

Mijns inziens zijn er redenen in overvloed om bij een eventuele inplanting van een verbrandingsoven binnen Vlaams Brabant in de eerste plaats rekening te houden met milieu-, gezondheids- en verkeersmotieven. De resultaten van de studieverenootschap houden geenszins rekening met deze elementen van de discussie.

Tot op heden werden nog slechts economische argumenten aangevoerd als hoofddargument voor de inplanting en terecht is er dan ook veel onrust en onduidelijkheid in de meest geciteerde regio.

Mijnheer de Minister, de bedoeling van mijn betoog is enigszins tot opheldering en tegelijk tot grotere duidelijkheid te komen.

Ter zake wens ik dan volgende vragen te stellen.

Wat is de huidige stand van zaken betreffende de evaluatie van de studie van het venootschap ?

Wat is de reactie van de heer Minister op de opmerkingen vanwege de lokale besturen, die geïnspireerd zijn door milieu-, ruimtelijke en verkeers-technische argumenten ?

Denkt de Minister aan een alternatieve oplossing, die niet voorkomt in de opties van de studiegroep, of zal hij toch uitvoering geven aan een voorstel van de studieverenootschap ?

Wordt het gebied Bos van Aa inderdaad weerhouden als stortplaats voor het residu ?

Zijn de vermelde argumenten voor de heer Minister voldoende overtuigend om een inplanting in Vilvoorde definitief af te wijzen ?

Mijnheer de Minister, mijn algemene

indruk is dat het uitgangspunt enigszins fout is geweest. Wij hebben inderdaad onvoldoende tijd genomen om een goede en doeltreffende studie te maken, rekening houdend met tal van argumenten die ter zake moeten spelen. Daarom pleit ik ervoor dat men niet zomaar, op basis van een zuiver economische studie, tot een conclusie zou komen en dat wij iets meer tijd zouden besteden om deze problematiek grondig te bestuderen.

De Voorzitter : De heer Cardoen heeft het woord.

De heer G. Cardoen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik heb met belangstelling geluisterd naar de interpellatie van collega Peeters. De problematiek inzake huisvuil en huisvuilverwerking, in het bijzonder voor Vlaams Brabant, is belangrijk en een spoedige oplossing dringt zich op.

De studie van de studieverenootschap voor de bouw van één of meerdere verwerkingsinstallaties voor huisvuil en industriële afvalstoffen vergelijkbaar met huisvuil voor de regio Vlaams Brabant, is een uiterst interessant en waardevol gegeven. Bij de uitwerking van deze plannen moet volgens mij het ecologisch element evenzeer als de economische gevolgen een voorname rol spelen. De kostprijs en de kostprijsbeheersing is een factor die niet uit het oog mag of kan worden verloren.

Uit de studie blijkt overduidelijk dat de verwerkingscapaciteit van de installatie in grote mate kostenbepalend is. Ik wil hiermee benadrukken dat de voordeligste kostprijs zal worden bepaald door een optimale capaciteit.

Ik zal mij niet uitspreken voor een of andere vestigingsplaats. Ik kan begrip opbrengen voor een aantal argumenten die hier door de heer Peeters naar voren werden gebracht.

Ik wil echter de bijzondere aandacht van de Minister vragen voor het feit dat elke installatie moet afgestemd zijn op een optimale capaciteit, zodat de bewoners van Halle-Vilvoorde en Vlaams Brabant in het algemeen een maximaal prijsvoordeel hebben. Ik vind dit een bijzonder belangrijk, zo niet het belangrijkste gegeven.

Ik wijs er trouwens op dat de gemeenten in Vlaams Brabant niet bereid zijn om meer te betalen dan hetgeen binnen de normen valt van de economisch beste oplossing.

Meer wens ik hierover op het ogenblik niet te zeggen. Ik reken vanzelfsprekend op de wijze beslissing van de Minister. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Vervae t heeft het woord.

De heer D. Vervae t (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, aansluitend bij de interpellatie van collega Leo Peeters wil ik de Minister volgende situatieschets geven.

Tijdens de vergadering van de Vlaamse Raad van 5 februari 1985 – bijna zes jaar geleden – antwoordde de toenmalige Minister van Leefmilieu, de heer Lenssens, op vragen over deze problematiek van collega Van Horenbeek en ikzelf : „OVAM heeft de opdracht gekregen om op korte termijn een bijzondere werkgroep op te richten samen met de twee betrokken intercommunales Haviland en Interleuven. Samen moeten zij zoeken naar de meest geschikte structurele oplossing voor het huishoudelijk afval van heel Vlaams Brabant. Dit moet zowel de Intercommunale Haviland als de Intercommunale Interleuven toelaten middels hun statutaire organen de nodige principiële beslissingen te nemen. Ik heb gevraagd dat deze werkgroep mij tijdig voorstellen zou mededelen en zal u dan zonder verwijl informeren”.

Heeft de Minister weet van het bestaan van deze voorstellen ? Zo ja, stroken de inhoud en de conclusie ervan met de inhoud en de conclusie van de studie van de studieverenootschap ?

Dit is wel belangrijk, mijnheer de Minister, omdat de werkgroep Haviland-Interleuven naar mijn weten, niet zo'n sterke economische besluiten kon nemen als het studiesyndicaat, dat met de aanwezigheid van de GOM toch wel een zuiver economisch standpunt heeft ingenomen.

De Minister zal ook willen toegeven dat de studieverenootschap vlug, wel-

Vervae

licht te vlug, conclusies heeft getrokken, en wellicht is het ook hierom dat u twijfelt om een besluit te nemen. Inderdaad, louter economische besluitvorming in deze materie volgt men best niet te overhaast.

Daarover gaan de twee collega's die mij hier zijn voorafgegaan, akkoord.

Nog altijd aansluitend bij de interpellatie van collega Leo Peeters wil ik de Minister een tweede situatieschets voorleggen.

Ik citeer opnieuw een passus uit het antwoord van toenmalig Minister Lenssens op onze interpellatie van 1985 over hetzelfde probleem. Ik begin het citaat : „He t. onderzoek naar een mogelijke stortplaats werd uitgevoerd door de GOM van Vlaams Brabant. samen met de OVAM. Deze studie bestaat uit een inventarisatie van een aantal mogelijke stortplaatsen in het Zuidwesten van Vlaams Brabant. Voor al de mogelijke inplantingsplaatsen werden zowel voor- als nadelen onderzocht. Aldus heeft men een milieueffectrapport gemaakt. zonder dat het die naam draagt.

Daarbij werden volgende belangrijke criteria gehanteerd :

- de aanwezigheid van natuurlijke beschermingen in de bodem, tegen grondwaterverontreiniging ;
- de ligging ten aanzien van de gemeenten en de bebouwde kernen en ten aanzien van de afvalproducenten om op die manier de transportkosten te minimaliseren, maar naar de bevolking toe de verkeershinder maximaal te voorkomen ;
- mogelijke integratie in het omliggend open gebied in de hypothese van een ophoging.”

De logische vraag die daaruit volgt is of de inplantingsplaats van de verbrandingsoven wel aan deze drie criteria beantwoordt. Met andere woorden, kan de nu reeds milieumoeë regio Vilvoorde-Grimbergen-Zemst deze zware supplementaire belasting aan of is, mijnheer de Minister, uw toetsingswerk nog niet voltooid ? In-

dien dit het geval zou zijn, dan raad ik u aan het gemeentelijk besluit van de openbare vergadering van de Vilvoordse gemeenteraad van 9 december 1989 eens grondig door te nemen, opdat u alsnog een breder overleg kan organiseren vooraleer te besluiten. Het is hier net zoals met het waterbeleid waarover de heer Denys daarstraks zo kleurrijk heeft gesproken.

De heer A. Denys : Ik zocht een verklaring voor wat er is gebeurd.

De heer D. Vervae : Mijnheer Denys, u blijkt niet te hebben geluisterd. (*Protest van de heer A. Denys*) Mijnheer Denys, eens te meer onderbreekt u vruchteloos want de pers is niet aanwezig.

De heer A. Denys : Mijn onderbreking is terecht.

De heer D. Vervae : U vraagt zich af of er bepaalde vragen al of niet zijn gesteld. U blijkt verward te geraken in de door u gestelde vragen. Hoe dan ook, u stelt mij een vraag die er geen is. Neemt u mij niet kwalijk.

Ik wilde verwijzen naar uw uiteenzetting in verband met de waterzuivering. Ik bedoel het schone water van Vlaanderen. U hebt die formulering niet gebruikt, ik doe dat wel. Ik stel dat wij het probleem integraal en globaal moeten aanpakken.

Mutatis mutandis moeten wij ook het probleem van het huisvuil in Vlaams Brabant globaal aanpakken. De burgemeester van Zaventem zal dit zeker doen. U weet zeer goed dat in 1985. toen Minister Lenssens verantwoordelijk was voor deze materie, een algemeen plan voor de afvalverwerking in Vlaanderen werd opgesteld. Overal werd het in openbare inspraakvergaderingen aan de bevolking voorgelegd. behalve in Vlaams Brabant.

De Minister verklaarde toen dat dit in Vlaams Brabant nog diende te gebeuren met de hulp van de twee intercommunales die bevoegd zijn en de verantwoordelijkheid hierin dragen, namelijk Haviland en Interleuven. De zwarte vlek van de afvalverwerking is in Vlaams Brabant nog

niet opgelost en daarom pleit ik voor een globale aanpak. Dit, mijnheer Denys, wilde ik duidelijk maken door u te citeren, maar u schijnt erdoor niet geflatteerd te zijn en dat verwondert mij.

De heer A. Denys : Misschien kan u deze boodschap aan collega Van Hooland doorgeven, die ervoor pleit een klein stuk van de Leie te zuiveren.

De heer D. Vervae : Ik sprak over afvalverwerking en niet over waterzuivering. U verwacht opnieuw de dingen met elkaar en met verwarde geesten kan ik niet discussiëren.

De Voorzitter : Mevrouw Neyts-Uyttebroeck heeft het woord.

Mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter. mijnheer de Minister, collega's, het is nog een beetje vroeg om van elkaar te zeggen dat de geesten verward zijn. Dat is iets wat meestal pas later op de avond voorkomt, of vroeg in de ochtend, al naargelang de persoon.

Wat u zojuist verklaarde, mijnheer Vervae, is dus waarschijnlijk wat men noemt a slip of the tongue. U bedoelde wellicht niet echt dat er verwarde geesten in deze zaal aanwezig zijn.

De heer D. Vervae : Mevrouw Neyts. ik weet niet wanneer u uw hoogtepunt van de dag bereikt, maar voor mij is dit nu.

Mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck : Als dit uw hoogtepunt is, mijnheer Vervae, valt mij dat lelijk tegen. Ik denk echter dat wij dit gesprek beter kunnen afbreken, voor wij helemaal slippen en in andere thema's terecht komen dan afvalverwerking en waterzuivering. Het wordt zeer gevaarlijk over hoogtenpunten en dieptepunten te spreken.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, alle gekheid terzijde latend wens ik mij aan te sluiten bij de interpellatie van collega Peeters en bij de andere collega's die met betrekking tot deze thematiek het woord hebben gevoerd.

Neyts-Uyttebroeck

Men vraagt zich af of het moment nadert waarbij een beslissing zal worden genomen over de wijze waarop en de plaatsen waar het huishoudelijk en het daarmee gelijkgestelde afval van Vlaams Brabant zal worden verwerkt.

Mijnheer de Minister, collega's, ik zou een aantal bevindingen die ik in een vorig politiek leven en in een ander gebied heb opgedaan, naar voren willen brengen. Ik vraag u dit niet verkeerd te begrijpen. Het is geen les in politieke arrogantie want daar hou ik niet van.

Ik heb mij vier jaar lang met de problematiek inzake het ophalen, verwerken en eventueel opslaan van de restanten van de verwerking van huishoudelijk en hiermee gelijkgesteld afval ingelaten?

Ik ga de historiek niet herhalen. Een studiesyndicaat is tot de conclusie gekomen dat men voor gans Brabant best één enkele verbrandingsinstallatie zou oprichten en dit te Vilvoorde. Via gunstige winden is die tekst in ons bezit gekomen. Wanneer wij die doornemen krijgen wij de indruk dat het studiesyndicaat zich al te zeer, ja bijna uitsluitend, met vrij kortzichtige kostprijberekeningen heeft beziggehouden.

Mijnheer de Minister, ik zal de laatste zijn om te beweren dat dit niet belangrijk zou zijn want dat is het wel. Uit mijn ervaring in de hoofdstad heb ik geleerd dat bij studies naar inplantingen van verbrandingsinstallaties de problematiek van de aanvoer van het afval naar de verbrandingsinstallatie en het opnieuw wegrijden van de vrachtwagens al te gemakkelijk uit het oog wordt verloren. De daardoor veroorzaakte verkeershinder kan en mag niet worden verwaarloosd.

Wanneer men dat onder ogen neemt heeft men alle redenen om te denken – ook al kost dit op het eerste gezicht meer – dat het wellicht wijzer zou zijn voor een degelijke ruimtelijke ordening om de verwerking en verbranding van alle huishoudelijk en daarmee gelijkgestelde afval van

Vlaams Brabant niet op één enkele plaats te concentreren. Het ware beter die te spreiden. Ik ga mij niet uitspreken over mogelijke localisaties, dat is niet mijn taak, maar er bestaan verschillende mogelijkheden waarbij de hinder waarschijnlijk minder groot zal zijn dan wanneer men één enkele installatie zou overwegen.

Mijnheer de Minister, hoe ver staat men met de voorbereiding van de besluitvorming op basis van de conclusies van dat studiesyndicaat ?

Kunnen alle betrokkenen de garantie krijgen dat men alle milieueffecten ervan, onder meer op het verkeer en de mobiliteitspatronen, zal onderzoeken en dit ongeacht de oplossing die men verkiest ?

Mijnheer de Minister, kan u ons verzekeren dat bij de keuze van de inplanting met eventuele andere initiatieven, die in de gebieden waarvan sprake reeds werden getroffen, zal worden rekening gehouden ? Ter zake verwijs ik naar de argumentatie van collega Peeters, met name dat het jammer zou zijn een dergelijke installatie in Vilvoorde in te planten, terwijl men daar reeds jarenlang bezig is met de uitbouw van een industriezone. Immers, in Vilvoorde en omstreken werd reeds jaren geleden gepoogd de industrie minder vervuילend te maken of te vervangen door andere. Dat zou thans allemaal te niet worden gedaan door aldaar één grote installatie in te planten.

Heeft het studiesyndicaat uitspraak gedaan over de uitbatingswijze van de toekomstige installatie of installaties ?

Mijnheer de Minister, ik zou graag van u vernemen welke uitbatingsmodaliteiten door u worden overwogen en of ter zake reeds een beslissing werd getroffen ? Wij zijn er voorstander van de privé-sector bij dergelijke uitbating te betrekken, omdat die formules elders hebben bewezen goed te functioneren. Ik zou dus tevens willen vernemen of u dat ook overweegt. (Applaus bij de PW)

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, de heer Gryp heeft vele vragen gesteld. Ik meen nochtans dat het de gewoonte is bij belangrijke interpellatieverzoeken, zoals in verband met het door hem behandelde onderwerp, dat mij, vooral wat de punctuele vragen betreft, de gelegenheid wordt geboden daaromtrent inlichtingen bij de diensten in te winnen.

Bijgevolg heeft het mij verwonderd, los van uw algemene bedenkingen, waarop ik vanzelfsprekend een antwoord zal geven, dat u uw interpellatie helemaal heeft toegespitst op wat in een Humo-artikel, dat ondertekend was door een OVAM-ambtenaar, inzake de audit met betrekking tot de OVAM is verschenen, terwijl u geen woord heeft gerept over de verschillende vragen, die u zelf wenste te stellen en waarvoor ik aan mijn medewerkers een antwoord had gevraagd. Vanuit het respect voor de ernst waarmee u uw vragen stelt spijt het mij dat ik niet op deze vragen kan antwoorden.

Zich aansluitend bij de gekoppelde interpellaties over het afvalstoffenbeleid vroeg mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck (PVV) aandacht voor de mogelijk problematische verkeersafwikkeling rond een op te richten verbrandingsinstallatie in de provincie Brabant

De heer E. Gryp : De vragen vervat in mijn interpellatieverzoek heb ik wegens tijdgebrek niet kunnen stellen.

Minister T. Kelchtemans : Inzake het artikel zal u het met mij eens zijn dat ik geen polemiek wens te voeren. Zoals collega baems ook heeft gezegd zijn er andere plaatsen waar een dergelijk antwoord kan worden verstrekt. Ik heb in ieder geval een reactie gevraagd bij de diensten, vermits het in de eerste plaats hen zelf betrof en er precieze insinuaties werden gemaakt inzake het onderzoek, waarvan ik persoonlijk meen dat het in alle objectiviteit is verlopen.

De OVAM-doorlichting was trouwens niet bedoeld als een analyse van het afvalstoffenbeleid. Dat was aldus uitdrukkelijk in de opdracht gesteld. Deze doorlichting had tot doel na te gaan of een belangrijk instrument, ter voorbereiding en dus ook ter uitvoering van het beleid, voldoende efficiënt werkt, evenals welke maatregelen eventueel moeten worden getroffen om na te gaan of OVAM voldoende slagkracht heeft opdat de acties, die wij in het Vlaams milieubeleid voorstellen, zouden kunnen worden uitgevoerd.

Het parallellisme met de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering is voor de hand liggend. In die zin zijn deze beide rapporten ook nuttig. Ik denk dat het goed was bij het opstellen van het Vlaamse Milieubeleidsplan, naast de acties ook de doelstellingen te formuleren, om het nog eens even bij de analyse van collega Denys te houden die ik trouwens nogmaals dank voor zijn actieve medewerking in mijn Kabinet.

Inderdaad, ik moet zeggen dat hij mijn naaste pleitbezorger is geworden wanneer collega's mij blijkbaar in het verleden onvoldoende hebben beluisterd. Dat kan niet van hem worden gezegd, want hij zegt bijna woordelijk wat ik als antwoord heb neergeschreven. Tenzij er lekken zijn in mijn Kabinet. (Gelach)

Ik kom nu terug tot het objectief van de opdracht voor de beide audits., Ik meen dat het goed is dat deze audits kunnen worden ingebracht in de bre-

de discussie die ook naar aanleiding van het Vlaamse Milieubeleidsplan hier in deze Raad zal worden gevoerd. Ook Commissaris De Rijcke kan hiervan nuttig gebruik maken om deze parastatale gedeeltelijk of in bepaalde onderdelen een plaats te geven bij de toekomstige herstructurering van de Vlaamse Administratie. Collega Waltniel is er trouwens van op de hoogte dat wij binnen de Executieve geregeld evaluatierapporten ontvangen.

Mijnheer Gryp, u heeft vooral de zogenaamde negatieve punten van de OVAM-werking willen onderstrepen; vandaar waarschijnlijk uw vlucht in het artikel. Nochtans meen ik dat de objectieve pers eensluidend was in verband met deze audit. Inderdaad, de pers heeft uitdrukkelijk onderstreept dat OVAM een positieve beoordeling verdiende. De negatieve punten hebben eerder te maken met een onderbestaffing van enkele diensten zoals de Heffingdienst, de Recyclagedienst, de voorkoming; maar op dat laatste vlak is het rapport niet helemaal juist, want er gebeurt heel wat wanneer men ook de sensibiliseringscampagnes en zo meer erbij betreft.

Het is dus niet juist dat sommige diensten uitdrukkelijk uit de opdracht van het onderzoek zouden zijn geweerd. Ik spreek dit ten stelligste tegen. Ook collega Daems heeft daaromtrent vragen gesteld als zou de Juridische Dienst en de Toezichtsdienst niet in de onderzoekopdracht van Arthur Young zijn betrokken.

Ik herhaal nog even wat de precieze opdracht wel was. Vooreerst een gedetailleerde doorlichting van de OVAM met betrekking tot de volgende domeinen: de organisatiestructuur, de grote wisselwerking tussen de verschillende diensten van OVAM, het organigram, de dossieren beslissingsstromen, de werking, de delegatieregeling, de inplanting van de diensten en de rapportering, de interne communicatie enzovoort. Wat het personeel betreft: de personeelsformatie, de verdeling over de verschillende diensten, de loopbaan, de aanwervingsvoorwaarden enzovoort. Efficiëntie en pro-

duktiviteit: ook hieromtrent werden uitdrukkelijk vragen gesteld. De financiële situatie van OVAM, de informatica en buretica en de toepassing ervan, de samenwerking met andere organismen onder meer ook op gewestelijk, nationaal en internationaal vlak. De verschillende parastatalen, de Parketten, provincie- en gemeentebesturen, de Vlaamse Landmaatschappij, intercommunales, Waals en Brussels Gewest, enzovoort.

Deze doorlichting moest enerzijds de beschrijving geven aan de bestaande situatie op elk van de hierboven aangehaalde domeinen en moest het anderzijds mogelijk maken een gefundeerd oordeel te vormen over het succes en de risicofactoren van OVAM, zoals deze dienst thans is georganiseerd.

Bij deze doorlichting werd ook een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de elementen waarop OVAM zelf vat heeft en deze die extern zijn bepaald, met name het referentiekader waarbinnen deze overheidsinstelling moet werken en ook de discontinuïteit van het beleid. Dit soort reflecties zijn in deze context door het studie bureau gesteld.

Welnu, het is duidelijk dat, wat de globale audit betreft, OVAM positief uit het onderzoek is gekomen. Zoals in alle organisaties zijn ook hier bepaalde verbeteringen in structuren en werking mogelijk. Wij zullen dit trouwens voorstellen zowel in de nieuwe opdracht van de Vlaamse Administratie als in het nieuwe afvalstoffen-decreet dat hopelijk in de loop van dit jaar in deze Vlaamse Raad kan worden besproken. In verband met de opdracht van OVAM zullen wij dus ingaan op de suggesties die in deze audit worden geformuleerd.

Wat de precieze vragen betreft die u hebt gesteld naar aanleiding van het artikel dat ik ook heb gelezen, heb ik elementen van antwoord opgevraagd. Ik zal daarop te gepasten tijde en op de gepaste wijze reageren nadat ik met voldoende objectiviteit heb kunnen oordelen of het wenselijk is al dan niet ruchtbaarheid te geven aan de gegevens die door de anonieme schrijver of gesprekspartner aan

T. Kelchtermans

de journalist zijn meegedeeld. Het is niet mijn gewoonte daarop in te gaan.

Collega Timmermans heeft een aantal bedenkingen geformuleerd bij het beleid in zijn geheel. Hij heeft ook verwezen naar de doelstellingen die wij in het begin in de Commissie Leefmilieu en in de Vlaamse Raad hebben gesteld. Hij meent het te moeten samenvatten in een populaire slogan, met name : Geen woorden maar daden. Het is niet zo uitdrukkelijk gesteld, maar de synthese komt daarop neer.

Ik wens u toch te zeggen dat wij met enige tevredenheid, maar ook met bescheidenheid, want er is nog veel te doen, terugkijken op wat wij in het voorbije jaar op het vlak van het milieu, niet alleen aan voorbereidend werk maar ook in belangrijke afzonderlijke probleemdomeinen, zoals bijvoorbeeld de watervoorziening, de waterzuivering en ik verwijs naar de Westkust, aan initiatieven hebben genomen.

Ik zou dus niet zo maar zeggen dat wij ons in het voorbije jaar beperkt hebben tot het neerschrijven van een aantal intenties en plannen. Het spreekt voor zich dat wanneer men met een belangrijke onderneming start, men zich voorafgaandelijk goed bezint vooraleer op een geïmproviseerde wijze, zeker wanneer men het werkterrein overschouwt, de hand aan de ploeg te slaan.

Ik denk dat het goed is dat naast het MINA-plan, de resultaten van de besprekingen die wij in de Commissie Leefmilieu hebben gevoerd, de suggesties die wij naar aanleiding van het SOBEMAP-rapport en van de audit over OVAM hebben gekregen en de bedenkingen die wij van collega's, van administratieve medewerkers en in de Vlaamse Executieve hebben gehoord, worden samengebracht vooraleer wij definitief van start gaan in wat ik hoop een volgehouden inspanning kan zijn over verscheidene jaren.

Het Vlaamse Milieubeleidsplan wil in ieder geval een actieprogramma zijn

over vijf jaar in al de belangrijke beleidsdomeinen die hier in de besprekingen over Leefmilieu herhaaldelijk aan bod komen, dus zowel de bodem, de lucht als het water. Ik weet dat ik dit niet in compartimenten mag opdelen. Er is echter ook nog de natuurontwikkeling. Wij moeten voor deze elementen een planning indienen vertrekkend van algemene doelstellingen, goed wetend wat we willen bereiken, wanneer wij dit willen bereiken en wanneer de evaluatiemomenten zullen vallen.

De heer Van Hooland heeft gezegd dat het zo zou moeten gebeuren, maar in zijn vraag is dat onvoldoende tot uiting gekomen, althans volgens collega Denys.

Daarnaast is er ook het concrete actieprogramma. Hoe willen wij dit bereiken, zowel inzake middelen als mensen ? Hoe zal de aanpassing zijn van de structuren als deze geen voldoende waarborgen geven om de nodige efficiëntie te waarborgen ? Ik denk dat wij ter zake onze ontwerpen klaar hebben. Ik verwijs opnieuw naar het initiatief dat wij binnen enkele dagen zullen nemen wanneer wij het Vlaams Milieubeleidsplan officieel zullen indienen om deze bespreking te stofferen en op gang te brengen. Ik hoop dat dit zal resulteren in een consensus over de belangrijke opties die wij daarin voorstellen.

Ik ga niet akkoord als u te veel de klemtoon legt op het verwoorden van plannen en het voeren van gesprekken. Dat heeft ons nooit belet om ook oog te hebben voor de problemen in een regio noch om de prioriteiten aan te houden die op aanbeveling van de Commissie en van de Vlaamse Raad moesten worden gelegd inzake de waterzuivering. Voor de kuststreek hebben wij de garantie gegeven dat tegen 1 juli 1990 de watervoorziening geen problemen meer zou bezorgen. Ook de drie betrokken intercommunales en de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening hebben zich hiertoe geëngageerd.

De werken zijn volop in uitvoering. De aanbestedingen voor de bijkomende werken om de bestaande waterzuiveringsinfrastructuur beter te

benutten zijn rond. Ook deze werken zijn in uitvoering.

U heeft precieze vragen gesteld over het nieuwe ontwerp van decreet betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen. U heeft hulde gebracht aan mijn voorganger, Minister Galle, die baanbrekend werk zou hebben verricht. Ik stel met evenveel overtuiging dat ook de andere voorgangers, zoals Minister Lenssens en Dupré, eveneens zeer verdienstelijk werk hebben geleverd.

Na acht à negen jaar zijn wij op het punt gekomen om het afvalstoffendecreet bij te sturen, zelfs in die mate dat een nieuw ontwerp van decreet zal worden uitgewerkt liever dan verbeteringen aan te brengen aan het bestaande decreet. Met de inzichten die we nu hebben, komen we tot een totaal andere benadering van het afvalstoffenbeheer en de opdracht van OVAM. Vandaar dat een nieuw ontwerp van decreet wordt voorgesteld.

U vroeg naar de stand van zaken. Advies werd gevraagd aan de Raad van State binnen de termijn van een maand. Van zodra dit advies ons bereikt, zal ik, met de SERV en de Vlaamse Raad voor Leefmilieu, dit advies verwerken en het ontwerp ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Executieve, waarna het kan worden ingediend bij de Vlaamse Raad.

U heeft ook vragen gesteld in verband met de inning van de heffingen en de kritiek in de Commissie voor Leefmilieu naar aanleiding van de bespreking van het programmadecreet.

Ik herhaal wat ik daar heb gezegd : 1990 is een overgangsjaar ; in 1991 moeten wij komen tot een verfijnde regeling. Daarvoor zullen wij voorstellen doen in het Vlaams Milieubeleidsplan.

Men moet een Executieve niet opdelen volgens de decreten. Een programmadecreet is een collegiale beslissing. Ik heb in de Commissie gezegd dat ik, via het Milieudekkingsplan, mijn verantwoordelijkheid collegiaal zal nemen en concrete voorstellen zal doen.

T. Kelchtermans

Er is nog geen ontwerpdecreet. Dat is één van de opdrachten die in de loop van dit jaar zal moeten worden uitgevoerd, zoals trouwens ook decreten in verband met milieueffect-rapportering, MINA-Raad en MINA-Fonds.

U vroeg naar de aanwending van de heffingen en of er wel voldoende garanties zijn dat de middelen worden aangewend in de sector waarin zij worden geïnd. Ook deze formele garantie geef ik andermaal. De bijdragen komen al rechtstreeks ten goede aan de waterzuivering. Voor de vaste afval wordt het geld ingebracht in het MINA-Fonds. Over de bestemming van dit geld zal ik uitvoerig rapporteren bij de bespreking van de begroting 1991.

Ik herhaal andermaal dat dit uitsluitend zal gebeuren binnen de afvalsector, althans voor de gelden die door deze sector worden ingebracht. Ik kan trouwens nu reeds zeggen – dit is niet strijdig met de gemaakte afspraak – dat er voor 70 ingediende projecten van containerparken ongeveer 150 miljoen frank subsidies moeten worden uitgetrokken. Deze beslissing past perfect in de doelstellingen van het MINA-Fonds en in het voorkomingsbeleid waaraan de Raad zoveel belang hecht.

De vraag werd gesteld naar mijn inzichten voor de toekomst inzake een voorkomingsbeleid, onder meer inzake recyclage. In de milieu-audit van OVAM werd er inderdaad vastgesteld dat deze over te weinig mankracht beschikt om voldoende gestalte aan een voorkomingsbeleid te geven. Men suggereert een specifieke afdeling die ter zake verantwoordelijkheid zou dragen, suggestie waarop wij zullen ingaan.

Een doorlichting van de Vlaamse Landmaatschappij heeft voorlopig nog geen zin vermits zij nog niet operationeel is. De afspraak in het Overlegcomité met de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij was dat tegen 31 maart 1990 al het personeel zou worden overgedragen en dat tegen eind juni 1990 de volledige splitsing van het materiële goederen zou hebben plaatsgegrepen.

Wat de werking van AROL betreft, het is niet de bedoeling van de Ministers om telkens de eigen Administratie te laten doorlichten. Het project kadert in de globale reorganisatie van de Vlaamse Administratie. De Bijzondere Commissaris heeft reeds ter zake enige voorstellen geformuleerd.

De heer Gryp heeft gewezen op het probleem van discontinuïteit. Ik ben de mening toegedaan dat het MINA-plan, het Vlaamse milieubeleid voor de toekomst, structureel moet worden onderbouwd. Daarenboven moet het echter ook planmatig verlopen en gespreid worden over de verschillende legislaturen. De éénmaal genomen opties, liefst na een uitvoerig debat in de Vlaamse Raad en na een algemene consensus in de Executieve – de proportionele samenstelling van de Executieve biedt ons de unieke kans om elke politieke fractie voor zijn verantwoordelijkheid te plaatsen – moeten kunnen worden aangehouden. Zo wordt discontinuïteit vermeden.

Collega Daems heeft zeer precieze vragen gesteld over het rapport zelf. Wij hebben het studiebureau Arthur Young – en niet SOBEMAP – gekozen na consultatie van verschillende bureaus – de wet op de overheidsopdrachten werd nauwkeurig toegepast – en van de verschillende bij deze opdrachten betrokken diensten.

De opdracht is doelgericht uitgevoerd. Wij hebben niemand uitgesloten bij de ondervraging. Trouwens, een van mijn medewerkers, ook betrokken in de stuurgroep, was steeds nauwlettend aanwezig. Er werden twee stuurgroepen opgericht. Eén stuurgroep was samengesteld uit externe medewerkers waarvan de namen op mijn diensten kunnen worden bekomen. Een andere groep was samengesteld uit OVAM-personeel, kabinetmedewerkers en leden van de Administratie.

Twee diensten zouden niet zijn doorgeïllustreerd. Dat is strijdig met de informatie waarover ik beschik. Immers, de opdracht bestond erin dat geen enkele dienst aan de doorlichting mocht ontsnappen. Derhalve werden ook de diensten Toezicht en Justitie

aan de doorlichting onderworpen.

Het is juist dat de bedrijven zelf worden betrokken bij de aangifte. Er is een meldingsplicht. En daarop slaat de controle. In de audit was er onder meer kritiek op het feit dat die meldingsplicht onvoldoende kon worden gecontroleerd. Binnenkort zullen wij aan de Vlaamse Executieve voorstellen om de dienst Controle en Toezicht te versterken met een aantal medewerkers. Wij moeten ons geen illusies maken. Als de heffingen een zeker niveau moeten halen, dan moeten wij via het programmadecreet het nodige kader creëren.

Wij kregen ook het verwijt te horen dat er buiten OVAM geen consultatie is gebeurd. Ik heb u zojuist gezegd dat wij systematisch een externe stuurgroep bij de consultatie hebben betrokken. Ik kan u de gegevens daaromtrent verstrekken, als u daar prijs op stelt.

Verschillende interpellanten hadden het ook over de verbrandingsoven in Vlaams Brabant. Bij mijn weten heeft het studiewerk dat daaraan in het verleden werd gewijd, weinig concrete resultaten opgeleverd. Zolang een gemakkelijksoplossing in Brussel voorhanden was, werd niet verder gezocht. Collega Vermeiren heeft in het verleden over dezelfde problematiek geïnterpelleerd.

De heer F. Vermeiren : Meer dan eens zelfs.

Minister T. Kelchtermans : Uit de verschillende uiteenzettingen die vandaag over de verbrandingsoven werden gehouden, leid ik af dat het probleem in een stroomversnelling terecht is gekomen en echt aan besluitvorming toe is. De kleine afvaloorlog met het Waalse Gewest is daar zeker niet vreemd aan. En in die zin ben ik niet helemaal ongelukkig met het initiatief van collega Liitgen.

Het heeft ertoe geleid dat een aantal partners die vroeger van geen reëlijk gesprek wilden weten, rond de tafel zijn gaan zitten om een oplossing te vinden voor het afvalprobleem in Vlaams Brabant.

Wat is nu de stand van zaken ? Er is

T. Kelchtermans

de uitslag van het studiesyndicaat zelf die niet eensluidend is en verschillende alternatieven voorstelt. Sommigen stellen een verbrandingsoven in Vilvoorde voor, anderen opteren voor twee ovens. ,

De heer F. Vermeiren : Ik zou openlijk graag weten wat het standpunt is van de Minister, want de heer Dehaene, Minister van Verkeerswezen, heeft in het openbaar verklaard, dat er in Vilvoorde geen verbrandingsoven komt over zijn lijk, zoals dit trouwens eerder reeds werd verklaard door Minister Tobbacq te Leuven, waar er geen TGV zou komen, dan over zijn lijk.

Minister T. Kelchtermans : Zo kan de houding ten opzichte van één probleem sommigen inspireren bij de oplossing van andere problemen als u dat suggereert. Ik stel wel vast dat de oplossing Vilvoorde vanuit verschillende hoeken wordt gecontesteerd, maar dat daarentegen geen enkel gemeentebestuur, dat bij de consultatie werd betrokken, voorgesteld heeft om de verbrandingsoven in zijn gemeente te installeren.

Op het ogenblik overleggen wij met Haviland en Interleuven de conclusies van het studiesyndicaat. Over een maand zullen wij een definitieve beslissing moeten nemen na consultatie van OVAM en de betrokken gemeentebesturen via de intercommunales. Verschillende alternatieve oplossingen zullen daarbij worden overwogen. Wij denken ook aan uitwijkmogelijkheden. Het is juist, mevrouw Neyts, dat wij bij de algemene beoordeling ons niet mogen beperken tot enkele parameters. Ook de verkeersstromen zijn een belangrijk onderdeel van de uiteindelijke kostprijs. Ik heb ook vastgesteld dat het studiesyndicaat met deze paramters te weinig rekening heeft gehouden.

In het gesprek zal zeer zwaar doorwegen welke impact dit zal hebben in verband met bijkomende belasting op het vlak van verkeersstromen onder andere ook door woongebieden. Ook de heer Peeters heeft daarover vragen gesteld.

Bij mijn weten is het Bos van Aa niet ter sprake om in aanmerking te komen voor het storten van residuen.

De heer D. Vervaeke : Dat zou schadelijk zijn voor het waterwinningsgebied in de omgeving.

Minister T. Kelchtermans : Er zijn mij geen gegevens bekend die kunnen doen veronderstellen dat deze plaats als stortplaats in aanmerking komt.

In verband met de intenties omtrent Vilvoorde heb ik reeds eerder geantwoord.

De heer Cardoen heeft zeer uitdrukkelijk gesproken over de kostprijs. Het Masterplan zegt dat de schaalgrootte van de ovens minimum 400 à 500 duizend ton per jaar moet bedragen. Haalt men die hoeveelheid niet dan is het effect van de verbrandingsovens te klein en zal ook aan de burgers een te zware kostprijs moeten worden aangerekend. Ook hieraan kan men niet voorbijgaan, evenmin als aan de mogelijkheid tot energierecuperatie.

Mevrouw Neyts, u kent het dossier voldoende. Er zijn dus slechts bepaalde plaatsen waar men met dat soort investeringen terecht kan.

De heer G. Cardoen : In Vlaams Brabant komt men tot ongeveer 480.000 ton, precies voldoende voor één verwerkingsinstallatie.

Minister T. Kelchtermans : In het Masterplan en ook in het studiesyndicaat wordt een alternatief naar voren gebracht van 200.000 ton. Die kleinere capaciteit zal echter een grote weerslag hebben op de kostprijs die door de burger zal moeten worden betaald. In het Masterplan neemt men uitdrukkelijk de optie van ovens met 400 à 500.000 ton verwerking per jaar met energierecuperatie, anders zijn de begeleidende milieuinvesteringen niet draaglijk.

De heer F. Vermeiren : Mijnheer de Minister, vreest u niet, rekening houdend met de hoeveelheid huisvuil in Vlaams Brabant, rekening houdend met de vooropgestelde capaciteit van de verbrandingsovens, dat ingevolge de recyclagepolitiek onder meer ge-

voerd door OVAM, de calorische waarde van het opgehaalde huisvuil onvoldoende zal zijn.

Minister T. Kelchtermans : Dat is een tegenstrijdigheid die ik niet alleen hier ervaar.

De heer F. Vermeiren : Dat is een zeer belangrijk gegeven, mijnheer de Minister.

Minister T. Kelchtermans : Dat weet ik, mijnheer Vermeiren. Er zullen dus stoffen moeten worden toegevoegd om de calorische waarde van het te verbranden afval op het noodzakelijke niveau te brengen.

De heer F. Vermeiren : Is het propageren en het bijna verplicht maken van containerparken in Vlaams Brabant door OVAM een goede politiek wanneer men weet dat misschien brandstoffen moeten worden toegevoegd ? Is het niet beter te wachten tot de calorische waarde is bereikt vooraleer bijvoorbeeld containerparken worden opgedrongen ? Ik stel deze vraag in de meest positieve zin, mijnheer de Minister, niet om kritiek uit te oefenen. Ik wil wel de zaak van alle kanten bekijken.

Ik vraag u OVAM dringend opdracht te geven om dit probleem te onderzoeken. Iedereen staat onder druk, niet in het minst ingevolge de campagne gevoerd door OVAM. Van een studie ter zake moet dringend werk worden gemaakt.

Minister T. Kelchtermans : Ik meen dat wij beide moeten doen. Wij moeten ook oog hebben voor een milieuvriendelijke verwijdering en datgene wat niet milieuvriendelijk kan worden verwijderd zoveel mogelijk voorkomen en dus vanzelfsprekend recycleren indien mogelijk.

Mevrouw Neyts vraagt of er al enige besluitvorming is met betrekking tot de uitbatingsformule. Hierover zijn er verscheidene scenario's, maar het is te vroeg om reeds een bepaalde richting aan te geven. Sommigen pleiten voor een zuiver intercommunale beheer, anderen zweren bij het volledig privaat beheer en tegelijkertijd voor investering ; er zijn ook nog andere formules. Ter zake is nog geen beslissing genomen.

T. Kelchtermans

Mijnheer de Voorzitter, ik meen dat ik zo goed mogelijk op de talrijke vragen over deze belangrijke materie heb geantwoord.

De Voorzitter : De heer Gryp heeft het woord.

De heer E. Gryp (op de tribune) : Mijnheer de Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Met betrekking tot het rapport van Arthur Young, wil ik mijn verwondering uitspreken over het feit dat u zegt nu nog opzoekingswerk te moeten afwachten om te gepasten tijde te kunnen reageren.

In dit artikel, gepubliceerd op 19 januari, staan zeer zware aantijgingen, geuit door een bevoordeligd getuige, een ambtenaar van OVAM, van wie om voor de hand liggende redenen de anonimiteit moet worden geëerbiedigd. De publieke opinie wordt hierdoor ten zeerste verontrust en het verwondert mij een beetje dat, hoewel u toegeeft het artikel te hebben gelezen – het tegenovergestelde zou me nog meer verwonderen – u nog geen degelijke weerlegging voor die aantijgingen kunt geven, rekening houdend met de ernst ervan.

U zegt dat op andere plaatsen antwoorden kunnen worden verstrekt. Daarmee ga ik niet akkoord. Ik meen dat u als Voogdijminister de aangewezen persoon bent om in de Vlaamse Raad hierover uitleg te geven.

Naar uw mening wordt enkel gewezen op de negatieve en niet op de positieve aspecten van de audit. Indien datgene wat in het artikel wordt geschreven juist is, is het ten gevolge van de tekortkomingen bij het onderzoek dat het rapport uitsluitend positief is.

Ten slotte mijnheer de Minister, verzoek ik u, de concrete vragen die ik niet kon stellen wegens tijdgebrek, maar waarvan u de tekst hebt gekregen in de vorm van mijn interpellatieaanvraag, eventueel schriftelijk te beantwoorden.

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans : Mijnheer

de Voorzitter, collega's, in verband met de eerste vraag betreffende de anonieme aantijgingen in een weekblad heb ik gesteld dat ik met de bedoelde parastatale en eventueel met andere eerst een gesprek wens, alvorens te beslissen daarop te reageren. Volgens mij is dit de normale gang van zaken.

Tevens wens ik te onderstrepen dat ik op een aantal vragen wel heb geantwoord, ook op deze met betrekking tot de Juridische Dienst, die een ombudsdienst is voor de bedrijven, en de Inspectiedienst. Ik heb misschien niet uitdrukkelijk gezegd dat één van de intenties is binnen de Administratie tot één Inspectiedienst te komen teneinde de overlappings – OVAM, VMZ en AROL – te voorkomen. Dit is een optie waarover meer en meer consensus groeit. Het zal ook zo in het Vlaams Milieubeleidsplan worden neergeschreven.

Ook zal ik ingaan op uw suggestie en schriftelijk antwoorden op de vragen die u niet heeft kunnen stellen.

De Voorzitter : De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, ik ben het ermee eens dat u niet verantwoordelijk kan worden gesteld voor het al dan niet gevoerde beleid van uw voorgangers op het departement Leefmilieu en specifiek wat de afvalverwerking betreft.

Toch is het goed dat via interpellaties in Commissie en in Openbare Vergadering van de Vlaamse Raad dat beleid kan worden bijgestuurd voor de toekomst. In deze optiek blijf ik bij mijn kritiek dat het afvalstoffendecreet door uw voorgangers niet optimaal werd aangewend ter voorkoming en recyclage en dat het artikel inzake milieueffingen altijd ter zijde werd geschoven, laat staan heffingen te doen op basis van een mogelijke produktpolitiek.

Mijnheer de Minister, ik ben het ermee eens dat er vooraf studies en bepaalde syntheses en analyses moeten worden gemaakt.

Uit de verslagen van de debatten in deze Vlaamse Raad heb ik kunnen

opmaken dat het voorongestelde niveau van milieueffingen onvoldoende was om het bijsturend effect, waar wij achter staan, te realiseren en dit bij gebrek aan mankracht en initiatief vanwege het beleid met OVAM. Wij hebben geen nieuwe studies nodig om Arthur Young te horen verklaren dat amper één man aan de basis ligt van die milieueffingen.

Mijnheer de Minister, als Vlaamse socialisten kunnen wij hiermee niet akkoord gaan omdat degenen die lineair worden getroffen de gewone inwoners zijn. De bedrijfscategorieën ontsnappen dus opnieuw aan die beperkte milieueffingen. Dat is trouwens onze fundamentele kritiek op het Milieueffingsplan dat slechts kan omdat 1990 een overgangsjaar is. Ook dit jaar moeten de vooropgestelde milieueffingen worden gerealiseerd, anders wordt de situatie nog meer scheefgetrokken.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer D. Van der Maelen tot de heer T. Kelchtermans, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, over de vervuiling van de Dender te Geraardsbergen

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van der Maelen tot Minister Kelchtermans over de vervuiling van de Dender te Geraardsbergen.

De heer Van der Maelen heeft het woord.

De heer D. Van der Maelen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, de Dendervervuiling en de eruit voortspruitende milieuhinder kwamen begin deze maand andermaal in de belangstelling. Ik wil de recente gebeurtenissen te Geraardsbergen aangrijpen om aandacht te vragen voor de ernstige milieuproblemen waarmee de meer dan 400.000 Vlaamse en Waalse inwoners van het

Van der Maelen

Denderbekken worden geconfronteerd.

De regionalisering van het waterbeleid in 1980 en 1988 heeft meegebracht dat voor een goed inzicht in de problematiek men rekening dient te houden met het bestaan van een Vlaamse en een Waalse Dender.

Mijn conclusie is dat er van de Dender op Vlaams grondgebied een vrij accuraat beeld bestaat van de oorsprong en de omvang van de vervuiling. Het blijft alleen wachten op een juiste en snelle aanpak van de problemen vanwege de bevoegde overheden.

Dat die juiste aanpak er tot op heden nog niet gekomen is mag blijken uit de meetresultaten van een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd door de Bond Beter Leefmilieu op 18 augustus 1989. De details zal ik u besparen, maar kort samengevat komt het erop neer dat het zuurstofgehalte vanaf Geraardsbergen tot Aalst daalt en dat het nitraat- en fosfaatgehalte stijgt.

In Aalst komt er nog een belangrijke thermische vervuiling bij, zodat de Dender als hij Aalst buitenstroomt volledig dood is, aangezien het zuurstofgehalte nul is. Indien de rivier in Aalst reeds dood is dan is hij op het moment dat hij zich in Dendermonde in de Schelde stort, ongetwijfeld morsdood.

Mijnheer de Minister, in een reeks schriftelijke vragen die u op 14 december laatstleden doorgestuurd werden heb ik gepeild naar uw beleidsintenties inzake de Vlaamse Dender. Ik kreeg helaas – en de termijn verstreek op 16 januari – tot op heden geen antwoord.

Mocht u vandaag een tipje van de sluier willen oplichten, dan kreeg ik graag een antwoord op de volgende vragen.

Ten eerste, hoe staat het met de AWP-3 studies voor de Dendersteden? Ten tweede, hoe staat het met het waterzuiveringsstation van Geraardsbergen?

Als inwoner van Geraardsbergen, de

eerste Denderstad in Vlaanderen, ben ik bijzonder begaan met de kwaliteit van het Denderwater dat Vlaanderen binnenstroomt. In Geraardsbergen ondergaat men de eerste gevolgen van de vervuiling die uit Wallonië komt.

Zo veel informatie wij hebben over de vervuiling van de Dender in Vlaanderen, zo weinig betrouwbare informatie hebben wij over de vervuiling in Wallonië.

Zelf weet ik alleen dat uit metingen van 1981 door het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie blijkt dat het Denderwater op de Gewestgrens wordt ingedeeld in de schaal 6 of 5 van de biotische index, wat betekent verontreinigd water in kritieke toestand. Ik heb geen informatie over latere metingen.

Bij gebrek aan voldoende cijfergegevens kan ik alleen veronderstellen dat, net zoals in Vlaanderen, door huishoudelijke lozingen en door de fosfaten en nitraten uit dit typisch landbouwgebied, de vervuiling sterk is toegenomen. Verder vormen de industriële lozingen ongetwijfeld een belangrijke verklaring voor de kritieke toestand van het Denderwater dat de Gewestgrens overschrijdt.

Het zou hier zowel organische vervuiling als lozing van zware metalen betreffen. De hoogstwaarschijnlijk belangrijkste industriële organische vervuiler is een aardappelverwerkend bedrijf uit de streek van Ath. Dit bedrijf beschikt over een zuiveringsinstallatie van ongeveer 200.000 inwoners-equivalent, maar zelfs als de zuivering gebeurt voor 90 procent blijft er nog steeds een vervuiling van 20.000 IE over die direct in de Dender worden geloosd. Slechter nog, de zuiveringsinstallatie is geregeld defect en dan wordt alles noodgedwongen in de Dender geloosd.

Als gevolg van industriële lozingen werd door het IHE in 1981 in Rebaix, waar het kanaal Ath-Blaton en de westelijke Dender samenvloeien, een piekconcentratie aan kwik, cadmium en lood vastgesteld.

Tot zover, mijnheer de Minister, de informatie waarover ik beschik. Bij het einde van mijn interpellatie zal ik

u een paar concrete vragen stellen die mij moeten toelaten om een volledig en betrouwbaar beeld te krijgen van de toestand.

Ik vraag nu uw aandacht voor de gevolgen die Vlaanderen ondervindt van de Dendervervuiling afkomstig uit Wallonië.

Bij mijn weten betreft het hier drie vormen van vervuiling.

Een eerste vorm – en recentelijk in het nieuws gekomen – betreft de schuimhinder. Ik citeer andermaal het rapport van 1981 van het IHE. Het IHE stelde toen vast dat de lozing van detergenten door een zeepfabriek nieuwe problemen stelde die meetbaar waren tot net voor de sluis van Deux-Acres, dus nog steeds op Waals grondgebied. Ondertussen weten we dat dit probleem thans geëvolueerd is tot drie meter-hoge schuimlagen in Geraardsbergen en schuimvorming tot voorbij Ninove. Met deze massale schuimvorming hebben we de eerste vorm van hinder die zijn oorsprong vindt in Wallonië.

Het lijkt me de moeite om enige opheldering te vragen omtrent de recentelijk in Geraardsbergen vastgestelde schuimvorming. Werd, en zo ja, door welke instantie en waar, een onderzoek ingesteld? Wat zijn de bevindingen? Heeft de verdachte zeepproducent een lozingsvergunning? Wordt deze nageleefd? Welke maatregelen werden of kunnen genomen worden om in de toekomst een herhaling te voorkomen?

Een tweede vorm van vervuiling is de zware reukhinder, afkomstig van de vervuilde Dender, die men in Vlaanderen, meer bepaald in Geraardsbergen, ondervindt.

Scheikundigen zullen u dit fenomeen wellicht beter kunnen verklaren. Alles wijst erop dat de zware organische vervuiling, plus fosfaten en nitraten die op Waals grondgebied in de Dender terechtkomen, de verklaring vormen voor de zware reukhinder die men in Geraardsbergen, in Ninove en verderop, ondervindt. Ik geef toe dat de vervuiling op Vlaams grondgebied medeverantwoordelijk is voor de reukhinder.

Van der Maelen

Wat Geraardsbergen echter betreft, wens ik erop te wijzen dat er slechts vier kilometer ligt tussen Geraardsbergen en de Gewestgrens. Op die vier kilometer bevindt zich praktisch geen enkele vervuiliingsbron, zodat het, wat Geraardsbergen betreft, duidelijk is dat de problemen hun oorsprong in Wallonië vinden.

Mijnheer de Minister, ten slotte is er een laatste vorm van vervuiling die zijn oorsprong vindt in Wallonië. Het gaat hier om een zeer gevaarlijke vorm van vervuiling, gevaarlijker dan de twee vorige. Ik verwijs naar de verklaringen van de heer De Brabander, hoofd van de Afdeling Water van het IHE.

Hij verklaarde eind 1989 in een debat te Aalst : „Cadmium is te Ath in zeer grote gehalten terug te vinden. Oorzaak is het metaalbedrijf La Floridienne, dat metaalzouten behandelt. Soms stelt men concentraties tot 100 microgram vast in de waterloop, terwijl de norm 2,5 microgram bedraagt en in 1995 nog slechts 1 microgram mag bedragen. Actueel wordt de norm 40 maal overschreden en in 1995, indien er niets verandert, wordt de norm 100 maal overschreden. Te Geraardsbergen is er slechts 2 à 3 microgram terug te vinden. Te Erembodegem en Dendermonde is het gehalte verminderd tot 1 of minder microgram per liter. In het water is cadmium wél grotendeels verdwenen, maar „, zo stelt de heer De Brabander,“ geen hoerageroep – het zit in het sediment, dat geleidelijk aan met de Dender meegevoerd wordt, richting Vlaanderen.

De heer De Brabander heeft in hetzelfde debat medegedeeld dat eveneens in de buurt van Ath er hoge loodconcentraties van 800 microgram per liter aanwezig zijn. Vanaf Geraardsbergen en verder blijven de metingen onder de norm van 50 microgram. Ook hier geen hoerageroep, want het lood is zich ook gaan hechten aan het sediment en Vlaanderen wordt andermaal met een sluipende vervuiling door zware metalen, via het slib, geconfronteerd.

Vooralsnog vormt een bedrei-

ging Cadmium is een zwaar metaal dat makkelijk wordt opgenomen door micro-organismen, planten en dieren. Daar de mens aan het einde van de voedselketen staat, kan hij een aanzienlijke hoeveelheid opnemen.

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie kan een hoge dosis cadmium nefaste ziekten veroorzaken. Ik bespaar u de opsomming. Een langdurige blootstelling aan een lage dosis cadmium kan prostaatkanker en niercomplicaties veroorzaken. Het vermoeden bestaat dat cadmium het reactievermogen aantast, de intelligentie negatief beïnvloedt en motorische storingen teweegbrengt.

Volgens alle specialisten dringen maatregelen aan de bron zich op. Strikte maatregelen moeten worden opgelegd aan bedrijven die cadmium verwerken of winnen om de verontreiniging van de omgeving te beperken tot het laagst mogelijk niveau.

Ik heb het tot nog toe alleen gehad over gezondheidsrisico's van cadmium. Mijnheer de Minister, als verantwoordelijke voor het leefmilieu moet ik er u toch niet aan herinneren dat het weghalen – op Vlaams grondgebied – van het met cadmium bevuilde slib met grote kosten zal gepaard gaan. Er zal daaraan ook een belangrijk milieurisico verbonden zijn. Waar zal men immers het zwaar vervuilde slib opslaan ?

U begrijpt, mijnheer de Minister, dat elk weldenkend mens bij het aanhoren van dergelijke informatie bijzonder ongerust is en terecht vragen stelt naar de inspanningen die aan Waalse zijde van de Gewestgrens worden geleverd om de voortschrijdende Dendervervuiling tegen te gaan.

Daarom kreeg ik graag van de Minister antwoord op de volgende vragen.

Zijn er periodieke meetresultaten beschikbaar die toelaten de evolutie van de vuilvracht te volgen, de bronnen te lokaliseren en de aard van de vervuiling te bepalen ? Welke instanties hebben op welke plaats de metingen uitgevoerd ? Heeft de Minister meer informatie over de inspanningen die aan Waalse zijde worden geleverd om de Dendervervuiling tegen

te gaan ? Acht hij deze inspanningen voldoende ? Welke resultaten mogen ervan worden verwacht ?

Ter afronding van deze interpellatie wil ik de Minister een constructief voorstel doen.

Mag ik hem verzoeken contact op te nemen met zijn Waalse collega, teneinde een samenwerkingsakkoord te sluiten over de bestrijding van de Dendervervuiling in al zijn facetten ?

Volgende onderdelen van dit samenwerkingsakkoord zijn mijns inziens essentieel.

Vooreerst de oprichting van een Dendercommissie, samengesteld uit beleidsverantwoordelijken en vertegenwoordigers van het Vlaamse en Waalse Gewest, al dan niet aangevuld met vertegenwoordigers van de nationale overheid. De bedoeling hiervan is duidelijk. Er moet een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak zijn voor het hele bekken.

Twee, een wederzijdse verbintenis tot inventarisatie van de bestaande toestand met een prognose bij ongewijzigd beleid.

Drie, een Vlaams-Waalse verbintenis tot het ontwerpen van een beleidsplan waarin worden vastgelegd, de beleidsobjectieven per Gewest en een actieplan waarin onder meer per Gewest de timing en de voor zuivering gereserveerde financiële middelen worden bepaald.

Graag kreeg ik van de Minister een reactie op dit voorstel.

De Voorzitter : Mevrouw Nelis-Van Liedekerke heeft het woord.

Mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik sluit mij graag aan bij de interpellatie van collega Van der Maelen en uit meteen mijn grote bekommerning over de vervuiling van de Dender.

Mijnheer de Minister, u kent het dossier inhoudelijk zeer goed. Derhalve ga ik alle elementen die oorzaak zijn van de vervuiling niet meer op een rijtje zetten. Collega Van der Maelen heeft dit trouwens net op een zeer

Nelis-Van Liedekerke

duidelijke manier gedaan. Ik weet dat u reeds heel wat inspanningen heeft geleverd om het dossier vooruit te helpen. Wij weten echter allemaal dat het een zeer complex dossier is.

De jongste tijd wordt herhaaldelijk Wallonië met de vinger gewezen, hoewel de bedrijven uit dit Gewest niet alleen de oorzaak zijn van de vervuiling. Hoe dan ook, de bevolking vanaf Geraardsbergen en Aalst en uiteraard tot Dendermonde die uiteindelijk heeft af te rekenen met de milieuhinder, alsook heel wat milieuverenigingen zijn de situatie echt beu en weldra zullen harde acties volgen.

Ik dring er dus bij de Minister sterk op aan dat hij zijn beleidsintenties bekendmaakt. Ook ben ik benieuwd naar zijn beslissing in verband met de voorgestelde saneringsmaatregelen. Concreet wil ik vernemen hoever het staat met de contacten met het Waalse Gewest. Uit de pers hebben wij vernomen dat er inderdaad contacten zijn. Graag vernam ik meer daarover.

De Voorzitter : De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, reeds op 15 juli 1988 interpelleerde ik de voorganger van Minister Kelchtermans, met name de heer Dupré, over de onhoudbare situatie – die dan toch enigszins houdbaar blijkt te zijn – inzake de vervuiling van de Dender. Ik vroeg toen aan de Minister of hij wist wie verantwoordelijk was voor de industriële lozingen in het Waalse landsgedeelte, voornamelijk in de streek van Ath. Ik stelde ook vragen over de vervuiling door huishoudelijke en industriële afvalwaters binnen het eigen Vlaamse Gewest en over de vervuiling door de overbemesting van de landbouwgronden.

Ik heb de Minister toen gevraagd of er reeds contacten waren gelegd met zijn collega uit het Waalse Gewest en welke initiatieven werden genomen teneinde maatregelen tot stand te brengen die de vervuiling boven de taalgrens zouden uitschakelen.

Ik heb toen verwezen naar een Interministeriële Commissie – collega Van der Maelen heeft dit ook gedaan – die werd opgericht ingevolge de vervuiling van de Zenne. Hierdoor zou men tot een meer gecoördineerde aanpak van het probleem komen.

De Minister antwoordde 'destijds dat de onderhandelingen met de Waalse instanties hebben geleid tot de sanering van de lozingen van een aardappelpelverwerkend bedrijf te Leuze, tot de bouw van een zuiveringsinstallatie te Ath en dat er verder wordt onderhandeld over de sanering te Lessines, over de sanering van de lozingen van een zeepproducent te Ath en over de sanering van de Audru, een bijrivier van de Marke.

Wij weten allen dat een dergelijke problematiek niet in een handomdraai is opgelost maar blijkbaar hebben die concrete onderhandelingen toch geen resultaat opgeleverd. Want nooit eerder is de vervuiling zo nefast geweest als de voorbije weken. De reukhinder was enorm en het hoogopwaaiend schuim was het alternatief voor een sneeuwstorm.

Mijnheer de Minister, ik kan mij enkel aansluiten bij de concrete vragen die door de vorige sprekers werden gesteld. Collega Van der Maelen sprak als inwoner van Geraardsbergen, maar de inwoners van Ninove zijn ook een belangrijk slachtoffer, evenals die van Aalst. Het is een eensluidende smeekbede. Het is een noodklok – collega Waltniel heeft die ook geluid vanuit een andere functie – die wordt geluid in de Denderstreek opdat eindelijk concrete resultaten zouden worden geboe kt. (Applaus bij de SP)

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, mijn antwoord zal bondig zijn, niet omdat de interpellatie niet belangrijk zou zijn, maar wel omdat ik in mijn antwoord op de vorige interpellaties reeds uitvoerig heb geschetst welke de algemene krachtlijnen moeten zijn voor een globaal waterzuiveringsprogramma in Vlaanderen. Ik verwijs ter zake naar het

voorkomingsbeleid, het waterzuiveringsprogramma, de investeringen, de mensen en middelen die dienen te worden ingezet.

Met betrekking tot het probleem van de vervuiling van de Dender zal ik zeer concrete voorstellen formuleren voor de eerstkomende vijf jaar.

De vragen die werden gesteld zowel door de hoofdinterpellant, de heer Van der Maelen, als door de andere sprekers lopen parallel en waren vooral een gevolg van de recente spectaculaire schuimvorming. Die schuimvorming was eerder spectaculair dan vervuilend. Het is evenwel goed dat het probleem op die manier aan de orde komt. Het maakt indruk en leidt wellicht sneller tot een oplossing van het probleem. Iedereen werd immers gealarmeerd omdat de vervuiling zo zichtbaar was, wat niet altijd het geval is.

De schuimvorming die zich recent op het Denderwater te Geraardsbergen heeft voorgedaan, bleek volgens een onderzoek van de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering te wijten aan een industriële verontreiniging, die werd ingebracht via het Waalse Gewest. Ik weet dat daarvoor een aantal schuldigen werden aangeduid. Ik kan niet anders dan stellen dat de analysesresultaten van de stalen van het Denderwater, die door de VMZ werden genomen tot op heden – wat volgens mij toch reeds geruime tijd duurt vermits de overtredding geruime tijd geleden is gebeurd – nog niet gekend zijn.

Deze concrete vorm van gewestoverschrijdende verontreiniging heb ik aan de bevoegde Waalse Gewestminister, de heer Cools, schriftelijk gemeld. Ik heb dit ook tijdens de Interministeriële Conferentie, die maandelijks plaatsheeft en door de Eerste Minister wordt voorgezeten, naar voren gebracht. In deze Interministeriële Conferentie worden door het Waalse Gewest, het Hoofdstedelijke Gebied en het Vlaamse Gewest afspraken gemaakt inzake de waterzuiveringsprogramma's van de volgende jaren. Ik heb mij voorgenomen de coördinatie ter zake op de agenda van deze conferentie te plaatsen.

De kwaliteit van het Denderwater

T. Kelchtermans

wordt bij de grensovergang regelmatig, op basis van monsters genomen door de Vlaamse Maatschappij voor Waterzuivering, gecontroleerd. Nopens de plaats en de frequentie van deze monsternamen zal ik schriftelijk antwoorden, evenals inzake de analysesresultaten. Evenwel op basis van de meetresultaten van de VMZ kan ik u nu reeds mededelen dat via de Dender volgende vuilvrachten van het Waalse Gewest in het Vlaamse Gewest worden gebracht : een vracht van 2.500 ton per jaar zuurstofbindende stoffen, 700 ton stikstof, 400 kg cadmium en 380 kg chroom. Over loodvuilvracht is mij geen enkel gegeven bekend.

Wat de slibverwijdering betreft verwijs ik – vermits dit een algemeen probleem is – naar de werkgroep die ter zake in de Vlaamse Regering concrete voorstellen moet uitwerken om tot een milieuvriendelijke oplossing van het geheel van de slibverwijdering te komen. Baggerspecie is immers een ernstig probleem, niet enkel voor de Leie maar ook voor de Dender, de Schelde en andere bevaarbare waterlopen.

De verontreiniging van het Denderwater ter hoogte van Geraardsbergen wordt grotendeels vanuit het Waalse Gewest ingevoerd. Het is dan ook duidelijk dat een sanering van de aangeklaagde situatie pas kan gebeuren in de mate dat ook het Waalse Gewest de verontreiniging van de Dender aanpakt. Onder meer voor de bespreking van dergelijke gewestoverschrijdende milieuproblemen is deze maandelijkse Milieuconferentie gepland, vooral opdat de drie Gewesten met dezelfde snelheid in de richting zouden gaan van de Europese richtlijnen.

Collega Van der Maelen heeft ook aanvullende vragen gesteld. Ik stel voor, vermits deze vragen veel onderzoekswerk vergen, schriftelijk te antwoorden voornamelijk inzake de periodieke meetresultaten en de informatie nopens de inspanningen geleverd aan Waalse zijde. Ik zal tevens vragen welke inspanningen op relatief korte termijn worden voorzien, vooraleer zij als agendapunt in de In-

terministeriële Conferentie worden naar voren gebracht.

Er werd een Dendercommissie opgericht waaraan ik mijn medewerking toezeg. In de huidige stand van zaken meen ik dat het voorbarig zou zijn ter zake een initiatief te nemen. Het pas niet telkens één specifiek probleem te isoleren en daarvoor een benadering te zoeken. Wij dienen in Vlaanderen een globale strategie na te streven, die ons binnen vijf jaar tot spectaculaire verbeteringen inzake de kwaliteit van de oppervlaktewateren moet brengen.

Op de vraag gesteld door Mevrouw Nelis nopens de gevoerde acties wijs ik erop dat ik ieder initiatief toejuich wat misschien tegenstrijdig lijkt met wat acties, die de milieuproblematiek bij de bevolking sensibiliseren, gewoonlijk inhouden. Op die manier kan de overheid bijkomende middelen vrijmaken – desnoods via een herschikking – om prioriteit te geven – wanneer zij op een zeer ruime consensus bij de bevolking kan rekenen – bij de aanwending van middelen tot oplossing van deze problemen.

Ik meen dat het goed is dat ook ter plekke de nodige inspanningen worden geleverd teneinde dit probleem niet in de vergeethoek te zien verzeilen. In die zin juich ik ook deze initiatieven vanuit een Dendercommissie toe en zeg mijn volle medewerking toe.

De Voorzitter : De heer Van der Maelen heeft het woord.

De heer D. Van der Maelen : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, ik meen dat er enige verwarring is ontstaan. Er is inderdaad een overkoepelende Dendercommissie opgericht, overkoepeling van alle leefmilieuorganisaties.

Toen ik op het einde van mijn interpellatie het had over een Dendercommissie bedoelde ik een Commissie samengesteld uit verschillende overheden. Deze idee kan misschien eigenaardig lijken, maar er bestaat ook bijvoorbeeld een Rijncommissie. Hoe is deze Rijncommissie ontstaan ? Deze Commissie is ontstaan omdat de overtuiging is gegroeid dat de vervuiling van de Rijn niet kan

worden aangepakt als niet tegelijkertijd in alle landen waardoor de Rijn stroomt overleg wordt gepleegd op welke wijze alle bronnen van vervuiling in elk van de verschillende landen worden aangepakt. Dit zou ook mijn voorstel zijn voor alle gewestoverschrijdende rivieren.

Ik geef een voorbeeld, het is misschien wel een extreem voorbeeld. Stel dat Wallonië en Vlaanderen afzonderlijk blijven werken en Vlaanderen miljarden investeert om het Denderwater proper te krijgen, maar aan Waalse zijde verandert niets aan de lozing van zware metalen. In dat geval krijgen wij op Vlaams grondgebied een Dender met proper water maar met zwaar vervuild slib. Dit kan toch niet. In alle federale staten die ik ken, komt men voor grensoverschrijdende rivieren tot een aanpak per bekken. Alle autoriteiten die daarbij zijn betrokken, gaan rond de tafel zitten en trachten samen de problematiek aan te pakken en te bepalen wat elkeen moet doen en hoever hij moet gaan. Het is slechts wanneer Vlaanderen en Wallonië in volle respect voor ieders autonomie samen het probleem aanpakken, dat men tot een gezuiverde Dender kan komen.

Mijnheer de Minister, uw ambitie blijft een oplossing binnen de vijf jaar. Laat ons hopen dat u dit kunt waar maken. Maar ik zeg u nu, zonder medewerking uit Wallonië zal u niet in staat zijn binnen de vijf jaar een zuivere Dender te garanderen.

De Voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister T. Kelchtermans : Mijnheer de Voorzitter, ik meen onrechtstreeks op de opmerking van de heer Van der Maelen te hebben geantwoord. Ik ben geen voorstander van specifieke organisaties en structuren per stroomgebied. Wij hebben nu reeds AWP-1 en AWP-2.

Ik ben wel voorstander van samenwerkingssakkoorden met Wallonië. Hiervoor bestaat nu de Interministeriële Conferentie waar wij elkaar om de maand ontmoeten om bepaalde afspraken te maken. Wanneer wij overgaan tot het sluiten van samen-

Gemeenschapsminister van Leefmilieu Natuurbehoud en Landinrichting T. Kelchtermans (CVP) werd door SP- Volksvertegenwoordiger L. Peeters geïnterpelleerd over de mogelijke bouw van een huisvuilverbrandingsoven in Vlaams Brabant

werkingsakkoorden moet zulks kunnen worden veralgemeend tot de verschillende stroombekkens. In die zin is de suggestie van de heer Van der Maelen waardevol, maar wij moeten geen specifieke organisatie oprichten voor dit stroomgebied. Dit probleem moet kaderen in een globale aanpak van de grensoverschrijdende – in dit geval Wallonië – stroombekkens.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer W. Van Durme tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de democratisering van het hoger onderwijs

Interpellatie van de heer C. Moors tot de heer D. Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de democratisering van het onderwijs

De Voorzitter : Aan de orde zijn de

samengevoegde interpellaties van de heer Van Durme tot de heer Coens, Gemeenschapsminister van Onderwijs, over de democratisering van het hoger onderwijs en van de heer Moors tot Minister Coens, over de democratisering van het onderwijs.

De heer Van Durme heeft het woord.

De heer W. Van Durme (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, in het meest recente nummer van De Gids op Maatschappelijk Gebied verscheen een artikel van de hand van professor Herman Deleeck en Bérénice Storms over de blijvende ongelijkheid in het onderwijs. Naar aanleiding van deze bijdrage zou men allerlei bedenkingen kunnen formuleren.

In de jaren zestig was de democratisering van het onderwijs één van de sleutelwoorden van de nieuwe generatie. Niet alleen moest de toegang tot het onderwijs zonder enige drempel mogelijk zijn, ook medezeggen-

schap leek een normaal gegeven te worden. Decennia later stellen wij vast dat de toenmalige jongeren meer dan één illusie rijker zijn.

Het zou onjuist zijn te beweren dat sedertdien geen positieve stappen werden gezet in de richting van de democratisering van het onderwijs. Ik wil me niet laten verleiden door zwart-wit-denken en ik geloof de Minister wanneer hij in zijn onlangs verschenen boek schrijft dat een aantal klasgenootjes van hem niet verder mochten studeren. Volgens de auteur van Met een nieuwe lei was dit geen kwestie van intelligentie, maar wel een kwestie van het sociaal-cultureel milieu waartoe de kinderen behoorden. Wanneer hij daaruit echter besluit dat de democratisering van het onderwijs flink vooruitgang boekte dient dit sterk te worden gerelativeerd.

De verlenging van de leerplicht, het in voege treden van het VSO, de spreading en de sociale betoelaging van de universiteiten, de studiebeurzen enzovoort hebben niet belet dat de democratisering onvoldoende werd waargemaakt.

Toegegeven, het veranderde tijdsbeeld heeft de democratisering niet in de hand gewerkt. In een samenleving waarin ongenadige prestatie en concurrentie voorrang krijgen op menselijke waarden is er te weinig ruimte voor de zwakkeren. Met enige bitterheid stellen wij vast dat in onze welvaartsmaatschappij niet elk kind dezelfde kansen krijgt om zich te ontplooiën. Hoeveel talent gaat niet verloren door het gemis aan financiële mogelijkheden om een opleiding te kunnen volgen ?

Ter gelegenheid van het jongste begrotingsdebat in de Vlaamse Raad hebben verschillende leden hun bezorgdheid uitgedrukt over het grote aantal zittenblijvers in het lager onderwijs. Uit de studie van professor Deleeck blijkt dat hoe lager de sociaal-professionele categorie waartoe het kind behoort, hoe meer het kans maakt een jaar te moeten overdoen.

Hoe gaat het beleid om met deze vaststelling ? Is het inschakelen van bijkomende taakleraars de beste op-

Van Durme

lossing om het aantal zittenblijvers te beperken? Het is best mogelijk dat er in het algemeen meer aandacht vereist is om de vaak eenzijdige, cognitieve gerichtheid van de school af te zwakken. Zoals professor Deleecq vermeldt menen sommige deskundigen dat lagere sociale milieus normen van kenniswaarneming ontwikkelen die totaal verschillend zijn van deze van de school. Het vergt van deze kinderen bijgevolg een grotere inspanning om zich aan te passen aan de schooleisen, het taalgebruik, enzovoort.

Ook in het secundair onderwijs zien wij dat sociale ongelijkheid zijn invloed heeft. Verschillende studies wijzen op het feit dat er een verband bestaat tussen de studiekeuze van een leerling na het lager onderwijs en de sociaal-professionele achtergrond. Het grootste aantal scholieren uit dit milieu beëindigt de studies na het secundair onderwijs, dat samenvalt met het beëindigen van de leerplicht.

Uit de recente studie van Stinissen „De eindsituatie in het secundair onderwijs” blijkt dat minder intelligente leerlingen tweemaal meer kans maken een humaniora-opleiding te volgen wanneer hun vader een hoog beroepsniveau heeft dan wanneer zij behoren tot de laagste sociaal-professionele categorieën.

In het pas verschenen maandblad Klasse vinden wij onthutsende cijfers over het aantal leerlingen dat in het secundair onderwijs een achterstand oplep. Op tien jaar tijd nam het aantal zittenblijvers gevoelig toe. Bijna twee op vijf Vlaamse leerlingen doen minstens één jaar langer over het secundair onderwijs dan normaal voorzien. Wellicht is hier ook een verband tussen het sociaal-professioneel milieu en de slaagkansen. Het groot aantal zittenblijvers legt een hypothese op het onderwijsbudget. Het is de vraag op welke manier dit aantal kan teruggedrongen worden.

De Groenen menen dat middelen moeten worden vrijgemaakt om de pedagogische omkadering te verbeteren en om de financieel-zwakkeren

stimulansen te geven door een bijkomend systeem van studietoelagen, afhankelijk van de inspanningen en de begaafdheid van de leerlingen. Dit betekent uiteraard niet dat de inspanningen voor minderbegaafden moeten worden afgebouwd.

Laat het al mis lopen in het lager en secundair onderwijs voor kinderen uit sociaal zwakkere kringen, in het hoger onderwijs is de democratisering van het onderwijs op zijn minst stagnerend. Het cijfermateriaal spreekt voor zichzelf. Op honderd kinderen van ongeschoolde arbeiders waren er 94 die in 1985 secundair onderwijs volgden. Slechts zes hiervan deden hogere studies buiten de universiteit en drie aan de universiteit. Van honderd kinderen van hogere bedienden en kaderleden komen er 27 in het HOBU en 41 op de universiteit terecht.

Kenmerkend voor het democratiseringsprobleem is dat bepaalde prestigieuze en lange studierichtingen op de universiteit een oververtegenwoordiging van hogere sociaal-professionele categorieën kennen. Omgekeerd worden korte opleiding overwegend gekozen door studenten uit lagere categorieën. Ook de keuze voor het HOBU wordt in sterke mate bepaald door de sociale achtergrond van de studenten.

Professor Deleecq merkt terecht op dat de overheidsuitgaven voor het onderwijs scheef verdeeld zijn. Hogere sociale klassen nemen, omdat hun kinderen langer en in grotere aantallen studeren, een groter aandeel van de uitgaven op van de voorzieningen van het onderwijs.

Deze onbillijke toestand rechtzetten is slechts mogelijk via een doorgedreven democratiseringsproces.

Het is merkwaardig dat het HOBU, dat het meest arbeidskinderen recruteert in tegenstelling tot de universiteiten er op het vlak van de sociale toelagen bekaaid vanaf komt. Het is noodzakelijk dat het HOBU over dezelfde sociale voordelen kan beschikken als de universiteiten.

Reeds bij het begrotingsdebat kwam het probleem van de studietoelagen ter sprake. De Minister verklaarde

dat aan het systeem van deze toelagen zou worden gesleuteld.

Hoe is de stand van zaken betreffende de studietoelagen?

Algemeen wordt aanvaard dat de studiedrempels mede bepaald worden door sociaal-culturele factoren. Dit wil geenszins zeggen dat financiële factoren een te verwaarlozen aandeel uitmaken.

Uit een studie van het Hoger Instituut voor de Arbeid blijkt dat de studietoelagen slechts zeven procent in het lager secundair onderwijs en 23 procent in het universitair onderwijs van de totale privé-onderwijskosten dekken. Uit dezelfde studie blijkt dat het stimulerend effect van studietoelagen het grootste is voor de laagste inkomensklassen.

Is de Minister het eens met Professor Deleecq die stelt dat in plaats van lage bedragen toe te kennen aan veel gezinnen het rechtvaardiger zou zijn hogere studietoelagen uit te keren aan minder gezinnen?

In de pers lezen wij verklaringen van de Minister omtrent het postuniversitair onderwijs. Volgens de Minister zou het de bedoeling zijn de studietoelagen fors op te krikken en is hij van mening dat het bedrijfsleven de permanente vorming moet waarborgen.

De Groenen menen dat postuniversitair onderwijs geen elitaire bedoening mag zijn. Het is vanzelfsprekend dat bedrijven hun werknemers verder vormen indien dit noodzakelijk is voor het goed functioneren van het bedrijf. Het is nochtans niet wenselijk dat het onderwijs zijn specifieke opdracht niet ten volle kan uitvoeren.

Er is een tendens om allerlei onderwijsstaken toe te vertrouwen aan instellingen of bedrijven. De Groenen ondersteunen deze tendens niet. Ze willen een goed onderwijs voor alle kinderen en jongeren in het onderwijsnet. Jonge mensen alleen vakgericht opleiden is onvoldoende. Daarnaast en daarmee verweven moet de school aandacht hebben voor het brede spectrum van de persoonlijkheidsvorming. Specifiek voor het postuniversitair onderwijs pleiten de Groe-

Van Durme

nen voor een groter aantal studie-beurzen, zodat de meest begaafde en leergierige studenten de mogelijkheid krijgen zich verder te specialiseren en mede te werken aan het wetenschappelijk onderzoek.

Ik besluit met een citaat uit De Morgen van 8 januari 1990 : „De Leuvense socioloog Luc Huyse legde in 1976 reeds de vinger op de wonde. De arbeiderskinderen lopen in feite in een buitenbaan concludeerde Huyse. Zij moeten zich veel grotere inspanningen getroosten, meer klippen omzeilen, zwaardere hindernissen nemen om aan de universiteit te geraken, om een leidinggevende job te vinden en ga zo maar verder. Kinderen uit arbeidersgezinnen. wprden tot op de dag van vandaag nog altijd gemakkelijker naar arbeidersjobs geleid, terwijl de ouders uit de hogere sociale lagen hun nazaten probleemloos naar notabele posities loodsen. Tegenover de paar duizend frank inschrijvingsgeld die zij dienen te betalen staat de totale kost aan de gemeenschap die en veelvoud bedraagt. Het Mattheüs-effect duikt hier in alle hevigheid op”.

De Groenen stellen dan ook de vraag hoe het beleid wil en kan inspelen op de noden van de kinderen in de buitenbaan ? (*Applaus bij AGA L E V*)

De Voorzitter : De heer Moors heeft het woord.

De heer C. Moors (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, aanleiding voor deze interpellatie is de publikatie van een studie van professor H. Deleeck en B. Storms in De Gids op Maatschappelijk Gebied, inzake de blijvende ongelijkheden in het onderwijs. Deze studie is trouwens niet nieuw, maar sluit aan op een vroeger gepubliceerd werk.

Collega Van Durme heeft reeds de belangrijkste conclusies van de studie geformuleerd. Toch wil ik er enkele herhalen.

Een, de deelname aan het onderwijs blijft ongelijk en verloopt als een proces van sociaal ongelijke selectie.

Twee, reeds in het lager onderwijs

lopen kinderen uit lagere sociale lagen gemiddeld een grotere achterstand op.

Drie, het secundair onderwijs is veralgemeend, maar kinderen uit hogere rangen volgen meer algemeen vormende dan technische richtingen. Dit is natuurlijk geen garantie voor een goede keuze. Wij weten uiteraard dat inzake technisch onderwijs geen aangepaste keuzes gebeuren. Nochtans zouden wij een stuk verder staan indien jongeren uit hogere klassen zouden kiezen voor technisch onderwijs.

Vier, de doorstroming naar het hoger onderwijs is kennelijk ongelijk.

Wat het tertiair onderwijs betreft, zo stelt Deleeck, zijn studenten uit lagere sociaal-professionele categorieën minder geneigd in hetzelfde onderwijsniveau een jaar over te doen en ze besluiten vaker hun onderwijsloopbaan stop te zetten.

De oorzaken van deze problemen kunnen tot twee categorieën worden beperkt.

Volgens professor Deleeck heeft de wijziging van het stelsel van de studietoelagen in de zin van strengere selectiviteit resultaten opgeleverd ten voordele van de lagere sociaal-economische categorieën, hoewel dit geen invloed heeft gehad op de onderwijsparticipatie.

Nochtans zijn de studietoelagen – nog volgens professor Deleeck – ongelijk verdeeld over de bevolking omdat zij aansluiten bij een ongelijke onderwijsdeelname. Het studietoelagestelsel is derhalve niet in staat de onderwijsdeelname om te buigen in de zin van grotere gelijkheid.

De studie is niet lang blijven stilstaan bij, mijns inziens, een nog veel belangrijker factor, namelijk de sociaal-culturele en psychologische factoren die bepalen of een kind al dan niet hoger onderwijs zal volgen. Precies deze factoren, die wij het minst in de hand hebben, zijn meest bepalend voor de achterstand. Onze inspanningen moeten er dus vooral op gericht zijn om de kinderen die een sociaal-culturele achterstand hebben en die meestal komen uit de zwakkere ge-

zinnen en hun ouders te motiveren bepaalde handicaps weg te werken.

Mijnheer de Minister, dit onderwerp is niet nieuw. Wij hebben het ook uitvoerig aangesneden tijdens de bespreking van de begroting vorig jaar. U bent toen niet op alle uiteenzettingen kunnen ingaan. Daarom herhaal ik enkele van mijn bedenkingen die ik toen heb geformuleerd.

Drie categorieën liggen aan de basis. Ten eerste is er het financiële element. Ter zake doe ik opmerken dat de studietoelagen een hinderpaal kunnen vormen voor de jongeren, vooral uit een sociaal-cultureel zwakker milieu, die moeten zitten blijven om hun studie af te werken. Overzitters haken vaken af omdat ze geen studietoelagen meer krijgen.

Ten tweede stellen wij vast dat gezinnen met meerdere kinderen die hoger onderwijs volgen het moeilijk hebben, vooral wanneer ze juist buiten de studietoelagen vallen waarvoor de inkomenscriteria toch niet al te hoog liggen.

Ten derde, moeten wij de sociaal-culturele achterstand wegwerken. Daarover moet een breed maatschappelijk debat plaatsvinden dat de politiek overstijgt. PMS en de scholen zelf kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

Verder wil ik ook nog aanstippen dat de spreiding van de universitaire instellingen ook een duidelijke invloed heeft op de participatie. De studie van professor Deleeck vermeldt dit niet als dusdanig, maar wij weten dat de participatie in het Brabantse veel hoger ligt dan in het Kortrijkse en het Limburgse bijvoorbeeld.

Mijnheer de Minister, ik wil deze interpellatie met drie vragen besluiten. Gaat de Minister akkoord met de analyse van de oorzaken van de achterstand inzake democratisering ?

Ten tweede, welke middelen overweegt de Minister om deze achterstand in te halen ?

Uit de studie van professor Deleeck blijkt dat vooral kinderen uit lagere sociale klassen hoger onderwijs buiten de universiteit volgen. Door het

Moors

inschrijvingsgeld voor dit onderwijs te verhogen en door het ontbreken van sociale toelagen voor dit onderwijs treffen wij een anti-democratische maatregel. Zoals vele sprekers bij de begroting pleit ik er voor om dit inschrijvingsgeld in september niet in te voeren en aldus tot de democratisering van het onderwijs bij te dragen. Voor mij hoeven niet alleen leerlingen naar de universiteit te gaan. Ook het onderwijs van het lange type buiten de universiteit geeft een volwaardige opleiding waarmee jongeren later professioneel aan hun trekken kunnen komen.

De Voorzitter : De heer Verheyden heeft het woord.

De heer J. Verheyden (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter aansluitend bij de interpellaties van de heer Van Durme en van de heer Moors wil ik namens de SP-fractie enkele vaststellingen doen en bedenkingen formuleren.

De studie van Professor Herman Deleeck heeft terecht opnieuw de aandacht gevestigd op het probleem van de democratisering van ons onderwijs.

Het is inderdaad nodig dat er weer ernstig wordt nagedacht over de maatschappelijke functie van het onderwijs en over de wijze waarop het onderwijs deze functie het best kan vervullen. De jongste jaren heeft het beleid al te vaak de juridische, financiële en structurele aspecten benadrukt, zonder altijd voldoende rekening te houden met de pedagogische, inhoudelijke, sociale en democratiserende functie van het onderwijs.

Nochtans zou het steeds onze eerste en voortdurende bekommernis moeten zijn iedereen, in overeenstemming met zijn begaafdheden, gelijke kansen in het onderwijs te geven. Dat dit niet zo is, heeft de studie van Deleeck duidelijk aangetoond. Ons onderwijs is doorgaans erg georganiseerd en afgestemd op de maat van de middenklasse en haar cultuur. Voor de kinderen uit de lagere sociale milieus is de kloof tussen de schoolse en buitenschoolse leefwe-

reld zeer groot. Dit laat ongetwijfeld zijn sporen na.

Hoewel Professor Deleeck zich in zijn studie toespit op de ongelijke deelname in het hoger onderwijs, wijst hij er ook op dat het sociale selectieproces in het lager onderwijs een aanvang neemt en vanaf dan steeds verderschrijdt.

Willen we tot een meer democratisch onderwijs komen, dan moeten we er ons goed van bewust zijn dat de sociaal-culturele achterstand reeds van bij de start van de schoolloopbaan, dit wil zeggen van in de kleuterklas, aanwezig is. Een doeltreffende democratisering van het onderwijs kan pas, wanneer onze blijvende aandacht voor de sociaal en cognitief zwakkere leerlingen op alle niveaus en in alle vormen van onderwijs omgezet wordt in begeleidingsstructuren die erop gericht zijn iedereen optimale kansen te bieden.

Dit betekent dan ook dat voor kinderen met bijzondere leerproblemen, zoals migrantenkinderen die omwille van de taalbarrière een achterstand dreigen op te lopen, een specifieke aanpak wordt gegarandeerd.

In het secundair onderwijs, dat in het huidige onderwijsveld als tussenstap tussen het lager en het hoger onderwijs een belangrijke scharnierfunctie heeft, is er met het VSO een waardevolle aanzet tot een meer democratisch onderwijs geweest. Het uitstellen van de studiekeuze en de geleidelijke studie-oriëntering, het meer geïndividualiseerde onderricht, de permanente begeleiding en evaluatie en de soepelere overgang van de ene richting naar de andere, hadden tot doel het secundair onderwijs meer te democratiseren.

De bezuinigingen van opeenvolgende regeringen en de wisselende visies van de Ministers van Onderwijs hebben echter het VSO in zijn fundamenten aangetast en het beetje afgebouwd. Met de invoering van het eenheidstype zijn er nu evenwel nieuwe perspectieven geopend voor het secundair onderwijs. Een gemeenschappelijke basisvorming bij de start is van fundamenteel belang in een democratisch en toekomstgericht onderwijs.

Om de aansluiting op alle vormen van hoger onderwijs, bijscholing en omscholing te verbeteren en te verfijnen, en om een succesvolle intrrede op de arbeidsmarkt te garanderen, is een modulaire opbouw voor de leerlingen van de derde graad secundair onderwijs het beste middel.

Het basisonderwijs daarentegen is dringend aan vernieuwing toe. Een vernieuwing die in de eerste plaats moet resulteren in een beter en meer rendabel onderwijs. Heel wat kinderen van lagere sociale klassen vertonen immers de eerste jaren van het lager onderwijs een grote leerachterstand. In het basisonderwijs begint de democratisering. Daar moeten de onderwijskansen geschapen worden en daar moeten de kinderen met een achterstand worden opgevangen.

De herwaardering van de taakleerkrachten die kinderen met leerproblemen begeleiden, is alleszins een stap in de goede richting.

De Voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik wil mij aansluiten bij de collega's die het woord hebben gevoerd over het probleem van de gebrekkige toegangsmogelijkheden voor de lagere sociale beroepsgroepen tot het hoger en meer in het bijzonder het universitair onderwijs. Ik zal natuurlijk niet: in herhaling vallen. Wij weten waarover we spreken wanneer wij deze ongelijkheid aanklagen.

Ik meen dat Professor Deleeck ten overvloede heeft bewezen dat er wel degelijk nog altijd een probleem bestaat.

Ik wil enkele oplossingen onder uw aandacht brengen, onder andere de studietoelagen. Op zich zijn deze niet hoog genoeg. De heer Moors heeft duidelijk uiteengezet dat zij slechts een factor zijn. Realiseert men zich voldoende dat de gemiddelde 45.000 frank die worden uitgekeerd slechts in enige mate een stimulans kunnen zijn wanneer men ziet hoe zwaar de studiekosten op een gezinsbudget kunnen wegen ?

Ik schat dat de studiekosten, zonder

Maes

rekening te houden met de studie-beurzen en ook zonder rekening te houden met de inschrijvingsgelden want dat is een factor die ermee samenhangt, moeten worden geraamd op ongeveer 150.000 frank per jaar per student.

Voor gezinnen met meerdere kinderen die snel op elkaar volgen wordt het vlug een onoverkomelijke last. Met een studietoelage van gemiddeld 45.000 frank kan dit onmogelijk worden opgevangen. Als het moet worden gespreid over de totale duur van de studie, kost een licentiaatsdiploma in de filologie voor een gezin al vlug 600.000 frank, een diploma in de rechten 750.000 frank. Indien daar nog een of meerdere bisjaren bijkomen, zien wij hoe deze cijfers de hoogte ingaan.

Ik meen dat dit een reëel probleem is. De oplossing die door de heer Deleeck en door verscheidene andere collega's, door de heer Van Durme, wordt gesuggereerd, is een hogere studietoelage aan minder gezinnen. Wij hebben dit probleem reeds bij de begrotingsbespreking onderzocht.

Ik heb parlementaire vragen gesteld over de sociale verdeling, over de beroepscategorieën van de ouders aan wie de studietoelagen worden toegekend. Sommige categorieën komen hier zeer goed uit, beter dan hun aandeel in de bevolking.

De vraag rijst hoe dit komt. Het ligt voor de hand dat als hogere studietoelagen worden toegekend aan minder gezinnen, er de absolute zekerheid moet zijn dat de belastingaangifte reëel is. Wanneer er een te groot verschil is tussen het reëel inkomen en het aangegeven inkomen, betekent dit dat een aantal mensen worden bevoordeeld die nu reeds de voordelen van een betrekkelijk gunstig fiscaal regime genieten of dit zelf verwerven, ten nadele van mensen die bijvoorbeeld een bescheiden inkomen uit twee lonen cumuleren. Deze mensen komen niet in aanmerking.

Zelfs met de mooiste sociale motieven, als de belastingaangiftes niet serieuzer beantwoorden aan de reële

welvaartssituatie van de gezinnen kunnen wij daarmee niet alles regelen.

Ik meen dat nog niet is gewezen op het speciale probleem van de meisjes en de democratisering van het hoger onderwijs, meer bepaald van het universitair onderwijs voor meisjes. Ik stel vast dat er een zeer grote vooruitgang is maar dat die beperkt blijft tot bepaalde studierichtingen en dat meisjes, zeker uit de lagere beroepsgroepen, hun weg niet vinden naar goed betaalde beroepen die via een universitair diploma of meerdere universitaire diploma's lopen.

Professor Deleeck heeft hierop niet gewezen maar de studie over dit probleem zou onvolledig zijn als dit punt niet werd vermeld. De cijfers die u ons hebt verstrekt ter gelegenheid van de begrotingsbespreking tonen aan hoe de meisjes in het lager onderwijs minder schoolachterstand oplopen, hoe ze hun best doen om dit alles waar te maken, behalve de migrantenmeisjes bij wie de motivatie wordt verminderd door het milieu.

Zij lopen een grotere achterstand op dan jongens, hoewel beiden verontvullende cijfers vertonen. Ik meen dat het probleem van de scholing in onze samenleving in de toekomst niet vanuit een exclusief mannelijk ke hoek kan worden bekeken, ook niet wanneer het gaat om technische en wetenschappelijke beroepen.

Zoals collega Moors heeft gezegd is het financiële één zaak, maar ook de andere factoren die tot betere participatie leiden zullen moeten worden onderzocht. Ik sluit mij aan bij degenen die pleiten voor een substantiële vorm van financiële hulp bij het studeren omdat ik ervan overtuigd ben dat de hoge kosten afschrikwekkend zijn voor heel wat gezinnen en jongeren, te meer omdat op dit ogenblik de sociale voordelen voor het hoger niet-universitair onderwijs nog steeds op een discriminerende wijze zijn uitgebouwd. Dus ja aan de democratisering, maar we zijn er nog niet.

De Voorzitter : Minister Coens heeft het woord.

Minister D. Coens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's,

het verheugt mij dat de collega's Van Durme, Moors, Verheyden en Maes een problematiek aan de orde hebben gesteld die terecht ons aller aandacht verdient ; met name de democratisering van het hoger onderwijs. Het gaat werkelijk om een bijzonder belangrijk punt in het onderwijsbeleid, wellicht het belangrijkste, waarmee wij ons kunnen inlaten. Ik zou willen antwoorden onder de vorm van vijf stellingen die meteen rechtstreeks een antwoord geven op de diverse elementen die hier werden naar voren gebracht.

Ten eerste, ik meen dat wij het er allen over eens zijn dat wij een echt democratisch onderwijsbestel hebben. Het is goed dat even te onderstrepen. Ik zal er niet te lang blijven bij stilstaan maar wil even de feiten op een rijtje plaatsen.

Ten tweede, alle jongeren van 2,5 tot 18 jaar krijgen volwaardig en gratis onderwijs. Op het einde van het secundair onderwijs kunnen alle leerlingen het gehomologeerd getuigschrift behalen. Op grond hiervan worden ze allen toegelaten tot het hoger onderwijs. Er bestaat geen enkele vorm van numerus clausus. Alleen voor de universitaire toegepaste wetenschappen is er een specifieke toelatingsproef.

Ten derde, het hoger onderwijsaanbod is nergens zo verscheiden en geografisch verspreid als bij ons.

Ter informatie kan ik u meedelen dat er in Vlaanderen 141 instellingen van het korte type zijn, 39 van het lange type. 12 instellingen voor hoger kunstonderwijs en 9 universitaire.

Ten vierde, ruim 166.000 leerlingen en studenten uit het secundair en hoger onderwijs krijgen een studietoelage. In 1989 werd hiervoor 2,6 miljard in de onderwijsbegroting ingeschreven : respectievelijk 0,8 miljard voor het secundair onderwijs en 1,8 miljard voor het hoger onderwijs.

Na deze elementen op een rijtje te hebben gezet, durf ik de vergelijking aan met om het even welk land, om te beweren dat wij over een uniek sociaal erfgoed inzake onderwijs beschikken. Wij hebben dit met zijn allen opgebouwd en wij moeten de ver-

Coens

worvenheden en de mogelijkheden hiervan ten volle realiseren. Wanneer men spreekt over democratisering, moet men uitgaan van de feiten.

De democratisering van het onderwijs is niet stilgevallen, maar krijgt terecht opnieuw aandacht. Zoals zovelen onder ons, ben ik een kind van de democratisering van het onderwijs. Politici, wetenschapsmensen en de sociaal-culturele bewegingen hebben de jaren zestig de democratisering aan de orde gesteld en gestalte gegeven. Met de crisisperiode is ook die gedachte wat stilgevallen, maar daarom niet de feitelijke democratisering. Via de wetenschappelijke onderzoeken komt ze terug boven, wat ook leidt tot besprekingen op beleidsniveau.

Iedereen zal het er wel over eens zijn dat wij nood hebben aan een verdere democratisering van het hoger onderwijs. Zij die de studie van Professor Deleeck en anderen hebben gelezen en wat wij ter zake hebben gepubliceerd, zullen vaststellen dat wij op dezelfde golflengte zitten. Er is geen tegenstelling tussen de opvattingen en de doelstellingen die wij nastreven.

Een klassieke misvatting in de discussie is dat democratisering blijkbaar alleen geslaagd is als er meer studenten, ook uit de lagere sociale groepen, naar het universitair onderwijs trekken. Wij moeten het hoger onderwijs in zijn geheel voor ogen houden en het biedt een brede waaier van beroepsopleidingen op hoog niveau. Deze opleidingen zijn weliswaar verschillend van de universitaire opleidingen, maar zeker niet minderwaardig. De democratisering van het onderwijs heeft dus betrekking op het hoger onderwijs in het algemeen.

Ons beperkend tot het universitair onderwijs, blijkt onder andere uit de studie van Professor Deleeck dat de deelname aan het universitair onderwijs over de periode van 1976-1985 met 10.000 eenheden is toegenomen: 42.000 in 1976 – 52.000 in 1985 – **54.700** in 1989, of een groei van respectievelijk 24 procent en 30

procent. Voor dezelfde periode noteren we echter ook een enorme groei van het aantal studenten in het niet-universitair hoger onderwijs: van **45.000** in 1976 tot 70.000 in 1985 en 80.000 in 1989, hetzij een groei van 55 procent, respectievelijk 78 procent.

Ook in de jaren 1980 hebben wij ondersteunende overheidsmaatregelen ter bevordering van de verdere democratisering genomen. Daarvoor ben ik grotendeels verantwoordelijk, want ik had het geluk sedert eind 1981 de verantwoordelijkheid te dragen voor het onderwijsbeleid. Wij hebben de sociale doelstelling democratisering van het onderwijs gerealiseerd door een aantal maatregelen, waarvan ik de bijzonderste opsom.

Een spreker noemde de taakleraar in het basisonderwijs. Deze functie is belangrijk omdat democratisering begint aan de basis zelfs vanaf het kleuteronderwijs. Een taakleraar is iemand die kinderen met leerproblemen in het basisonderwijs passend begeleidt. Ook in de huidige moeilijke budgettaire situatie hebben wij extra inspanningen gedaan, niet zonder resultaat, zoals wij reeds vroeger hebben uiteengezet. Honderd miljoen plus 15 ten honderd extra-lestijden op het aantal toegekende lestijden-taakleraar.

Het mooiste wat wij op beleidsvlak hebben kunnen doen is de verlenging van de leerplicht tot 18 jaar, waardoor jaarlijks 35.000 leerlingen niet meer voorbarig weerloos en kansloos op de arbeidsmarkt komen.

De heer Verheyden heeft gewezen op het belang van de invoering van het nieuwe kader voor het secundair onderwijs, met als sociaal gevolg dat een te vroege studiekeuze wordt vermeden. Er is een ruime gemeenschappelijke vorming bij de start, en een verruiming van het aanbod van opleidingen.

Er zijn ook meer gekwalificeerde hogere beroepsopleidingen, zij het hoofdzakelijk in het hoger onderwijs buiten de universiteit.

Er bestaan reeds overgangen en bruggen tussen de verschillende ho-

ger-onderwijsvormen, ook tussen het HOBU en de universiteit en vice versa.

Met ERASMUS-beurzen kunnen studenten uit het hoger onderwijs gedeeltelijk op Europees niveau studeren. Nu hebben wij kunnen verkrijgen dat er aanvullende beurzen komen voor de studenten die het financieel moeilijk hebben.

Wij hebben ook zeer veel aandacht besteed aan onderzoek en bijsturing van een democratisch stelsel van studietoelagen, die de studiekosten als zodanig dekken. Leefkosten en uitgesteld loon is iets anders. De variatie is groot in verhouding tot inkomen en kinderlast, waarop collega Moors terecht heeft gewezen.

Ik ben ervan overtuigd dat het behalen van een universitair diploma en het opbrengen van de daarvoor vereiste inspanningen, een goede investering zijn voor de betrokkenen. Inderdaad, men heeft meer en betere kansen in het leven.

Gedurende de tachtiger jaren hebben wij in algemene zin de versterking van het democratiseringsproces in het basis- en secundair onderwijs op gang gebracht en aanvullend de bestaande voorzieningen.

In dit verband wens ik in te gaan op het systeem van de studietoelagen. In totaal is hiervoor 2,6 miljard ingeschreven op de onderwijsbegroting, waarvan 1,8 miljard voor het hoger onderwijs, wat goed is voor de betoelaging van 40.600 studenten, met een gemiddelde studietoelage van 44.300 frank – dit kan oplopen tot 80.000 frank – wat zeker de studiekost dekt en 0,8 miljard voor het secundair onderwijs, goed voor de betoelaging van 125.700 leerlingen, met een gemiddelde studietoelage van 6.660 frank, wat een relatief laag bedrag is.

Men kan er inderdaad smalend over spreken. Dit geldt meestal voor de degenen die de situatie niet goed kennen. Zij zeggen dat een studietoelage van 6.660 frank niet de moeite loont. Dit is misschien waar voor degenen die een hoog inkomen hebben, maar het is een reële steun voor personen met een relatief laag inkomen.

Coens

Mijns inziens moet men tweemaal nadenken alvorens dit systeem door een ander te vervangen. Men gebruikt al te gemakkelijk een slogantaal in dat verband. Ik heb deze problematiek bestudeerd vanuit uw zorg, die ook de mijne is. De gebruikte slogan is : meer geld aan minder studenten.

Welnu, collega's, hierdoor zullen de gezinnen worden getroffen die belangrijk zijn in het proces van democratisering. Concreet zijn het – ik verwijs hierbij naar de HIVA-studie, waarop wij zonodig in detail kunnen ingaan, maar dit lijkt mij niet mogelijk – de gezinnen van onderwijzend personeel, bedienden en arbeiders.

Men moet dus goed weten welk effect zal worden beklmden wanneer men ingrijpt door de laagste studietoelagen af te schaffen. Men mag het sociaal impact van deze maatregel niet onderschatten. Wij mogen ons dus niet laten vangen aan slogans. Men moet vooraf grondig de sociale effecten van een dergelijk ingrijpen bestuderen.

Bijgevolg ben ik niet van plan lichtzinnig aan de bestaande toestand verandering te brengen. zolang er geen betere parameter wordt gevonden om de directe band te leggen tussen het reële gezinsinkomen – wat niet hetzelfde is als de fiscale aangifte – en de werkelijke studiekost.

Ik herhaal het. Wij moeten zeer voorzichtig zijn met de herziening met het thans gangbare systeem van studietoelagen. Dit is op zijn minst een nuance met wat hier door sommigen werd gesteld en wat ook in de studie van de heer Deleeck tot uiting kwam, rekening houdend met de fundamentele studieopdracht die wij aan het HIVA en aan onze diensten hebben gegeven betreffende de problematiek in verband met de effecten van een mogelijke maatregel.

Ik ben in het bezit van allerhande schema's. Daarom wens ik eens te meer te waarschuwen. Wanneer ik naga wie een toelage krijgt, kom ik tot het besluit dat 36 ten honderd van de studenten van het niet-universitair hoger onderwijs een beurs heeft en 24 ten honderd van de studenten

van het universitair onderwijs. Wanneer men de sociale afkomst van de betrokkenen onderzoekt, blijkt dat één vierde tot de arbeiderscategorie behoort.

Arbeiderscategorie betekent vandaag niet hetzelfde als twintig jaar geleden. Er zijn vele arbeiders die thans sociaal-professioneel in bediendengroepen zijn terechtgekomen en de sociologische samenstelling van de arbeidersgroep zou eveneens nader moeten worden onderzocht. De migrantengroep behoort daar in belangrijke mate toe. Eens te meer spoor ik u, alvorens een oordeel te vellen, tot voorzichtigheid aan.

De studietoelage wordt toegekend op basis van het reële inkomen. Het gekende fiscaal inkomen is niet altijd het reële inkomen. Deze problematiek ressorteert echter niet onder de bevoegdheid van de Minister van Onderwijs. Dit is een fiscaal probleem.

Er moet inderdaad meer worden gedaan. Het hele intellectuele potentieel van het Vlaamse volk moet worden aangesproken. Degenen die ertoe in staat zijn, moeten universitaire studies of studies op het niveau van hoger onderwijs kunnen volgen. Er moet echter rekening worden gehouden met de budgettaire haalbaarheid. Antwoordend op een aantal vragen stel ik vier maatregelen in het vooruitzicht. Ik ben het eens met de heer Moors wanneer hij zegt dat de toegankelijkheid tot de eerste cyclus van de universitaire opleiding belangrijk is voor de slaagkansen.

Ik ben, vanuit de democratiseringsgedachte, voorstander van een rationele spreiding van het onderwijsaanbod eerste cyclus. Daaraan moet een concentratie en samenwerking met de tweede en derde cyclus worden gekoppeld.

Ten tweede is er de problematiek van de specifieke studiekost van de studenten in het hoger onderwijs, meer bepaald het hoger onderwijs buiten de universiteit. De werkingsmiddelen van de instellingen voor hoger onderwijs buiten de universiteit vormen de kern van het probleem. De werkingsmiddelen zijn immers ontoereikend, daardoor is men genoodzaakt om een

hoger inschrijvingsgeld te vragen. Dit bedrag kan oplopen. In het kader van de begroting 1990 wordt een verhoging van het inschrijvingsgeld in het hoger onderwijs buiten de universiteit met 5.000 frank vooropgesteld.

De heer C. Moors : Een verhoging van het inschrijvingsgeld is een anti-sociale maatregel.

Minister D. Coens : Een verhoging met 5.000 frank is niet het einde van de democratisering, mijnheer Moors. Deze maatregel geldt trouwens niet voor de beursstudenten. Zij hebben het meest behoefte aan een studietoelage.

Het is niet juist te beweren dat door de verhoging van het inschrijvingsgeld er minder jongeren hoger onderwijs zullen volgen. Dit is niet het beslissend punt. Ik ben het met u eens, mijnheer Moors, dat de andere punten minstens even belangrijk zijn.

Op het derde punt heb ik positief geantwoord en ik onderschrijf met u de hele sociaal-culturele problematiek. Vanzelfsprekend gaat het niet om een graag genomen maatregel, maar wij zijn ertoe verplicht in het licht van de budgettaire sanering.

Er waren ook andere maatregelen nodig en mogelijk. Alles is een kwestie van afwegen. De problematiek is hiermee niet van de baan. Alles moet nog concreet worden uitgewerkt. Indien wij voor de problematiek van de werkingstoelage adequate oplossingen vinden, dan verleggen wij gewoonweg het probleem.

Het gaat niet zozeer om de 5.000 F inschrijvingsgeld. Heel wat instellingen zullen verplicht zijn om zogenaamde vrije inschrijvingsgelden te vragen met het oog op de reële te dragen kosten. Hier vallen merkelijke verschillen tussen de instellingen te noteren. Hoe dan ook het probleem dat hier rijst is dit van de werkingskredieten en de -toelagen. Dit is een prioritair punt.

Scholen bestaan niet louter uit leraren, hoewel het belangrijk is deze te motiveren en hen in staat te stellen hun opdracht te vervullen, maar een school moet in haar geheel behoorlijk kunnen functioneren en dat moet van

Coens

overheidswege worden verzekerd. Dat is nu net een kwestie van werkingskredieten 'en -toelagen. Dat heeft ook een sociale dimensie.

In de mate dat de werkingskredieten van overheidswege ontoereikend zijn, zal de schooloverheid haar kosten moeten verhalen op de ouders van de studenten. In het licht van de budgetcontrole naar 1991 toe willen wij daar een prioritair punt van maken.

Een derde maatregel die wij in het vooruitzicht stellen is de versterking van de studiekeuzebegeleiding. Dat is een opdracht niet alleen voor het onderwijs, maar ook voor de gezinnen en de PMS-centra. Het is hier een kwestie van gezonde mentaliteit. Niet alle opleidingen in het secundair onderwijs leiden immers tot om het even welke opleiding in het hoger onderwijs. Wij moeten dat goed beseffen. Wij hebben een omnivalentie maar de stelling die ik zo pas formuleerde is onvoldoende aanwezig in de geesten en de harten van de mensen en de begeleiders.

Wij moeten eveneens beseffen dat er zich een probleem stelt bij de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs – ter zake voer ik een intens overleg met de universiteiten – de studiekeuzebegeleiding en de processen die er kunnen toe leiden dat de jonge mensen zichzelf beter kennen en beter weten tot wat zij in staat zijn op het niveau van het tertiair onderwijs, zonder te redeneren in termen van meer of minder waarde. Alles hangt af van de mogelijkheden waarover men beschikt. Die mogelijkheden zijn voor elkeen verschillend. Het HOBU is helemaal niet minderwaardig ten opzichte van de universiteit. Het omgekeerde is uiteraard ook niet het geval.

Ik ben ervan overtuigd dat een aantal studenten die daar minder geschikt voor zijn toch hun kans wagen aan de universiteit. Het HOBU mist aldus een aantal studenten die momenteel in het universitair onderwijs participeren. Die problematiek laten wij wetenschappelijk onderzoeken. Nadien moeten wij beslissen hoe wij daar adequaat zullen op inspelen.

Er is een opdracht weggelegd voor de universiteiten en de hogescholen. Ik kan niet aanvaarden dat de harde realiteit blijft bestaan dat 50 procent van de studenten die universitaire studies aanvatten, faalt. De universiteiten hebben zich onvoldoende gerealiseerd dat er iets is veranderd in het gehele onderwijsbestef en in de samenleving. De pedagogische en didactische methodes die thans van toepassing zijn in de universiteiten en hogescholen zijn wellicht aan herziening toe.

Professor Deleecq verklaarde tijdens een gesprek dat wij met hem voerden dat zij nu nog altijd les geven zoals de vorige generatie en de generatie daarvoor. Dit stemt mij en wellicht u ook, tot nadenken. Zoiets kan niet.

Er greep een enorme evolutie plaats in de samenleving maar ook in het basis en secundair onderwijs en de universiteiten worden daar blijkbaar nauwelijks door beroerd. Ik weet dat er inspanningen worden geleverd maar die zijn mijns inziens onvoldoende. Men is zich eindelijk bewust van het feit dat er heel wat te doen valt inzake het studiecursus aan onze universiteiten en hogescholen. Men vraagt zich af of het grote aantal vakken en het volume ervan op de vroegere leest moet geschoeid blijven. Ter zake dient een standpunt te worden ingenomen door de universiteiten en door de hogescholen en hiermee ontloop ik mijn verantwoordelijkheid niet.

Vervolgens wil ik u mededelen dat de democratisering van het onderwijs, in het bijzonder van het hoger onderwijs in een nieuw perspectief moet worden gezien. Hierbij denk ik aan de postgraduate opleidingen.

Ik herhaal en preciseer dat het voor mij niet noodzakelijk is dat onmiddellijk na het behalen van een eerste universitair diploma of een diploma hoger onderwijs men onmiddellijk een tweede of derde diploma behaalt. Dit houdt de devalorisatie van het universitaire diploma in.

Wel vind ik het nuttig en noodzakelijk dat men verder studeert maar dit hoeft niet onmiddellijk te gebeuren na het behalen van het eerste diplo-

ma. Ik ben de mening toegedaan dat men moet denken in termen van leren en werken in een permanente combinatie, ingebakken in de beroepsloopbaan. De beroepswereld moet hier mede verantwoordelijkheid dragen.

Ik heb dit reeds meermaals gezegd en herhaal het hier nogmaals. Het gaat hier dus niet gewoon om het afwentelen van onze verantwoordelijkheid. Ik ben trouwens bereid het beurzenstelsel voor het derde cyclusniveau te onderzoeken en na te gaan in welke mate dat al dan niet mogelijk is, evenwel op een zeer voorzichtige manier. Vanuit sociaal oogpunt dienen wij na te gaan in welke mate daaraan een reële behoefte bestaat.

Het is evenwel belangrijk dat wij nadenken, onderzoeken en ook handelen teneinde de democratisering in het kader van deze learning society te plaatsen. Wij dienen er ter zake over te waken dat de basis effectief voldoende degelijk is. Immers, het leerplichtig onderwijs voor het eerste tertiair onderwijsdiploma is essentieel. Dit is een voorwaarde om de reële democratisering van het onderwijs voor iedereen gedurende het ganse leven verder mogelijk te maken. Dat houdt een maatschappelijke herwaardering in, met alle consequenties daaraan verbonden, van onderwijs voor iedereen, gedurende het ganse leven, in functie van onze evolverende samenleving.

Vanuit deze gedachte, die u heeft naar voren gebracht, – die ik trouwens bijtreedt – en gelet op de mogelijkheden waarover wij thans beschikken, meen ik dat wij nog één en ander kunnen doen in voortzetting van wat bezig is en wat tot onze wettelijke opdracht behoort, met name de democratisering van het onderwijs in het algemeen en van het tertiair onderwijs in het bijzonder. (*Applaus bij de meerderheid*)

De Voorzitter : De heer Van Durme heeft het woord.

De heer W. Van Durme : Mijnheer de Minister, ik wil verduidelijken dat ik een vraag heb gesteld in verband met de studietoelagen. Ik heb u gevraagd of u akkoord was met de stelling van Professor Deleecq. Zulks

Van Durme

houdt niet in dat wij met deze stelling akkoord gaan. Het is mogelijk dat men de indruk krijgt dat wij deze stelling zelf naar voren schuiven. Zoals mevrouw Maes erop gewezen heeft kan dat niet zo maar gebeuren.

Minister D. Coens : Ik meen toch dat ik daarop heb geantwoord, met name dat wij ons niet mogen laten vangen door de stelling meer aan minder. Dat was mijn antwoord, niet rechtstreeks tot u, maar in het algemeen.

Ik heb het geluk gehad met Professor Deleeck daarover te discussiëren. Deze discussie was zeer nuttig zowel voor hen, die de studie hebben opgesteld, als voor de andere milieus aan de diverse universiteiten, waar men met deze problematiek bezig is.

De heer W. Van Durme : Wij zijn inderdaad benieuwd om te weten in welke richting men gaat. Er wordt immers reeds geruime tijd over gesproken en bijgevolg rijzen vragen over op til zijnde veranderingen.

Minister D. Coens : Ik heb toch zeer duidelijk gezegd dat ik niet bereid ben lichtzinnig aan het systeem veranderingen aan te brengen. Ik heb gewezen op de effecten van bijvoorbeeld het schrappen van die relatief kleine studietoelage op de sociale categorieën. Aanvankelijk dacht ik ook dat zulks een onderzoek vergt. Ik kan u trouwens de modellen van de effecten tonen, waarbij ik erop wijs dat het ook – en niet in het minst – om de categorie uit de werkgroep zou gaan.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer J. Timmermans tot de heer L. Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over het ontbreken van een MER inzake uitbreidingswerken bij de luchthaven van Zaventem

De Voorzitter : Aan de orde is de

interpellatie van de heer Timmermans tot de heer Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, over het ontbreken van een MER inzake uitbreidingswerken bij de luchthaven van Zaventem.

De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, beste collega's, volgens de informatie verstrekt door de Minister van Verkeerswezen, plannen de BATC en de Regie der Luchtwegen voor de komende jaren belangrijke uitbreidingswerken voor de luchthaven van Zaventem.

Deze uitbreidingswerken omvatten voor dit jaar een reeks voorbereidende werken : voorlopige vertrekhal aan finger-noord ; een remote parking voor vliegtuigen ; de bouw van een zesde verdieping op het parkeergebouw.

Vervolgens zijn drie fasen van uitbreidingswerken voorzien : uitbreiding van de eigenlijk terminal en bouw van de Y-finger met een lengte van 225 m – kostprijs 12 miljard frank ; verder de bouw van een tweede finger en afbraak van de bestaande noord- en zuid-finger ; ten slotte de bouw van een derde finger, alsmede bijkomende uitbreiding van het eigenlijke stationsgebouw.

De Regie der Luchtwegen zal verder ook nog dienen in te staan voor de uitbreiding van onder andere de inschepingsvloer, de rioleringen en de uitbreidingen van het spaarbekken.

Ik heb verder kennis van een reeks andere aanvragen bij het gemeentebestuur van Steenokkerzeel inzake de uitbreiding van de luchthaven. Ik citeer kort : ten eerste door de Regie der Luchtwegen : verlenging van de tunnel onder de startbaan 25L ; aanleg van toegangswegen tot het petroleumdorp en de provisiekamer ; ten tweede door Brucargo : verlenging van de ringbaan ; ten derde door BATC : bouwaanvraag van Y-finger ; ten vierde door TCR : herstelplaats rollend materiaal 1755 m², plus verdieping, plus de aanvraag van de uitbatingvergunning ; ten vijfde

door BELGAVIA : werkhall en kantoorruimten en onderhoud ; ten zesde door TEAMCO : uitbreiding van de Regie der Luchtwegen ; ten zevende door RLW : uitbreiding van het spaarbekken Vogelzang ; ten achtste door Airport Car Center : lozingsvergunning ; ten negende door BATC : technische werken – uitbreiding van toegangswegen tussen Vilvoordelaan en luchthavenstation ; ten tiende door RLW : technische werken door de Regie der Luchtwegen : aanleggen van verharding, riolering, waterleiding.

Uiteraard is de SP niet gekant tegen de verdere ontwikkeling en uitbreiding van onze nationale luchthaven. Maar voorafgaandelijk dienen op een ernstige wijze de milieueffecten van deze ingrijpende wijzigingen te worden onderzocht en eventuele maatregelen genomen, plannen aangepast, zo dit nodig mocht blijken.

De verantwoordelijke instanties moeten kunnen voorkomen in plaats van achteraf maatregelen te moeten treffen die soms minder efficiënt zijn en meer kosten.

Ik verwijs ter zake naar de terechte klachten van de bewoners van Zaventem en omliggende op het vlak van bijvoorbeeld de lawaaihinder.

Samen met de werkgroep Leefmilieu en verkeersveiligheid Melsbroek en de plaatselijke SP-afdeling zijn wij erg bezorgd omdat geen opdracht werd gegeven tot het opstellen van een milieueffectrapport, zoals bepaald bij het besluit van de Vlaamse Executieve op 23 maart 1989.

Deze noodbesluiten van de Vlaamse Executieve om gedeeltelijk te voldoen aan de Europese richtlijn van 27 juli 1985 betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten, stellen duidelijk in artikel 2, vierde punt, dat voor de aanleg en/of ingrijpende wijzigingen van vliegvelden een milieueffectrapport is vereist.

Ter uitvoering en toepassing trouwens van deze beslissing van de Executieve heeft Directeur-generaal Vermeulen van de Administratie voor Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu op 18 oktober 1989 een nota

Timmermans

gericht ten einde de volledigheid van de aanvraag en bouwvergunning te regelen.

In deze toelichtende nota gericht aan het Bestuur voor Ruimtelijke Ordening, het Bestuur voor Landinrichting, het Bestuur voor Leefmilieu en het Bestuur voor Monumenten en Landschappen wordt onder punt 4 gesteld :

Aanleg en/of ingrijpende wijzigingen van vliegvelden met een start- en landingsbaan van ten minste 2.100 m

– vliegveld, geheel van de infrastructuur dat behoort tot de uitrusting van een vliegveld en waarvoor in zijn geheel of voor onderdelen een aanvraag wordt ingediend ;

– aanleg of verlegging van een bestaande startbaan- of landingsbaan van meer dan 2.100 m of verlenging van bestaande startbaan tot 2.100 m of meer met bijhorende infrastructuur ;

– ingrijpende wijziging : aanleg taxi-baan, aanleg parkeerterrein, alle werken die capaciteitverhogend werken.

Dat is de formulering voor een ingrijpende wijziging. De weerslag op het milieu is dan ook aanmerkelijk.

Een aantal elementen hiervan zijn en ik heb ze reeds opgesomd in mijn interpellatie. Een, door de vergroting van de capaciteit, zullen er meer vliegtuigen landen, opstijgen, aanrollen. De kans op meer lawaai, uitstoot van giftige stoffen en reukhinder nemen toe.

Twee, de verharde oppervlakte neemt sterk toe. De Regie der Luchtwegen spreekt van een toename van 100 ha. Dit betekent meer risico's voor wateroverlast voor de omgeving en verstoring van het hydrologisch systeem.

Drie, een toenemende activiteit en verdere uitbouw van de vrachtzone vergroot ook de hoeveelheid bezoe-deld water. De risico's voor nog sterkere bezoedeling van de oppervlakte-waters nemen toe.

Vier, het verkeer van en naar de luchthaven zal uiteraard eveneens toenemen. Dit betekent een verhoging van de verkeersintensiteit in de omgeving van de luchthaven.

Wij vestigen er uw aandacht op dat thans reeds aangevangen wordt met de werken en dat reeds aanvragen lopen voor de uitvoering van de werken, zonder dat een milieueffectenrapport is opgesteld.

Voor ons is dit onaanvaardbaar.

Wij menen dat het een redelijke eis is, dat geen werken meer worden uitgevoerd en dat alle bouwaanvragen geweigerd worden op grond van de onvolledige samenstelling van het dossier, gezien het milieueffectenrapport ontbreekt.

In het bijzonder vragen wij ook uw aandacht voor de aanvraag die door de Regie der Luchtwegen werd ingediend voor de vergroting van het wachtbekken in het beschermd landschap Floordambos.

Naar wij vernomen hebben, via een nota van de werkgroep Leefmilieu zou de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen de uitvoering van dit werk niet in overeenstemming achten met de wetenschappelijke en esthetische waarde van het gebied en zou de Commissie u ook in die zin hebben geadviseerd.

Wij wijzen er verder op dat volgens ons onvoldoende alternatieven werden onderzocht. Daardoor grijpt men naar de meest voor de hand liggende oplossing, met name vergroting van de bestaande bekkens in waardevolle natuurgebieden.

Wij vragen dan ook dat in de gegeven omstandigheden de aanvraag binnen de gestelde termijn zou worden behandeld en dat geen toelating zou worden afgeleverd.

Mijnheer de Minister, ik zou u dankbaar zijn mocht u gehoor geven aan het verzoek om minstens voor de nu nog niet vergunde werken een milieueffectrapport op te vragen zoals het in feite hoort.

De Voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer F. Vermeiren (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik verheug er mij over dat collega Timmermans, afkomstig uit Ninove, toch interesse betoont voor een regio die dagdagelijks ondervindt dat een luchthaven ecologische problemen met zich meebrengt.

Ook tijdens de bespreking van de begroting heb ik er Minister Sauwens op gewezen dat het mij ten eerste stoort dat men het wél heeft over de havens van Zeebrugge en Antwerpen en de mijnen van Limburg, maar niet spreekt over een streek die nochtans de nationale economie dient door de tewerkstelling van ongeveer 100.000 personen, het verwerken van 350.000 ton cargo en zovele andere activiteiten die onze economie doen draaien.

Daarenboven beweren de betrokken Ministers, de nationale Minister van Verkeerswezen en de Gemeenschapsminister van Verkeerswezen en Openbare Werken, die toch wel een impact kunnen hebben, herhaaldelijk dat zij niet beschikken over kredieten. Ofwel beloven zij, meestal in de plaatselijke pers – en niet op deze tribune of langs de geëigende kanalen – er iets aan te doen. Vandaar dat milieuverenigingen – en die doen goed werk – daarop reageren, wat niet betekent dat zij volkomen gelijk hebben.

Mijnheer Timmermans, ik wens zeker niet in de plaats van de Minister te antwoorden. Integendeel, toch kan ik reeds zeggen in naam van de Schepen van Ruimtelijke Ordening van de gemeente Zaventem – die trouwens een SP-er is – dat nooit een bouwvergunning werd afgeleverd die niet zou beantwoorden aan de wetgeving ter zake.

Door de lokale instantie, met name de gemeente Zaventem werd er initiatief genomen in verband met het opstellen van een verkeersstudie door de KUL en een studie in verband met de lawaaihinder door de VUB. Het is duidelijk dat er ook een milieueffectenrapport dient opgesteld op verzoek van de opdrachtgever van de werken, met name de Regie der Luchtwegen.

Op dit ogenblik worden bijkomende

De heer R. Daems (PVV) verwonderde zich erover dat precies de meest bekritiseerde diensten van O VAM niet werden doorgelicht

parkeerplaatsen aangelegd, wat dringend noodzakelijk is. Daarnaast is er een studie voor uitbreiding en modernisering van de luchthaven ingevolge een opdracht uitgevoerd door de voormalige Minister van Verkeerswezen Herman De Croo, de studie Burns & McDonald. Deze studie – en nu citeer ik de heer De Croo – maakte gewag van het feit, dat de parochiale luchthaven van Zaventem dringend aan werken toe is.

Dit werd trouwens bevestigd door verschillende persartikelen onder meer in de Wall Street Journal. Collega Timmermans, men mag dus niet het ene met het andere verwarren en appels met citroenen vergelijken.

Uiteraard moeten wij oog hebben voor de ecologische problemen. Ik dring er bij de Minister op aan – waarschijnlijk zal hij in die zin antwoorden – dat de wetgeving zou worden toegepast inzake de eventuele uitbreiding van de startbanen omdat hierbij meer komt kijken dan enkel bouwwerken, namelijk een enor-

me impact op de ecologische situatie en op de hinder die de streekbewoners kunnen ondervinden.

Ik maak trouwens heel graag van de gelegenheid gebruik om op te merken dat ik in de eerstkomende dagen in de Kamer een interpellatie, gericht aan de Minister van Verkeerswezen, zal houden in verband met zijn verklaringen voor de TV en in de pers.

Volgens de Minister doet hij wat aan de lawaaihinder om en rond de luchthaven. Zo heeft hij onder meer apparatuur besteld om te verhinderen dat sommige vliegtuigen te veel lawaai zouden produceren. Nochtans heeft hij terzelfdertijd „en stoemelings” de beslissing genomen om tijdens de komende maanden juli en augustus toe te laten dat chartervliegtuigen van nevenmaatschappijen van SABENA 's nachts zullen kunnen opstijgen.

Mijnheer de Minister, ik kan de heer Timmermans geen ongelijk geven wanneer hij een milieueffectenrapportstudie vraagt over de uitbreiding en de eventuele modernisering van de nationale luchthaven en tevens vraagt de Minister van Verkeerswezen die koud en warm blaast, in het oog te houden.

Vanuit onze streek zullen wij deze plannen inderdaad van zeer nabij volgen. Het kan niet zijn dat een streek naast het duiden van een TGV, het afrekenen met lange verkeersfiles, bovenop de koerierdienst nog vele chartervluchten te verwerken zou krijgen, vooral dan in juli en augustus. Namens mijn streek pleit ik voor een milieueffectenrapport dat de gevolgen van lawaaihinder en luchtverontreiniging onderzoekt. Tegelijk met het milieueffectrapport zou misschien nu al kunnen worden uitgekeken naar compensaties voor de omgeving van de luchthaven. Ik denk aan Steenokkerzeel, Nederokkerzeel, Kampenhout, Everberg, Kortenberg en waarom niet Zaventem waar men in het kader van het te wijzigen gewestplan in nieuwe stroken voor groenvoorziening zou kunnen zorgen, zodanig dat degenen die bijdragen tot de nationale economie en veel last hebben van milieuhinder toch ook enige compensatie krijgen.

Ik ben ervan overtuigd dat wij bij de

Minister gehoor zullen vinden en wij rekenen op zijn bezoek in de komende maanden zodat hij zich daadwerkelijk van de situatie kan vergewissen. Ik dank nogmaals de heer Timmermans voor zijn belangstelling voor onze streek. Ik hoop dat hij bij velen, ook van andere partijen, gehoor zal vinden, want ik stel vast dat er in dit dossier veel tegenspraak bestaat.

De Voorzitter : Minister Walt Niel heeft het woord.

Minister L. Walt Niel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijn antwoord zal relatief kort zijn omdat beide sprekers mij al de pap in de mond hebben gegeven en in hun antwoord reeds suggesties hebben geformuleerd.

De werken waarover het hier gaat betreffen de herstructurering en uitbreiding van onze nationale luchthaven in het kader van het plan Zaventem 3000.

Deze werken zouden in zes fasen uitgevoerd worden, waarvan sommige nog opgedeeld in deelfasen. Op de consequenties van dit totaalplan kom ik hier verder nog terug.

Wat is er tot nu toe reeds gebeurd ? Op 29 juni 1989 kreeg de Gemachtigde Ambtenaar een bouwaanvraag toegestuurd van de Regie der Luchtwegen. De vergunning betrof het aanleggen van verhardingen, rioleering, waterleiding en toegankelijke kokers. Ze werd op 25 oktober 1989 afgeleverd. Het ging hier meer bepaald over de aanleg van bijkomende taxiwegen en parkings.

Op basis van besprekingen met de Regie der Luchtwegen, met het Bestuur voor Leefmilieu en met het Bestuur voor de Ruimtelijke Ordening werd geoordeeld dat voor deze eerste onderfase van werken geen MER-verplichting kon worden gesteld, zodat op 5 oktober de bouwvergunning werd verleend.

Inderdaad, het besluit van de Vlaamse Executieve van 23 maart 1989, houdende bepaling voor het Vlaams Geweste van de categorieën van werken en handelingen, andere dan hinderlijke inrichtingen, waarvoor

Waltniel

een MER is vereist voor de volledigheid van de bouwaanvraag, vermeld in artikel 2, punt 4 „aanleg en/of ingrijpende wijzigingen van vliegvelden met een start- en landingsbaan van ten minste 2.100 meter.”

Aangezien de in die eerste onderfase aangevraagde werken geen ingrijpende wijzigingen tot doel hadden, geen start- of landingsbanen werden verlengd en er bijgevolg onder meer geen bijkomende geluidsoverlast zou ontstaan, werd er terecht geoordeeld dat hier geen MER verplicht was.

Wat gaat er nu nog in de toekomst gebeuren ? De aanvragen die bij mijn diensten aanhangig werden gemaakt voor de volgende fazen omvatten de bouw van twee bijkomende parkeerverdiepingen op het bestaande parkeergebouw en de verbouwing van dit gebouw ; de bouw van een nieuw terminalgebouw en Y-fingergebouw ; het aanpassen en verbeteren van de wegenis tussen het kruispunt van de Vilvoordelaan en het luchthavenstation ; het uitbreiden van de vrachtzone te Brucargo ; het uitbreiden van het wachtbekken Vogelzang en het aanleggen van regenwaterafvoer- en droogweerafvoerbuizen.

Het lijkt mij duidelijk, daar ben ik het volledig eens met het geachte lid, dat de bepalingen van het hogervermeld artikel van de besluiten inzake de MER-verplichting van toepassing zijn op de belangrijke verbouwingswerken die in de eerstvolgende jaren op de luchthaven nog worden gepland.

Het is aangewezen dat een overkoepelend MER wordt opgesteld voor het geheel van de geplande werken. Dit MER dient zo breed mogelijk opgevat te worden en zal onder meer aan belangrijke facetten zoals waterbeheersing, bescherming van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater, afvalwaterbehandeling, geluids- en verkeersbelasting, bijzonder veel aandacht moeten schenken.

Wij hebben het allemaal al meegeemaakt dat een vergadering in het kasteel van Steenokkerzeel moet wor-

den geschorst omdat een zwaar vliegtuig opstijgt.

Ondertussen houdt mijn Administratie de reeds, om praktische redenen, ingediende bouwaanvragen voor de verschillende onderdelen van het project, in beraad.

Mijnheer Vermeiren, vermits u gezegd heeft dat u het Denderprobleem zeer angstvallig laat volgen, kan ik u zeggen, en ook aan de heer Timmermans, dat wij Ninovieters Zaventem niet zullen loslaten in verband met het milieu.

De Voorzitter : De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans : Mijnheer de Minister, zoals blijkt uit het antwoord dat u geeft op mijn interpellatie, handelt u volledig correct.

In het eerste deel stelt u inderdaad dat bepaalde voorbereidende werken, die nu zijn uitgevoerd en waarvoor een vergunning werd gegeven, mogelijk waren binnen de huidige reglementering van de Vlaamse Executieve. Dat is een kritiek ten gronde op die regeling van milieueffectrapportering en ik meen dat het opportuun is het geheel van de werken te bekijken zoals nu in de tweede fase gebeurt. Ook daar is uw houding correct, maar in het begin van de enkelvoudige werken waarvoor er nu reeds een vergunning is – en die niet vallen onder de voorwaarden zoals de noodbesluiten van de Vlaamse Executieve die vorig jaar in maart werden geformuleerd. Daarop heb ik kritiek omdat het in wezen ook tot een geheel van werken behoort. Dat is een andere aangelegenheid waarvoor u individueel niet verantwoordelijk is. Mijnheer de Minister, ik wil u expliciet danken voor uw correcte houding.

Verder wil ik aan collega Vermeiren zeggen dat hij met betrekking tot het probleem Zaventem gelijk heeft. Ook voor andere werken waarvoor de Minister van Verkeerswezen bevoegd is, moet de milieueffectrapportering van toepassing zijn, voor al de ongemakken die de inwoners van Zaventem, van Steenokkerzeel en van de omliggende gemeenten hebben.

Ik heb nooit beweerd dat in Zaventem onterecht bouwvergunningen zijn afgeleverd. Het grootste deel van de uitbreidingswerken gebeurt niet op het grondgebied van de gemeente Zaventem maar wel in Steenokkerzeel.

Ik heb onrechtstreeks contact gehad met uw collega, de SP-schepen van ruimtelijke ordening van Zaventem en onze visie was gelijklopend. Het is een economische noodzaak dat de nationale luchthaven haar naam waardig wordt, dat ze wordt gevaloriseerd en uitgebreid, voor Brussel als hoofdstad van Europa. Ook is het duidelijk dat dan voorafgaandelijk k alle negatieve milieueffecten moeten worden onderzocht beter dan achterna te hollen, zoals nu het geval is.

De heer F. Vermeiren : Mijnheer de Voorzitter, ik dank nogmaals al degenen die zich voor deze problematiek interesseren. Collega's ik heb dagelijks rechtstreeks contact met de betrokkenen, wat niet het geval is voor u. Dit betekent dat wij ook directeur met het probleem worden geconfronteerd.

Toch wil ik de aandacht van de interpellant vestigen op het feit dat men zeker niet de fout mag begaan – ik zeg niet dat u dat doet, maar laat het een les zijn voor de toekomst, hoewel ik mij niet als lesgever wil opstellen – de modernisering van de luchthaven en de toegangswegen naar, de luchthaven toe te verwarren met andere problemen zoals milieuverontreiniging, uitbreiding van de startbanen, enzovoort. Het ene houdt misschien grotendeels verband met het leven van de luchthaven en alles wat er komt bij kijken, maar er zijn zaken die toch prioritair zijn.

Vandaar dat de vergunningen die voor een groot gedeelte zijn afgeleverd door de diensten van Stedebouw-Leuven en de gemeente Zaventem in het bijzonder alleen en rechtstreeks verband hielden met de directe modernisering die broodnodig is en zeer dringend is.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Dames en heren, ik stel voor hier

Voorzitter

onze werkzaamheden te schorsen tot 19.45 uur.

– De vergadering wordt geschorst om 19.15 uur.

– De vergadering wordt hervat om 19.50 uur:

Interpellatie van mevrouw N. Maes tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over de kinderopvang

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Maes tot de heer Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over de kinderopvang.

Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, ik beseft dat op dit uur interpelleren problemen voor de kinderopvang kan meebrengen. Ik heb dit van sommige collega's vernomen. Ik zal het daarover hebben, niet over onze problemen, die van het personeel of van de journalisten, maar over de stijgende behoefte aan kinderopvang in deze tijd.

Men schijnt ervan overtuigd te zijn dat de vrouwen, nu en in de toekomst, hun beroep zullen combineren met het gezinsleven, en dat de industrie erop rekent dat dit zal gebeuren. Ook de overheid weet dat de enige reserve aan arbeidskrachten, die binnen een paar jaar nog zal bestaan, het inschakelen van vrouwen zal zijn.

Jonge gezinnen worden geconfronteerd met een vraag naar kinderopvang, die vaak een levensgroot probleem kan worden. Op dit ogenblik staan op de wachtlijst van het kinderdagverblijf Hermelijn te Sint-Niklaas zoveel kinderen ingeschreven, dat wij onmiddellijk, omdat de vraag zo groot is, een tweede kinderdagverblijf zouden moeten openen, zonder dat wij aan één nieuwe behoefte zouden voldoen.

Door de arbeidsflexibiliteit, de nieu-

we fiscale regelingen, het groter aantal buitenshuiswerkende vrouwen en het groter aantal buitenshuiswerkende grootmoeders, is de behoefte aan kinderopvang enorm gestegen. Deze behoefte blijft stijgen.

Uit het jaarverslag van 1988 van Kind en Gezin, blijkt onder meer dat de gewone kinderopvang in de kinderdagverblijven van 1985 tot 1988 met 11 procent is gestegen ; de diensten voor de erkende opvanggezinnen moeten trachten te voldoen aan een verhoogde vraag van 48 procent. De naschoolse opvang zorgt voor nog grotere problemen. De kinderdagverblijven vangen daarvan 18 procent op en de opvanggezinnen 130 procent meer. 53 procent van de Vlaamse kinderen wordt buitenshuis opgevangen, 45 procent bij grootouders, 20 procent bij particulieren, 12 procent bij erkende kribben, 10 procent bij erkende onthaalmoeders.

Het aantal kinderen dat moet worden opgevangen neemt van jaar tot jaar toe : in één jaar tijd waren dat 2.100 kinderen meer, terwijl het aantal plaatsen slechts met 280 is gestegen in de kinderdagverblijven en met 225 in de opvanggezinnen. Aan de andere kant is er een daling van de particuliere opvang waar te nemen.

Mijnheer de Minister, ik zal hier niet pleiten voor één bepaalde vorm van opvang ; ik pleit voor een ernstige erkenning door de Vlaamse Regering van het levensgrote probleem van allerlei vormen van opvang, overdag, 's nachts, buiten de schooluren. Ik ben ervan overtuigd dat de middelen die daarvoor op dit ogenblik worden uitgetrokken, onvoldoende zijn.

Sta mij toe even in te gaan op de verschillende categorieën van opvang.

Er is de categorie van de particuliere opvanggezinnen en -diensten. Er waren in 1988 zowat 4.096 particuliere onthaalmoeders, terwijl het aantal particuliere opvanginstellingen in 1988 159 eenheden bedroeg. Het valt te verwachten dat het aantal fors zal dalen.

Om aan particuliere opvang te doen moet de betrokkene aan heel wat voorwaarden voldoen : meldings-

plicht bij Kind en Gezin, het statuut van zelfstandige verkrijgen, aansluiten bij de Kas voor Zelfstandigen, kwartaalbijdragen betalen, kortom een hele papieren rompslomp en uitgebreide administratie. De privé-instelling kan bovendien niet vragen aan een familielid of vriendin om even bij te springen, want zij moet aan de ouders fiscale kwijtschriften overhandigen. Door de fiscale tegemoetkoming zijn de inkomsten gekend, de kosten daartegenover zijn zeer hoog. De ouders zien in de fiscale tegemoetkoming een belangrijke aanmoediging om van de diensten gebruik te maken, maar de opvang zelf wordt met heel wat praktische en financiële problemen geconfronteerd.

Om de particuliere opvang te kunnen behouden, die we nodig hebben, moeten er maatregelen worden getroffen. De onthaalmoeders moeten gemakkelijker kunnen aansluiten bij erkende diensten. De Bond voor Jonge en Grote Gezinnen pleit ervoor om de zelfstandige opvang hetzelfde statuut te verlenen als de opvanggezinnen die verbonden zijn aan erkende diensten.

Minister J. Lenssens : U bedoelt waarschijnlijk het fiscaal en sociaal statuut, mevrouw Maes. Ik ben het daarmee eens, maar zoals u weet resorteert dit niet onder mijn bevoegdheid.

Mevrouw N. Maes : Waarschijnlijk zullen nog hier en daar problemen van afspraken moeten worden opgelost, mijnheer de Minister. Het is echter niet onze fout dat deze zaken niet in onze bevoegdheid liggen.

Minister J. Lenssens : Dit is een belangrijk element in het debat, omdat de druk vanuit de zelfstandige, particuliere opvangmoeders op de erkende diensten groot is omwille van de fiscale en sociale ongelijkheid in het statuut.

Mocht dit er niet zijn, dan was de behoefte om die druk uit te oefenen om bij een erkende dienst te kunnen aansluiten niet aanwezig. Dan zouden de maatregelen die wij nu hebben genomen en die ik straks zal toelichten wellicht een groter extra bijkomend effect hebben.

Mevrouw N. Maes : Dat zal wel zo zijn, mijnheer de Minister, maar de problemen blijven bestaan. De honorering in een particulier kinderdagverblijf is niet groot. Als deze diensten, die de gemeenschap niets kosten, dezelfde kwaliteitszorgen moeten verstrekken – daar ben ik voorstander van – en bovendien dezelfde fiscale attesten moeten afleveren als een erkende kinderkribbe, zullen er voor hen problemen rijzen en zullen zij hun deuren moeten sluiten.

Ik kan u voorbeelden geven, maar ik heb geen oplossing voor dit probleem.

Er rijst ook een probleem voor de ongehuwde moeders en voor de gescheiden onthaalmoeders. Zij kunnen geen aanspraak maken op de verminderde bijdrage omdat zij de opvang enkel als zelfstandig hoofdberoep kunnen uitoefenen. Daardoor zijn de risico's voor hen te groot en moeten velen noodzakelijkerwijze afhaken.

Een tweede probleem dat ik wil behandelen is dat van de diensten voor erkende onthaalmoeders en onthaalcentra. Uit de cijfers van Kind en Gezin blijkt dat het voor de overheid veel goedkoper is om deze diensten te erkennen en het onthaal van kinderen via de gezinsonthaaldiensten te laten verlopen. Kind en Gezin betaalt 30.000 frank per kind bij een erkende onthaalmoeder en 130.000 frank per kind bij een erkende kinderkribbe.

Dat is natuurlijk een aanzienlijk verschil. Ik pleit natuurlijk niet selectief voor ofwel kinderkribbe ofwel onthaalmoeder, er is een ontzaglijke groei geweest van de prestaties die door de opvanggezinnen worden geleverd. Heel wat van die diensten worden in feite niet vergoed. In Sint-Niklaas mogen er bijvoorbeeld minimaal 90 opvanggezinnen zijn en maximaal 39.307 plaatsingsdagen. In de realiteit liggen de cijfers echter veel hoger dan het aantal dagen dat er maximaal mag worden geplaatst. Dat stelt ons voor een serieus probleem.

De diensten voor erkende onthaalmoeders en de onthaalcentra worden momenteel voor de pijnlijke keuze

geplaatst ofwel mensen weg te sturen, ofwel hun schulden op te stapelen want vanaf 1 september 1988 betaalt Kind en Gezin aan de diensten hetzelfde bedrag als het kwartaal voordien en van die subsidie moet dan het personeel worden betaald, de administratie up to date gehouden en het verschil bijgepast tussen de ouderbijdrage en de vergoeding voor de onthaalmoeders, de begeleiding en de controle.

Op die manier kost de opvang aan de Staat wel minder, maar met die zaken werd geen rekening gehouden als men de groeimogelijkheden in aanmerking neemt die deze diensten hebben gekregen. Om uit de kosten te komen werd de ouderbijdrage wel verhoogd, maar door de verhoging van de begeleidingsnormen moet een maatschappelijk assistent meer gezinnen bezoeken dan voordien waardoor de kwaliteit van de opvang in het gedrang dreigt te komen.

Er is een uitbreidings- en erkenningstop die al vanaf 1980 stand houdt en er werd voor gezorgd dat in 1988 slechts één aanvraag tot capaciteitsverhoging principieel werd goedgekeurd, zonder subsidieverhoging. Wij horen ook dat er nieuwe diensten zullen worden opgericht, maar dit zal gebeuren met het geld van de reeds bestaande diensten.

Ik zie de Minister instemmend knikken; ik ben derhalve erg benieuwd te vernemen op welke wijze de financiering van de nieuwe diensten zal gebeuren en of wij de dienstverlening van de bestaande diensten op peil zullen kunnen houden.

De erkenning van opvangplaatsen in 1988 verminderde voor de kribben met 0,5 ten honderd en voor de peuters tuinen met 5,4 ten honderd. In 1988 werden 187 kribben, 51 peuters tuinen en 79 diensten voor opvanggezinnen gesubsidieerd.

Niettegenstaande een budgettaire stop, de terugloop van de capaciteit in de kinderdagverblijven en de zeer geringe toename van de bij de diensten aangesloten opvanggezinnen, neemt het aantal verblijfdagen zeer sterk toe. Men kan dus spreken van een beter gebruik van de capaciteit,

wat alleszins valt toe te juichen, maar wij vragen dat in elk geval de uitbreidings- en erkenningsstop zou opgeheven worden en dat de financiële middelen zouden worden herschikt door de overheidstoelage te verhogen en de ouderbijdrage te verlagen. Dan wordt ten minste niet teruggenomen wat fiscaal werd gegeven. U heeft zelf, mijnheer de Minister, in een interview gezegd dat zulks niet de bedoeling mag zijn.

Een nieuw probleem wordt geschapen door het feit dat de bedrijven nu de behoefte aan opvangmogelijkheden, en dit om begrijpelijke motieven, hebben ontdekt. Er moeten meer opvangmogelijkheden zijn anders zullen de vaders en de moeders – in de meeste gevallen zijn het de moeders – er toch de voorkeur aan geven hun kinderen niet aan hun lot over te laten wanneer er zich een crisissituatie voordoet of wanneer er een kind bijkomt.

Om de stijging van het aantal buitenschoolwerkende vrouwen op te vangen willen de bedrijven tegemoetkomen aan de vraag naar kinderopvang. Omdat er een tekort aan kinderopvang bestaat, kan men dit niet afkeuren, maar ik kan het ook moeilijk toejuichen, want het is mijns inziens een lokmiddel om de vrouwen aan bedrijven te binden die zo'n voorzieningen hebben.

Ik denk dat het beter is dat de overheid haar capaciteit optimaal benut en uitbreidt liever dan dat bedrijven dat moeten doen en daartoe fiscaal zullen worden aangemoedigd. Hierdoor zal men weer eens twee maten en twee gewichten hanteren. Bovendien zal het bedrijfsleven nooit de problemen oplossen van de opvang van zieke en gehandicapte kinderen, wat sommige gemeenten en diensten wel doen.

De mogelijkheden voor nachtopvang moeten nader worden bekeken. Er zou overleg moeten zijn met de onderwijssector om een systeem van buitenschoolse opvang mogelijk te maken. Werd daarover overleg gepleegd met de nationale Regering die deze fiscale maatregelen uitvaardigt?

Wij zouden een oplossing moeten

Maes

vinden voor de particuliere opvangdiensten die hun schulden zien opstapelen en hun diensten willen overlaten. Aan steden en gemeenten vragen zij dat zij een helpende hand zouden uitsteken. Wat met de opvangdiensten die toch meer opvangdagen hebben dan toegelaten? Zij ontvangen voor die extra's geen vergoeding of bijpassing van de ouderbijdragen.

Enerzijds is er een personeelsafvloeiing en anderzijds wordt er een plafond gesteld aan de plaatsingsdagen bij de onthaalmoeders. Wanneer dat plafond wordt overschreden zijn vele diensten verplicht onthaalmoeders te ontslaan en zien zij zich genooddacht geen nieuwe kinderen meer op te nemen.

Mijn besluit is duidelijk. Ingevolge gewijzigde sociaal-economische omstandigheden neemt de vraag naar kinderopvang steeds toe. Er werd een Emancipatieraad opgericht in de stad waar ik woon. Ik kan u verzekeren dat alle vrouwen uit alle categorieën van de bevolking het probleem van de kinderopvang onderstrepen als het voornaamste probleem, dat zo snel mogelijk moet worden opgelost.

De maatregelen van de Vlaamse Regering komen onvoldoende tegemoet aan de noden. De bestaande diensten worden beknot, nieuwe diensten worden op de kap van bestaande diensten opgericht. Bepaalde VZW's krijgen belangrijke nieuwe mogelijkheden. Weer dreigen de gemeenten, voor voldongen feiten geplaatst, het gelag te moeten betalen.

De resultaten van uw beleid inzake kinderopvang zijn ontoereikend: te weinig diensten voor opvanggezinnen worden erkend, de begeleidingsnormen worden verdubbeld, een groot aantal gepresteerde opvangdagen wordt niet gesubsidieerd en er moeten teveel kinderen geweigerd worden.

Daarom zou ik u het volgende willen vragen. Op welke manier zal u uw beleid bijsturen om het tekort aan georganiseerde en gesubsidieerde kinderopvang aan te vullen?

De Voorzitter : Mevrouw De Meyer heeft het woord.

Mevrouw M. De Meyer (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik wil mij graag aansluiten bij de interpellatie van mevrouw Maes. Het feit dat ik dat thans kan doen dank ik aan mijn moeder, die 72 jaar oud, nog kras is en thuis voor mijn drie kindjes zorgt. Waarschijnlijk ben ik niet de enige in Vlaanderen, die met dit probleem wordt geconfronteerd.

Ik wil uitgaan van drie vaststellingen, die eveneens door de vorige spreker werden aangehaald, met daarbij aansluitend vier vragen.

De eerste vaststelling – die wel gekend is maar niet onderkend wordt – is dat de vraag naar kinderopvang steeds groeit, ingevolge de positie van de vrouw op de arbeidsmarkt, de emancipatie en de groeiende vraag naar vrouwen op de arbeidsmarkt in tijden van hoogconjunctuur.

Ter zake haal ik als voorbeeld de maatregelen aan die door mevrouw Demeester werden getroffen voornamelijk op verzoek van de bedrijven. De toenemende beroepsactiviteit van vrouwen, ook van grootmoeders, die thans voor een groot deel van de opvang zorgen, zal de vraag naar andere opvangvoorzieningen nog vergroten.

Bovendien zijn er ook beleidsmaatregelen, die deze vraag nog stimuleren. Ik denk ter zake aan de wet van 1988, waarbij de kosten voor kinderopvang mogen worden afgetrokken, evenals aan het Regeerakkoord en het interprofessioneel akkoord, waarin sprake is van positieve acties. Ook aan het Vlaamse Regeerakkoord denk ik, waarin wordt gezegd, ik citeer: „Een ander aspect van het ondersteunend beleid ten opzichte van het gezin zal liggen in de harmonisatiemaatregelen tussen arbeids- en gezinsleven. Waar ouders buitenshuis werken zal de opvangcapaciteit van een gedifferentieerd net van kinderopvang worden vergroot, met nadruk op kwaliteit en flexibiliteit.”

Precies daar knelt thans het schoentje. Immers, noch aan de capaciteit, noch aan de kwaliteit en noch aan de

flexibiliteit wordt mijns inziens op dit moment tegemoet gekomen. Dat wordt door verschillende instanties die op het terrein werkzaam zijn bevestigd.

Mijn tweede vaststelling betreft de verschillende instanties, waarvan ik er enkele zal noemen, met name de Commissie Vrouwenarbeid. Op haar studiedag „Werk en ouderschap, hoe combineer je dat?” kwam zij tot de vaststelling dat de meest urgente nood vooral ligt bij ‘flexibele opvang en opvang van oudere kinderen.

De actie KAV-kinderopvang kondigt de noden aan in verschillende Vlaamse gemeenten.

Kind en Gezin vroeg in 1988 reeds het budget te verhogen met 142 miljoen en kreeg toen ook de toezegging van 95 tijdelijke personeelsleden in het kader van het IBF, maar geen bijkomende kredieten. Integendeel, de instelling kreeg de opdracht een besparingsmaatregel uit te werken en de bijdragen van de ouders te verhogen.

Er zijn nog instellingen, die op deze behoeften hebben gewezen, namelijk de Bond van Grote en Jonge Gezinnen, die vorig jaar een half miljard meer vroeg voor kinderopvang; de organisaties SV en SVV, en ACOD, die eind 1989 dringend vroegen aan de vraag van Kind en Gezin tegemoet te komen.

Wat is er op dit moment in de Vlaamse Executieve gebeurd? Er werd een besluit getroffen op 19 juli 1989, dat duidelijk geen oplossing biedt. Door de vorige spreker werd reeds gezegd dat het doel ervan is bijkomende financiële ruimte te scheppen om nieuwe erkenningen toe te kennen. Het grote probleem is evenwel dat het scheppen van ruimte voor de nieuwe diensten precies ten koste gebeurt van de bestaande diensten, zowel kwantitatief als kwalitatief.

De verhoging van de bezettingsgraad zou er trouwens voor zorgen dat in eerste instantie zelfs 16 peutertuinen onmiddellijk hun deuren dienden te sluiten. De normen werden opgetrokken voor maatschappelijke werkers per gezin enzovoort. De belangrijkste maatregel was de verla-

De Meyer

ging van de administratievergoeding, die bovendien gefractioneerd wordt in functie van de aanwezigheidsduur per dag. Dit houdt in dat wie het meest nood heeft aan opvang, namelijk de ploegwerksters of mensen met flexibele statuten, die slechts een beperkt gedeelte van de dag op kinderopvang beroep doen, daardoor opnieuw uit de boot vallen.

Minister J. Lenssens : De verlaging van de administratieve vergoeding heeft enkel betrekking op de diensten, maar niet op degenen die er een beroep op doen.

Mevrouw M. De Meyer : Jawel, mijnheer de Minister, vermits de vergoeding die zij ontvangen voor een kind dat zij slechts een paar uren opvangen lager is dan de vergoeding voor de opvang van een kind van 9 uur tot 17 uur. Voor hen is het dus interessanter een kind op te vangen van 9 uur tot 17 uur. Dat is de realiteit. Men opteert voor deze formule omdat het meer zaad in het bakje brengt. Hetgeen de diensten precies nodig hebben voor de vorming van de onthaalmoeders en ter ondersteuning van de educatieve vorming.

Mevrouw N. Maes : Uit de cijfers blijkt dat de volle-dag-opvang toeneemt, terwijl in feite iedereen weet dat er meer gedeeltelijke opvang moet gebeuren vermits veel vrouwen deeltijds werken.

Mevrouw M. De Meyer : Ik kom nu tot mijn vier concrete vragen.

Ten eerste, er wordt veel met cijfers gegooid in verband met de nood aan kinderopvang. Het enige vaststaand gegeven op dit moment is de studie van Kind en Gezin waaruit blijkt dat er nood is aan 3.000 opvangplaatsen in Vlaanderen. Het gaat hier enkel om de geregistreerde vragen.

Het zou dus belangrijk zijn te weten welke de reële behoefte is. Veel vrouwen die voor de feiten werden geplaatst hebben reeds lang andere oplossingen gevonden. Zij hebben gekozen voor part-time tewerkstelling, nachtdienst, shiftarbeid enzovoort. De reële behoefte ligt veel ho-

ger dan die 3.000 geregistreerde aanvragen bij Kind en Gezin.

Graag vernam ik van de Minister of hij de mogelijkheid ziet aan de cijfers te geraken die de reële behoeften weergeven.

Ten tweede, de inschakeling van de beloofde 95 IBF's. Hier zou een moeilijkheid zijn om het geschikte personeel te vinden. Het gaat immers om een zeer slecht betaalde en ondergewaardeerde job. Behoudens vergissing is de voorwaarde één jaar werkloos te zijn.

Minister J. Lenssens : Ik heb zopas van de Gemeenschapsminister van Tewerkstelling een afwijking bekomen wat de voorwaarden betreft. Het statuut van de betrokken personen is identiek aan dit van degenen die vast in dienst zijn en gesubsidieerd. Het is trouwens een voorwaarde van het Interdepartementeel Begrotingsfonds dat dezelfde loonen arbeidsvoorwaarden moeten worden toegekend aan de IBF-personeelsleden.

Mevrouw M. De Meyer : Een kinderverzorgster wordt niet al te best betaald. Mijnheer de Minister, ik heb het hier meer specifiek over de voorwaarden van het IBF-statuuut.

Minister J. Lenssens : Minister De Wulf heeft mij toelating gegeven af te wijken van de werkloosheidsduur van één jaar. In principe kunnen personen die één dag volledig uitkeringsgerechtigd werkloos zijn in aanmerking komen. Dat zal dus de aanwerving ten goede komen.

Mevrouw M. De Meyer : Voor zoveel ik weet, zijn al deze personen nog niet aangeworven.

Mijnheer de Minister, heeft u een idee over de stand van zaken ?

Bovendien is het IBF-statuuut bijzonder onstabiel ; het is geldig tot juni 1990, waarna de Vlaamse Executieve opnieuw de beslissing moet treffen of deze 95 IBF-contracten al dan niet worden verlengd. Ik denk dat hier de continuïteit in het gedrag komt.

Derde vraag. Momenteel zijn er disputen rond de erkenning van de dos-

siers. Ook mevrouw Maes heeft erop gewezen dat meer particuliere dan openbare initiatieven zouden zijn goedgekeurd.

Mijnheer de Minister, meent u niet dat openbare initiatieven voorrang moeten krijgen, enerzijds om de verzuiling te doorbreken en anderzijds om de keuzevrijheid te garanderen.

Vierde en laatste vraag. Momenteel nemen heel veel Ministers initiatieven in verband met deze problematiek, zowel op nationaal als op Vlaams niveau. Ik denk bijvoorbeeld aan Minister Van den Brande en de maatregelen inzake combinatie gezin en arbeid. Ik denk aan mevrouw De-meester, aan Minister De Wulf en ook aan uzelf.

Wordt dit beleid enigszins gecoördineerd of werkt iedereen op zijn eigen terrein ? Zo ja, hoe gebeurt deze coördinatie en door wie ?

De Voorzitter : Mevrouw Vogels heeft het woord.

Mevrouw M. Vogels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik meen dat dit een historisch moment is in de geschiedenis van deze Vlaamse Raad om hier te vergaderen met evenveel mannen als vrouwen in de zaal. Wellicht heeft het onderwerp hiermee iets te maken. Wij hebben allemaal ons best gedaan om onze kinderopvang zó te regelen om hier nog een beetje langer te kunnen blijven. Ik wil wel zeggen, mijnheer Moors, dat ik na deze interpellatie onmiddellijk zal verdwijnen zodat het voor u waarschijnlijk helemaal een eenmanszaak zal worden.

Alle gekheid op een stokje, ik meen dat de kinderopvang op dit ogenblik een serieus probleem is in Vlaanderen. Ik moet de situatie niet meer schetsen ; dit is door voorgaande sprekers reeds gebeurd : grotere nood aan kinderopvang, meer tewerkstelling, fiscale maatregelen op het nationale vlak, de druk op de diensten voor onthaalmoeders omwille van de fiscaliteit, zwarte onthaalmoeders die zich willen laten registreren enzovoort.

Deze nood is weliswaar tot op een

Vogels

zekere hoogte door de Vlaamse Executieve erkend via het aanwerven door het IBF van een aantal extra werkkrachten. Dit zal vooral gebeuren – voor zover het nog niet is uitgevoerd – om nieuwe diensten op te richten, vooral in kleinere gemeenten waar inderdaad de nood zeer groot was en dringende maatregelen zich opdroegen.

Nu blijkt echter dat hiertoe in verhouding geen evenredige verhoging van de middelen werd voorzien. Op dit ogenblik is 2 miljard voorzien voor de kinderopvang, wat volstrekt ontoereikend is en wat de facto betekent dat men nu nieuwe diensten mogelijk maakt, door een herverdeling van de middelen via dergoedkeuring door de Vlaamse Executieve van een nieuw besluit in juni laatstleden, ten laste van de bestaande instellingen.

De kleinere administratietoelagen, de optrekking van de basis voor de full-time krachten tot 30 kinderen, het complexe systeem van de minimum- en de maximum-prestaties die worden vastgelegd in een besluit van de Executieve, de maximumprestaties die werden toegevoegd door Kind en Gezin, hebben als gevolg dat er nieuwe diensten worden opgericht ten nadele van de bestaande en dat dit op het veld resulteert in minder opvangmogelijkheden dan vroeger omdat de nieuwe diensten die werden erkend onmiddellijk werden bezet door bestaande, zwarte of zelfstandige onthaalmoeders die vroeger reeds kinderen opvingen, naar de diensten kwamen en de kinderen meebrachten.

Er zijn dus geen bijkomende plaatsen opgericht. De nieuwe regeling voor de bestaande diensten brengt de subsidiecapaciteit de facto terug tot twee kinderen per onthaalmoeder in de plaats van drie. De complexiteit van het geheel is zeer groot. Er is een norm bepaald : per onthaalmoeder worden maximaal drie kinderen toegelaten. Dit kan worden vermenigvuldigd met 30 onthaalgezinnen per full-time werkkraft. Indien u dit vermenigvuldigt met 220 werkdagen betekent dit in feite 19.800 gesubsidieerde plaatsingsdagen per jaar.

Het besluit van de Vlaamse Executieve bepaalt maximaal 13.415 subsidieerbare plaatsingsdagen. Wanneer u uitgaat van die 13.415 en u maakt de omgekeerde berekening dan komt u uit op het feit dat per onthaalmoeder geen drie maar slechts twee kinderen kunnen worden gesubsidieerd.

Bovendien, ook mevrouw De Meyer heeft dit vermeld, geldt een totaal verschillende basis voor de berekening van de minimum- en de maximum-capaciteit. De minimum-capaciteit vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Executieve houdt geen rekening met de kleinere prestaties. Prestaties van minder dan een halve dag gelden niet als prestatie. De maximum-capaciteit vastgesteld door Kind en Gezin rekent dat één derde, de kleinere prestatie, vooral de naschoolse opvang, opvang van kinderen van mensen met onregelmatige uren, wel mee.

Daardoor komt u tot zeer merkwaardige situaties. Bepaalde diensten komen niet aan hun minimum-capaciteit, maar zitten boven hun maximum-capaciteit. In bepaalde diensten zoals bijvoorbeeld in Lummen en Sint-Gillis, komt men niet aan de minimum-capaciteit en moet men personeelsleden laten afvloeien, maar volgens de normen van Kind en Gezin zitten zij boven hun maximum.

Dit leidt tot onhoudbare en onlogische toestanden. Hierdoor wordt, mevrouw Maes en mevrouw De Meyer hebben het reeds gezegd, de doelstelling van de kinderopvang via onthaalmoeders ondermijnd omdat dit precies bedoeld was om de onregelmatige uren en de kleinere prestaties op te vangen.

De diensten hebben er op dit ogenblik geen voordeel bij, om mensen op te vangen die naschoolse of kleinere prestaties vragen. Bovendien maakt dit dat bestaande diensten niet alleen niet kunnen aannemen maar moeten laten afvloeien. Het aantal kinderen per onthaalmoeder moet van 3 op 2 worden gebracht willen ze zelfbedruipend zijn en als dienst niet failliet gaan. De diensten stellen dus terecht de vraag op welke basis zij

sommige onthaalmoeders van 3 op 2 kinderen moeten brengen.

Welke kinderen moeten zij op een bepaald moment weigeren ? Welke ouders moeten zij in de kou laten staan ?

Dat zij ze in de kou moeten laten staan is duidelijk. Sinds 1 januari 1990 heeft men in de onthaaldienst Leuven 100 aanvragen tot plaatsing, in Wilrijk zijn er 70. De nood is dus enorm groot.

Bovendien groeit bij vele onthaalmoeders de ontmoediging omdat zij worden geconfronteerd met grotere moeilijkheden. Zij doen dit werk immers als bijverdienste en worden nu gedwongen om de opvang van twee in plaats van drie kinderen te verzekeren. De regeling werkt het bestaan van zwarte onthaalmoeders opnieuw in de hand – met alle gevolgen van dien – die enkel kunnen worden betaald door de rijkere ouders. Zo wordt in de Antwerpse periferie reeds 600,700 tot 1.000 frank per dag en per kind gevraagd.

Zwarte onthaalmoeders sluiten een contract zelfs ten belope van 10.000 tot 15.000 frank d'office per maand waarbij derhalve geen rekening wordt gehouden met ziekte van het kind.

Wat werd uitgedokterd op basis van het Executievebesluit van juli 1989 en het eraan toegevoegde Sinterklaasgeschenk van 6 december in de omzendbrief van Kind en Gezin is in feite een draak die geenszins beantwoordt aan de groeiende nood van opvang die vooral vrouwen vandaag nog treft.

Naar aanleiding van een actie hadden de onthaalmoeders, op het Kabinet van Minister Lenssens een gesprek met zijn medewerker, de heer Leus, over de ingevolge het Executievebesluit en de reglementering van Kind en Gezin gegroeide situatie.

De heer Leus stelde toen de vraag of het echt zo erg was om gedurende een korte periode met één inkomen voort te doen en thuis te blijven voor de kinderopvang. Dit getuigt eens te meer van de mentaliteit van de Vlaamse Executieve zonder vrou-

Vogels

wen. Als dan vorige dinsdag tijdens de bespreking van het decreet over de SERV met' veel misbaar de op-richting van een Vrouwencommissie wordt aangekondigd, dan kan ik slechts zeggen dat dit een uithangbord is en het' zoveelste doekje voor het bloeden voor de vrouw. (*Applaus van mevrouw N. Maes en mevrouw M. De Meyer*)

De Voorzitter : Minister Lenssens heeft het woord.

Minister J. Lenssens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, bij wijze van inleiding doe ik opmerken dat de problematiek inzake de kinderopvang tijdens de bespreking van de begroting voor het jaar 1990 op 12 december 1989 uitvoerig door de sprekers van alle fracties werd aangehaald.

De uitvoerig verstrekte antwoorden op basis van gegevens die in mijn bezit waren, gelden vandaag ook nog. Ik zal voor de interpellanten nog eens op een rijtje zetten wat de juiste draagwijdte en duiding is van de beslissingen die wij de jongste maanden in dit dossier hebben genomen.

Mevrouw N. Maes : Wij hebben er u in hoofdzaak willen op wijzen dat wat op dit ogenblik bestaat, niet voldeet.

Minister J. Lenssens : Ik beweer niet dat u ongelijk hebt maar dat u dit vandaag nog niet kan weten. Ik zal u straks verder uitleg geven.

De sprekers hebben de aandacht gevestigd op het eerder technisch probleem inzake de maatregelen van 19 juli 1989 omtrent de plaatsingsdagen in de diensten voor opvanggezinnen. Wat was de toestand voor het besluit van 19 juli ? De diensten hadden toen geen enkele beperking inzake het aantal betoelaagbare plaatsingsdagen. De omkadering maatschappelijk werker werd enkel berekend op het minimum aantal kinderen en het minimum aantal gezinnen. Tussen 1980 en 1989 steeg, door het ontbreken van een maximum plaatsingsdagen per dienst, het aantal van 788.000 naar 1.228.000. Dat was een stijging met 60 procent.

Mevrouw N. Maes : Indien er geen kinderen zouden zijn, dan zou er ook geen plaatsing gebeuren. Dat is precies het bewijs dat de behoefte bestaat.

Minister J. Lenssens : Ik geef u slechts enkele elementen van de totaal andere sociaal-economische context, toen ik nog niet bevoegd was, om te bewijzen dat zonder enige rem de beheersing van de uitgaven en een zicht op het reële aantal plaatsingsdagen voor Kind en Gezin onmogelijk was.

Teneinde de toestand beter te beheersen en de begrotingskredieten niet te overschrijden werden de maatregelen getroffen die u kent. In een eerste fase blokkeerde Kind en Gezin vanaf het vierde kwartaal van 1988 bij brief van medio september 1988 alle diensten zodanig dat voor 1989 dezelfde kredieten werden toegekend als voor 1988.

Op voordracht van Kind en Gezin heeft de Vlaamse Executieve op 19 juli 1989 een besluit getroffen dat voor alle bestaande diensten het maximum aantal dagen vastlegt waardoor ten aanzien van het aantal subsidieerbare dagen in 1988 in 1990 het aantal subsidieerbare dagen nog kon stijgen met 165.000 dagen in de bestaande diensten. Deze maatregel had een stabiliserende bedoeling.

Een aantal diensten hebben de waarschuwingen van Kind en Gezin niet gevolgd en hebben het aantal plaatsingsdagen laten toenemen. Daardoor zijn met de toepassing van het besluit voor een aantal diensten problemen gerezen. Via hetzelfde besluit werden ook normen opgelegd inzake het minimum aantal plaatsingsdagen dat recht geeft op een halftijdse of voltijdse maatschappelijk werker. Door de combinatie van beide maatregelen werden 24 diensten uitgebreid met in totaal 8,5 voltijdse maatschappelijke werkers en hebben 27 diensten 9 voltijdse maatschappelijke werkers verloren. Globaal gezien is er dus een evenwicht. Voor de overige 24 diensten is er een status quo.

Ik erken dat het voor een dienst een probleem vormt iemand geheel of ge-

deeltelijk te moeten ontslaan. Ik heb dan ook aan Kind en Gezin gevraagd vooralsnog een oplossing te zoeken voor de diensten die het maximum aantal plaatsingsdagen hebben overschreden en voor de diensten die werken in regio's met grote behoeften - zoals Sint-Niklaas - maar die toch hun maatschappelijke werkers moeten ontslaan. Ik heb aan Kind en Gezin gevraagd mij vrij snel te zeggen wat mogelijk is, want op 1 april zouden de ontslagen moeten kunnen ingaan.

Ik wijs er ook op dat uitsluitend de Raad van Bestuur van Kind en Gezin erkenningsbevoegdheid heeft. De Executieve heeft ter zake geen enkel verhaal. Kind en Gezin wacht op het ogenblik op het precieze aantal gepresteerde dagen in 1989 om dit te kunnen vergelijken met de maxima vastgesteld in het erkenningsbesluit. Pas als wij in het bezit zullen zijn van deze gegevens zullen wij de budgettaire weerslag kunnen nagaan en precies weten wat eventuele overtallige uren zouden kosten indien wij een uitbreiding zouden erkennen, en dit ook voor de diensten die verplicht waren hun maatschappelijke werkers te verminderen.

Mevrouw N. Maes : Ik denk dat het om 10 procent gaat.

Minister J. Lenssens : Het is de budgettaire weerslag die belangrijk is. Volgens onze ramingen zou dit op jaarbasis 25 miljoen meer kosten. En dan rijst de vraag of Kind en Gezin over die middelen beschikt dan wel of men ze bijkomend in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap moet inschrijven. Tot daar, mijnheer de Voorzitter, het technisch onderdeel van mijn antwoord aan de interpellant. Sta mij toe de genomen beslissingen kort op een rijtje te zetten.

In november 1988 had Kind en Gezin zijn behoeftenstudie klaar. Uit resultaten bleek dat er op korte termijn behoefte was aan 2.560 plaatsen voor kinderopvang. Op 1 december 1988 werd de IBF-overeenkomst afgesloten in verband met de 95 arbeidsplaatsen. Dat kost aan de overheid, de nationale en de gewestelijke, 71 miljoen op jaarbasis.

Ten tweede waren er de beheersings-

Lenssens

besluiten van 19 juli 1989 en de verstrenging van de bezettingspercentages in de kribben. Mevrouw De Meyer wijst er op dat er daardoor een aantal instellingen uitgesloten zijn. De toepassing is evenwel met één jaar verdaagd om toe te laten voor Antwerpen en Gent oplossingen te zoeken voor de betrokken instellingen die een heel laag bezettingspercentage hebben en waaraan door een reorganisatie wellicht kan worden verholpen.

Een volgend besluit had betrekking op de verlaging van de administratieve toelage van 49 frank tot 40 frank voor de diensten van opvanggezinnen.

Er was ook een verstrenging van de omkaderingsnorm maatschappelijk werk. Er moeten nu 30 gezinnen worden begeleid in plaats van 20. Men moet niet zeggen dat dit overdreven is en dat hiermede de kwaliteit wordt geschaad. Want, in de praktijk ging het zelfs om meer dan 30 gezinnen. Wanneer ik hier een vergelijking maak met de sector van de bejaardenzorg dan stel ik vast dat daar een veel strengere norm geldt. Er kan hier geen sprake zijn van kwaliteitsvermindering gegeven zijnde ook de meeste relatief grote continuïteit van de opvanggezinnen, zodat de maatschappelijke werkers niet elk gezin en niet elke dienst intensief moeten inspecteren en begeleiden.

Nog een besluit van 19 juli 1989 is de mogelijkheid tot vaststelling van het maximum aantal plaatsingsdagen, wat ik daarnet diepgaande heb toegelicht.

Al deze maatregelen vertegenwoordigen op jaarbasis een vermindering van de uitgaven met 24 miljoen bij een maximale hypothese.

Er was ook het ministeriële besluit van 29 december 1989 in verband met de ouderbijdrage. Ik vat samen omdat ik anders te technisch zou worden. Vanaf 1 februari 1990 wordt voor de gezinnen, met een netto belastbaar inkomen beneden 500.000 frank geen verhoging toegepast. Voor gezinnen met een netto belastbaar inkomen van 500.000 tot

900.000 frank stijgt de ouderbijdrage met gemiddeld 4 procent, maar dan progressief naargelang het inkomen. Dat wil zeggen van 2 frank tot ongeveer 29 frank per dag. De maximumbijdrage die nu 405 frank bedraagt wordt verhoogd tot 500 frank, maar dan wel voor een inkomen van 1 miljoen 430 duizend frank netto belastbaar inkomen. U weet dat die verhoging geleidelijk gaat en dat er schalen zijn uitgewerkt. Per kleine schijven van 5.000 frank verhoging stijgen de schalen tussen 60 frank en 500 frank per dag. Ook de Franse Gemeenschap heeft haar ouderbijdrageschalen verhoogd tot een maximum van 500 frank, en dit zelfs op een lager inkomensniveau. Wij hebben bovendien de verminderingen per kind ten laste voor de gezinnen met twee kinderen die geplaatst zijn of voor de gezinnen met één kind geplaatst maar met drie of meer kinderen ten laste aanzienlijk verhoogd zodat een hele reeks gezinnen met drie kinderen ten laste waarvan er één in een kinderdagverblijf of in een opvanggezin verblijft, minder bijdragen zullen betalen vanaf 1 februari 1990.

Ik meende dat het draagkrachtprincipe hier belangrijk is en ook de gezinsdimensie die wij hebben geaccentueerd. Volgens de berekeningen bedraagt de globale opbrengst hiervan op jaarbasis 65 miljoen frank.

Ter attentie van mevrouw Maes wil ik erop wijzen dat dit inderdaad niet kan worden bestempeld als een vestzak-broekzak-operatie ten aanzien van de fiscale ontlasting die sinds april 1989 in voege is. Als bewijs daarvan ziet u op deze grafische voorstelling – zo meteen kan u deze van nabij bekijken – dat het gearceerd gedeelte het aandeel is in het fiscaal voordeel, naargelang het inkomen, waar wij door de ouderbijdrage beslag zullen op leggen. Daaruit blijkt dat alleen voor de inkomens van 1.430.000 frank netto belastbaar inkomen wij nog niet de helft van het fiscaal voordeel afnemen. Voor de middelgrote inkomens waaronder 90 procent van de gezinnen ressorteren, is dit slechts een klein aandeel. Er blijft dus een relatief belangrijk fiscaal voordeel bestaan voor de gezinnen.

Hiermee wil ik aantonen dat wij ook zonder fiscale maatregelen genoopt waren de ouderbijdrage aan te passen, rekening houdend met de gestede kosten en ook uit solidariteit met gezinnen die het voorrecht hebben te kunnen genieten van de door de overheid gesubsidieerde kinderdagopvang.

Een vierde element is het koninklijk besluit van 12 september 1989, inzake de loonrecyclage voor de non-profitsector. Zoals in de opvoedingsinstellingen is ook door de Minister van Arbeid een conventie afgesloten die toelaat 2 procent sociale zekerheidsbijdrage minder te laten belaten door de kinderdagverblijven uit de privé-sector – dit besluit is enkel van toepassing op de privé-sector – waardoor op jaarbasis 16 miljoen vrijkomt te besteden aan bijkomende tewerkstelling.

Dit betekent dat in de komende weken ongeveer 20 bijkomende kinderverzorgsters door Kind en Gezin kunnen worden geaffecteerd. Dit heeft op de kinderdagverblijven een effect van ongeveer 150 bijkomende plaatsen voor kinderen.

In verband met de beslissingen van de Raad van Bestuur vroeg mevrouw De Meyer hoe de verhouding was tussen de openbare sector en de privé-sector. Zowel voor de crèches als voor de diensten van opvanggezinnen blijft de verhouding die nu bestaat gelden voor de nieuwe beslissingen. Zo werden op de 54 nieuwe diensten van kinderdagopvang 20 openbare diensten erkend, wat in dezelfde verhouding ligt dan wat zij nu vertegenwoordigen. Hetzelfde gebeurt voor de kinderdagverblijven.

Wat is het globale resultaat? Ik wil erop wijzen dat de Interdepartementale Begrotingsfonds-overeenkomst dateert van september 1988, maar dat ze slechts op 29 november 1989 definitief door de Raad van Bestuur van Kind en Gezin werd beslist en geaffecteerd. Dit geeft een verklaring voor de fameuze 142 miljoen. In juli, op het ogenblik dat wij de begroting hebben opgesteld, was deze operatie nog lang niet operationeel. Wel bestond er een politieke beslissing waardoor men mij alle ernstige ele-

Lenssens

menten heeft ontnomen. Door op dat ogenblik bijkomende middelen te vragen werd de positie duidelijk verzwakt en ik was het ermee eens dat wij het effect van die maatregelen eerst moesten onderzoeken om vast te stellen of en in welke mate de behoefte zou blijven bestaan.

Al deze maatregelen hebben tot gevolg dat er in totaal 3.666 bijkomende plaatsen worden gecreëerd, waarvan 576 in de kinderdagverblijven plus 150 in de privé-kinderdagverblijven – koninklijk besluit - Van den Brande – plus 240 plaatsen in diensten van opvanggezinnen verbonden aan kinderdagverblijven en 2.700 plaatsen in 59 nieuwe diensten voor opvanggezinnen. Als we dit uitdrukken in plaatsingsdagen – want dat geeft een beter beeld omdat vele kinderen maar twee of drie dagen worden geplaatst – dan constateren wij dat de capaciteit in 1990 op jaarbasis ten opzichte van 1988 met 774.000 dagen stijgt, met name van 2.581.000 naar 3.352.000, of een toename met 30 procent.

Verscheidene collega's stelden de vraag of deze maatregelen voldoende waren. Sommigen waren de mening toegedaan dat dit niet het geval is. Ik kan u daarop vandaag niet antwoorden want er is een grote onbekende, met name de druk vanuit de particuliere opvanggezinnen om, omwille van hun sociaal en fiscaal statuut, te worden opgenomen in een erkende dienst. Kind en Gezin beschikt vandaag echter niet over de juiste gegevens die moeten toelaten om na te gaan hoeveel van de 3.666 plaatsen zullen worden ingenomen door particuliere gezinnen die vandaag reeds bestaan, waardoor er dus geen bijkomende capaciteit wordt gecreëerd voor die gezinnen.

Mevrouw De Meyer vroeg hoever het vandaag staat. De IBF-affectatie is gebeurd op 29 november, de versoepeling van de voorwaarden voor die IBF-ers door Minister De Wulf moet toelaten dat op korte termijn in de meeste gemeenten waar die nieuwe dienst wordt opgericht, deze ook operationeel kan worden.

De recrutering van de opvanggezin-

nen kan geen probleem vormen, aangezien zij in hun aanvragen bij Kind en Gezin verplicht zijn nominatum de kandidaat-onthaalmoeders te citeren. Zij hebben dus altijd hun kandidaten bij de hand.

Collega's, dit moet ons toelaten uiterlijk vóór april-mei vanwege Kind en Gezin een grondige evaluatie te bekomen. Een maand geleden heb ik het engagement aangegaan dat ik niet zal nalaten, indien blijkt dat door de sociaal-economische evolutie de behoefte blijvend en dringend is, in het kader van de begrotingsbesprekingen, mijn verantwoordelijkheid te nemen.

Abstractie makend van wat ik bij de aanvang heb gezegd, zal ik met Kind en Gezin onderzoeken hoe voor de onthaaldiensten, die door de maatregel van juli werden getroffen, een oplossing kan worden gevonden, wat ook nog een bijkomende uitbreiding zou kunnen betekenen.

Mijnheer de Voorzitter, ziedaar de juiste toedracht. Eén van de grote problemen is, ook voor Kind en Gezin, de juiste detectie van de reële behoeften. Men kan niet anders te werk gaan met de aanvragen van privé-diensten, nieuwe VZW's, openbare diensten, gemeenten en OCMW's. Op basis van een grondig onderzoek van die aanvragen inzake gegrondheid, moet men een oordeel vellen. Het is uiterst moeilijk de juiste behoefte vast te stellen, omdat ze wisselend is. Ik ben ervan overtuigd dat de getroffen maatregelen in ieder geval een stap vooruit zijn. Mocht blijken dat een groot aantal particuliere opvangmoeders in erkende diensten komen, zullen wij in dezelfde mate nieuwe maatregelen moeten treffen.

Ik voeg er onmiddellijk aan toe : dit zullen geen besparingsmaatregelen zijn ; er zal evenmin een nieuwe bijdragevorming zijn binnen de twee jaar. Dit betekent dat de Executieve haar volle verantwoordelijkheid zal moeten nemen. Op dat ogenblik zal ik de voortrekker zijn van deze problematiek, zoals ik dat ook tijdens de voorbije jaren ben geweest.

De Voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer de Voorzitter, ik wens bondig op een aantal punten te wijzen.

Vooreerst dank ik de Minister voor de wijze waarop hij de ernst van het probleem, ook ten aanzien van de Vlaamse Regering en de publieke opinie, duidelijk maakt, alsook voor zijn eigen inspanning.

Uiteraard is wat u beheersingsbesluiten noemt een financiële maatregel. Inderdaad, diensten inzake kinderopvang kunnen niet overdrijven in kinderopvang : zij vangen maar de kinderen op die er aanwezig zijn. Indien men morgen die diensten : zou beknootten, zou de vraag nadien nog even prangend blijven.

Wat de overschuiving vanuit de particuliere sector betreft, bestaat er vanzelfsprekend een aanwijzing in de wachtlijsten, maar vermits daar dubbele tellingen mogelijk zijn, wil ik dit relativeren. Het is echter een element. Er zijn bovendien provincies die veel beter bedeed zijn dan andere. Wanneer ik de provincies Oost-Vlaanderen en Brabant neem qua cijfers, maakt dit een verschil van 11 procent.

Minister J. Lenssens : Kind en Gezin heeft grote inspanningen gedaan om de landelijke dorpen en gemeenten met die nieuwe opvangdiensten te bedelen. Ik heb de kaartjes hier, maar deze vergadering leent er zich niet toe om ze te tonen. Daaruit blijkt dat de meeste witte vlekken in elke provincie minimaal zijn weggewerkt.

Mevrouw N. Maes : Het probleem is eveneens dat in de stedelijke agglomeraties, waar de behoefte steeds groot was, nog steeds een stijgende behoefte bestaat. Wij zullen u helpen om deze zo goed en zo snel mogelijk te detecteren. Indien ik „wij” zeg, denk ik aan al degenen die zich met het probleem van de kinderopvang in het Vlaamse land bezig houden.

Bovendien wil ik een idee geven van de gevolgen voor opvanggezinnen, ook al is het maar een lokale illustratie van een meer algemeen probleem : het minimaal aantal opvanggezinnen brengt in Sint-Niklaas een afvloeiing mee van maatschappelijk

Raadssecretaris C. Moors (CVP) interpeleerde onderwijsminister D. Coens (CVP) over de democratisering van het onderwijs. Naast hem zit zijn partijgenoot de heer M. Olivier (CVP), Eerste Ondervoorzitter van de Raad

werksters. Ik heb hier ook de cijfers in verband met het verschil – waarover u zegt dat u ze zal opvragen – : het maximaal aantal dagen, derde kwartaal : 7.861 ; de reële cijfers 8.314 ; in het vierde kwartaal : 10.220, reële cijfers : 11.087. Dit betekent even zoveel dagen die administratief niet gesubsidieerd worden, maar waarbij ook geen terugbetaling gebeurt van het verschil tussen wat de ouders betalen en de werkelijke kostprijs.

Vandaar dat de gemeenten voor een ernstige budgettaire probleem gesteld worden.

Vanuit een centrale administratie kan men bepaalde beperkingen opleggen. Op het lokaal vlak is men echter geconfronteerd met de aanwezigheid van deze kinderen en met de vraag van de ouders. Daarop moet een antwoord worden gegeven. Door een papier kan men een streep trekken, maar kinderen worden niet op die manier behandeld.

Door de positieve uitzichten die u

hebt gegeven, mijnheer de Minister, is er enige hoop gewettigd. Ik ben er echter van overtuigd dat de nood blijft bestaan.

Ik denk dat de vrouwelijke parlementsleden u geregeld met vragen zullen overstelpen omdat zij dagelijks worden geconfronteerd met de prangende vraag van de ouders. (Applaus)

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer C. Moors tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Welzijn en Gezin, over richtlijnen en criteria voor de erkenning van projecten voor samenlevingsopbouw

De Voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Moors tot Minister Lenssens over richtlijnen en

criteria voor de erkenning van projecten voor samenlevingsopbouw.

De heer Moors heeft het woord.

De heer C. Moors (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, de aanleiding van mijn interpellatie is de omzendbrief van 4 oktober 1989 die de krachtlijnen en de erkenningscriteria onder meer inzake de erkenningsprocedure en de aanvaarding van bouwprojecten opnieuw omschrijft.

Het is op zichzelf geen wereldschokkende omzendbrief. Voor de Vlaamse Raad is de samenlevingsopbouw een eerder algemeen begrip. Hoe dit gestructureerd is in Vlaanderen zal de meeste collega's onbekend zijn.

In de jaren 1970 hebben wij een reeks opbouworganen zien ontstaan die wij buurtwerken zijn gaan noemen omdat zij in kleine buurten bevolkt door sociaal zwakken, zijn gevestigd. Daarnaast zijn er ook de klassieke streekopbouworganen meestal in streken met specifiek eigen problemen. Zo zijn er de plattelandsstreken waar men vaststelde dat de klassieke politiek geen gunstige weerslag had omdat de criteria van die aard waren dat men altijd door de mazen van het financieringsnet glipte. Van daaruit zijn een reeks opbouworganen tot stand gekomen die de problematiek in ruimere zin zijn gaan aanpakken op basis van lokale problematieken. De plattelandproblematiek heeft betrekking op kleine dorpen met een verouderde bevolking en een gebrek aan infrastructuur. Er zijn ook andere probleemgebieden, zoals de mijngebieden, de Rupelstreek enzovoort.

De opbouworganen kregen de vereiste erkenning en werden gesubsidieerd op basis van een VZW voor lokaal werk en leverden werk op streekniveau. Van 1982 af tracht men daar een structuur in te leggen. Uw voorganger, mijnheer de Minister, oud-Minister Poma heeft daar werk van gemaakt.

Geleidelijk is men dan gekomen tot een georganiseerde opbouw binnen Vlaanderen waarbij twee grote groepen waren voorzien, de buurtwerking en de streekopbouwwerken. Met deze herstructurering is men ook crite-

Moors

ria gaan vastleggen en is men het werkingsterrein van deze opbouworganen sterk gaan beperken.

Geleidelijk werden initiatieven bovenlokaal genomen. De jongste evolutie is zodanig dat men in feite verplicht zal zijn een hele reeks gestarte projecten verder te zetten en er nieuwe te beginnen, omdat men verplicht is te werken met kansarmen. Op zichzelf is dat geen probleem in deze streken want er zijn er heel wat, zij het niet territoriaal gegroepeerd op één enkele plaats maar wel gespreid over meerdere woonentiteiten.

Daarenboven wordt het zo gesteld dat men eigenlijk met de kansarmen vooral ter plaatse moet werken. Dat schept problemen. Het is een dure methodiek waarbij wordt gesteld dat de kansarmen mondig moeten worden gemaakt. Iemand van uw Administratie, mijnheer de Minister, heeft nochtans gezegd dat opbouwwerk een methodiek is die erin bestaat om kansarmen mondig te maken. Als het resultaat gunstig uitvalt is dat een pluspunt. In vele gefusioneerde dorpen is de dienstverlening geleidelijk afgebouwd zodanig dat de levensminimumtrekkers en de hoogbejaarden zeer moeilijk toegang krijgen tot de sociale diensten.

Sommige projecten worden verworpen door het feit dat er geen enquête werd georganiseerd bij de bejaarden. Er werd niet nagegaan of er nood was aan een bepaald project. Mijnheer de Minister, dat is een voorbeeld dat aantoonst dat wanneer men met kansarmen werkt men de methodiek moet stellen boven het resultaat dat men nastreeft.

Tot besluit kan ik zeggen dat nog geen enkel van deze projecten voor samenlevingsopbouw op streekniveau afdankingen heeft moeten doorvoeren. Dit zal echter niet lang meer uitblijven omdat een aantal projecten niet meer zullen worden gesubsidieerd. Een aantal projecten die de kansarmoede preventief moeten voorkomen dreigen niet meer te worden aanvaard. Met dat probleem zullen de opbouwers worden geconfronteerd.

Mijnheer de Minister, kan men op dit ogenblik gehanteerde criteria niet herzien en in afwachting hiervan een veel ruimere toepassing geven aan de voorgelegde projecten. Zodoende zou de samenlevingsopbouw op streekniveau, dat de laatste twintig jaar het bewijs heeft geleverd nuttig werk te verrichten, weer toekomstkansen krijgen.

De Voorzitter : Minister Lenssens heeft het woord.

Minister J. Lenssens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, vooraf wens ik collega Moors te zeggen dat de noodkreet die Streekontwikkeling via de pers heeft gelanceerd mijns inziens iets voorbarig is, in elk geval was hij overtrokken.

Ik begrijp echter dat wanneer men de aandacht op een probleem wil vestigen men soms moet overdrijven om de pers te halen.

De feitelijke situatie toont aan dat er helemaal geen reden is tot dergelijke overtrokken noodkreet. Er is immers in de sector samenlevingsopbouw tot hiertoe nog aan geen enkele vereniging enige vorm van financiële of personeelsafbouw opgelegd.

Integendeel, de uitgaven van de opeenvolgende begrotingen stegen van jaar tot jaar en dit van 92 miljoen in 1987 – toen resorteerde de sector nog onder het departement van Cultuur – tot 113 miljoen in 1990. Ook structureel is er de jongste jaren geen enkele nieuwe maatregel in de sector opgelegd. Ik was immers van oordeel dat de organisatie via verschillende bijstellingen vooral tussen 1982 en 1987, grondig werd hervormd en dat deze hervorming moest worden afgerond. Dit was een bewust gekozen beleidslijn teneinde de sector de kans te geven gedurende enkele jaren organisatorisch tot rust te komen.

Op het ogenblik dat de bevoegdheid en de budgettaire middelen werden overgeheveld van het departement van Cultuur naar dat van Gezin en Welzijn stelde zich echter een inhoudelijk probleem. Door de omzendbrieven en de structuur van 1982 had de sector wel een organisatorische onderbouw gekregen maar de doelstellingen van het opbouwwerk wa-

ren voordien nooit precies omschreven.

Hierbij dient aangestipt dat tot de overheveling naar de Welzijnssector juist omwille van de beleidsinhoud – er op geen enkele wijze om enige politieke reden – werd beslist. Sinds 1988 werd inhoudelijk steeds dezelfde beleidslijn aangehouden. Op dit vlak zijn de omzendbrieven 1989 en 1990 identiek. Het verwondert mij dat men thans inzake de richtlijnen voor de begroting 1990 problemen ontdekt, terwijl de circulaire volledig gelijk is aan die van het voorgaande jaar.

De samenlevingsopbouw moet zich als instrument van het welzijnsbeleid daar opstellen waar dit welzijn het meest bedreigd is, namelijk in situaties van structurele achterstelling, in situaties van kansarmoede. Hierbij is gesteld dat het territoriaal criterium van secundair belang is, van primair belang is de selectie van een duidelijk achtergestelde doelgroep en men kan hierbij rustig op wijk, gemeentelijk, dorps- of streekniveau te werk gaan.

Voor 1989 werd met de nodige omzichtigheid te werk gegaan bij de toepassing van dit inhoudelijk criterium. Al de voorheen reeds goedgekeurde projecten worden verdergezet, nieuwe projecten werden wel op een meer gerichte wijze getoetst. Daardoor werden inderdaad in 1989 een aantal projecten niet erkend, echter steeds met dien verstande dat deze niet-erkenning geen enkele invloed had op de personeelsomkadering en de subsidiëring. Zo kregen de organisaties de kans om geleidelijk in de nieuwe richting te groeien en vrijgekomen tijd mocht dan ook gebruikt worden om deze bijsturing inhoudelijk voor te bereiden.

Voor 1990 werden tot hiertoe de erkenningsdossiers nog niet overgelegd. Het onderzoek dienaangaande dient door de Administratie nog eerst te worden afgerond. Er kan echter gegarandeerd worden dat de omzichtigheid waarmee in 1989 werd gewerkt ook in 1990 zal behouden blijven en dat de gesprekken over gebeurlijke problemen steeds nog open zijn.

Voor 1991 moet dan kunnen overge-

Lenssens

schakeld worden naar een meer definitieve, stabiele situatie. Hiertoe is een reglementair besluit in voorbereiding. De eerste ontwerpteksten zijn zopas op het Kabinet bezorgd.

Zo vlug mogelijk zal ik een ontwerpbesluit bij de Executieve neerleggen, zodanig dat met ingang van 1 januari 1991, de sector over een grotere rechtszekerheid inzake voorwaarden van erkenning en subsidiëring van hun projecten, zal beschikken.

Ik kom tot mijn besluit.

Het probleem stelt zich niet in die mate zoals gesteld door de mensen van streekontwikkeling, die zich vooralsnog hebben vergist. Wij blijven bereid zoals in 1989 ook in 1990 op een soepele, geleidelijke manier onze beleidsdoelstellingen te realiseren voor die mensen die de doelgroep moeten zijn van de samenlevingsopbouw, met name de achtergestelden en de kansarmen.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

- De vergadering wordt gesloten om 21.05 uur.
